

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
KONAKLAMA VE SEYAHAT HİZMETLERİ ALANI

HİKÂYE VE MASAL ANLATICILIĞI

11-12

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Şükran ERTAŞ
Ümmü Gülsüm ÇİNİCİ
Yeşim ÇINAR

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI: 8462
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ: 2354

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

DİL UZMANI

Aysel ASLAN KEPENEK

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI

Neslihan KOSER

REHBERLİK UZMANI

Muzaffer Gülsüm TÜRKELİ

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Seval AYDEMİR

ISBN: 978-975-11-6632-6

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarım, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fişkırarak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

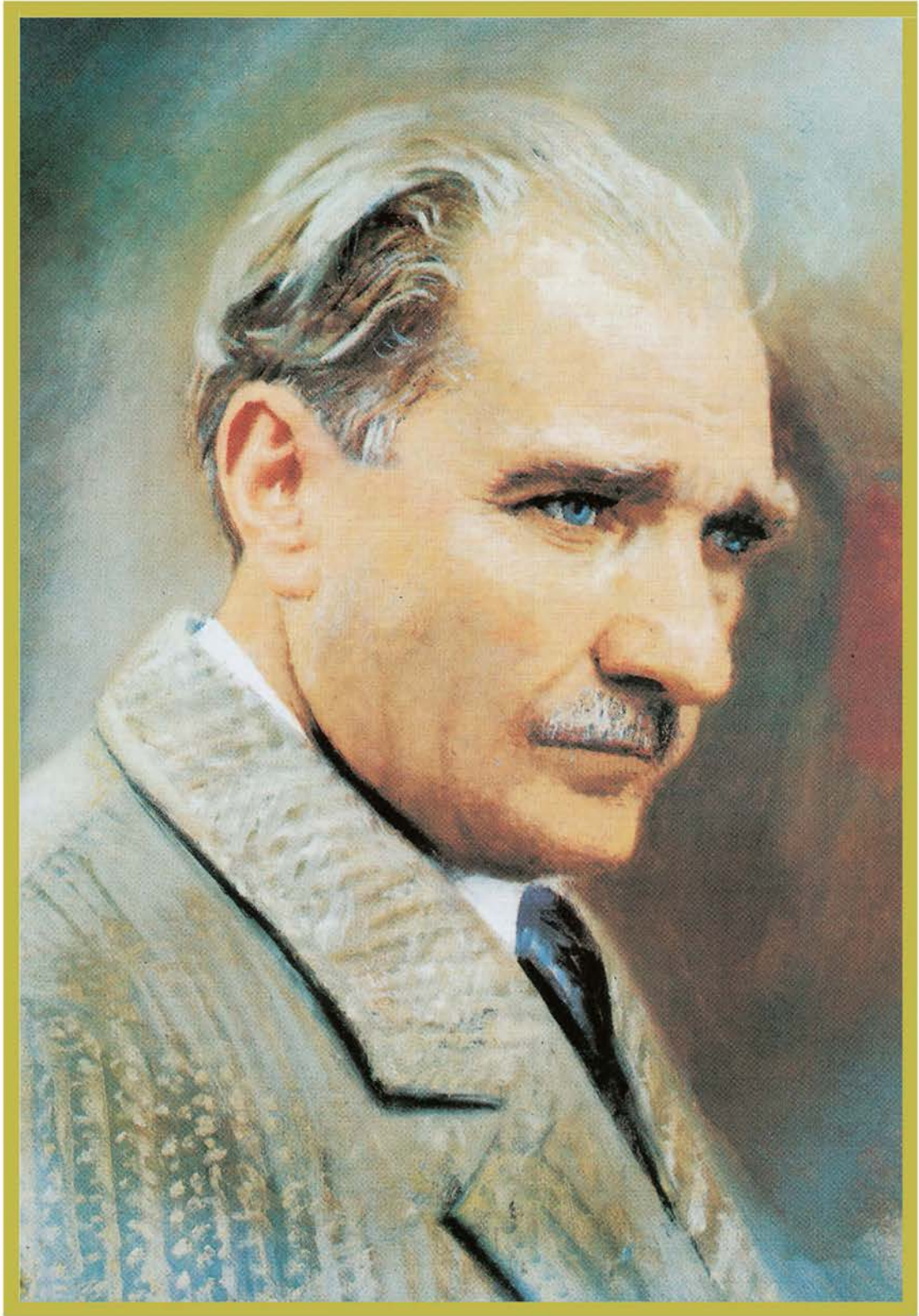
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinedir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	11
1. ÖĞRENME BİRİMİ: HİKÂYE VE MASAL.....	13
1.1. HİKÂYE ANLATICILIĞI.....	14
1.1.1. Hikâyenin Genel Özellikleri.....	15
1.1.1.1. Hikâyenin Bölümleri.....	15
1.1.1.2. Hikâyenin Ana Unsurları.....	16
1.1.2. Hikâyenin Tarihî Süreci.....	23
1.1.3. Hikâye Türleri.....	25
1.1.3.1. Olay Hikâyesi.....	25
1.1.3.2. Durum Hikâyesi.....	27
1.1.4. Hikâye Çözümleme.....	29
1.2. MASAL ANLATICILIĞI.....	37
1.2.1. Masalın Genel Özellikleri.....	37
1.2.1.1. Masalın Bölümleri.....	37
1.2.1.2. Masalın Ana Unsurları	39
1.2.2. Masalın Tarihî Süreci.....	42
1.2.3. Masal Türleri.....	43
1.2.3.1. Anonim Masallar (Halk Masalları).....	43
1.2.3.2. Sanatsal Masallar.....	46
1.2.4. Masal Çözümleme.....	49
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	56

2. ÖĞRENME BİRİMİ: HİKÂYE VE MASAL ANLATIMI	57
2.1. HİKÂYE ANLATIMI	58
2.1.1. Hikâye-Masal Seçimi ve Anlatımı.....	58
2.1.1.1. Anlatıcıda Bulunması Gereken Özellikler ile Nefes ve Diksiyon..	62
2.1.1.1.1. Anlatıcıda Bulunması Gereken Özellikler.....	62
2.1.1.1.2. Nefes ve Diksiyon.....	64
2.1.1.2. Hikâye ve Masal Anlatımında Ortam-Mekân Hazırlama ve Kullanılan Araç Gereç.....	65
2.1.1.2.1. Hikâye ve Masal Anlatımında Ortam-Mekân Hazırlama.....	65
2.1.1.2.2. Hikâye ve Masal Anlatımında Kullanılan Araç Gereç.....	66
2.1.2. Hikâye ve Masal Anlatım Teknikleri.....	68
2.1.3. Kültür ve Yaş Gruplarına Göre Hikâye Anlatımı.....	71
2.1.3.1. Türk Halk Kültüründe Hikâye.....	71
2.1.3.2. Farklı Kültürlerde Hikâye.....	72
2.1.3.3. Çocuklara Yönelik Hikâye.....	76
2.1.3.4. Yetişkinlere Yönelik Hikâye.....	77
2.2. MASAL ANLATIMI	80
2.2.1. Kültür ve Yaş Gruplarına Göre Masal Anlatımı.....	80
2.2.1.1. Türk Halk Kültüründe Masal	80
2.2.1.2. Farklı Kültürlerde Masal.....	86
2.2.1.3. Çocuklara Yönelik Masal	93
2.2.1.4. Yetişkinlere Yönelik Masal	97
2.2.2. Konaklama İşletmelerinde Hikâye ve Masal Anlatımı.....	103
2.2.2.1. Kültür, Sanat ve Spor Organizasyonlarında Hikâye ve Masal Anlatımı.....	109
2.2.2.2. Özel Organizasyonlarda Hikâye ve Masal Anlatımı.....	114
2.2.2.3. Hikâye ve Masal Yazma Etkinlikleri.....	118
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	122
HİKÂYE VE MASAL METİNLERİ (İNGİLİZCE).....	123
KAYNAKÇA.....	126
CEVAPANAHTARI.....	128

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

1 ÖĞRENME BİRİMİ

HİKÂYE VE MASAL

KONULAR
1.1. HİKÂYE ANLATICILIĞI
1.2. MASAL ANLATICILIĞI

TEMEL KAVRAMLAR

- Anonim
- Döşeme
- Eğlence
- Gerçek
- Hayal
- Karakter
- Mesaj
- Olağanüstü
- Tekerleme
- Yazar

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Hikâye kavramını açıklama
- Masal kavramını açıklama
- Hikâye ve masalın ana unsurlarını açıklama

QR Code

Öğrenme birimindeki konuları gösterir.

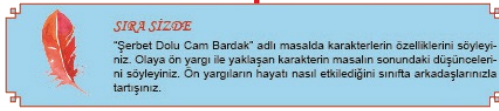
Öğrenme biriminin hangi kazanımları içerdiğini gösterir.

Öğrenme biriminde öğrenilecek temel kavramları gösterir.

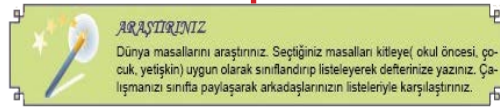

Öğrenme biriminin adını gösterir.

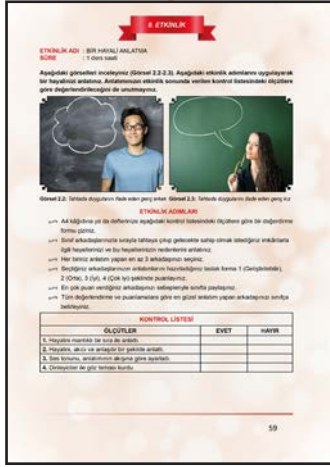
Öğrenilen konuyla ilgili öğrencilerin yorum yapmasının istenildiği bölümü gösterir.

Öğrencilerin sınıf dışı derinlemesine araştırılması istenen konuları gösterir.

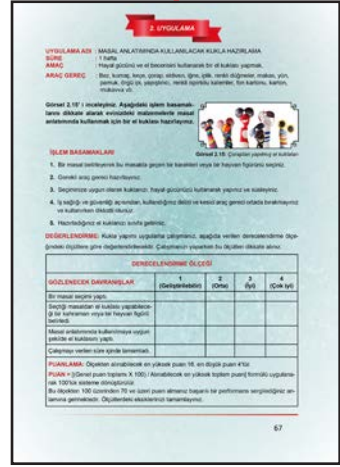
Etkinlik çalışma alanını gösterir.

Öğrenme biriminde edinilen bilgileri değerlendirmek amacıyla hazırlanan soruları gösterir.

Konuyla ilgili uygulama çalışma alanını gösterir.

Konu ve etkinliklerin karekod ile desteklediği bölümü gösterir.

Hikâye ve masal ile ilgili özlü sözleri içerir.

Konuyla ilgili hikâye ve masal örneklerini gösterir.

1 ÖĞRENME ★ BİRİMİ

HİKÂYE VE MASAL

KONULAR

1.1. HİKÂYE ANLATICILIĞI

1.2. MASAL ANLATICILIĞI

TEMEL KAVRAMLAR

- Anonim
- Karakter
- Döşeme
- Mesaj
- Eğlence
- Olağanüstü
- Gerçek
- Tekerleme
- Hayal
- Yazar

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Hikâye kavramını açıklama
- Masal kavramını açıklama
- Hikâye ve masalın ana unsurlarını açıklama

HAZIR MISINIZ?

1. İlginç bir durum veya olayla karşılaştığınızda nasıl hissedersiniz ve bunu nasıl ifade edersiniz?
2. “Hikâye” ve “masal” denildiğinde aklınıza gelen ilk kelime ya da kavramı söyleyiniz.

Yaşam; nefes almak, çevredeki olup bitenlerin farkına varmak, aslında kişinin kendisine ait sihirli bir dünyada umutla yol almak ve ilerlemektir. İnsanlar doğar, büyür ve kendi isteklerine ulaşmaya çalışır. Bu süreçte öğrenir, değişir ve gelişir. Bu nedenle insan, öğrenmeye ve gelişmeye yaşam boyu açık olmalıdır.

İnsanların kendilerine göre oluşturdukları hayalî bir dünyası vardır ve insanlar, gerçek dünyayı ona göre yorumlar (Görsel 1.1). Gerçek hayatta kişiyi mutlu ve üzgün hissettiren birçok durum ve olay vardır. Bu yaşanmışlıklar ve hayal dünyası eserlere konu olur.

Görsel 1.1: Kristal küre

Sanat, insana dair duyguları yaşatmak ve insanda güzel duygular uyandırmak için vardır. İnsanların içindeki güzelliklerin ortaya çıkmasını sağlar. Edebî eserler, insanın hayal ve gerçek dünyasını bütünüyle anlatır.

Duygu, düşünce ve hayalleri sözle veya yazıyla etkili bir biçimde dile getiren esere **edebî eser** denir. Edebî eser okuyan kişi, o eserin kahramanıyla empati kurar. Hissettiği, tanımlayamadığı duyguları tanımlar. Eser; yazarının, sosyal çevrenin ve yazıldığı dönemin özelliklerini barındırır. Edebî eserler biçim yönüyle nazım (şiir) ve nesir (düzyazı) olarak iki başlık altında ele alınabilir: Nazım, genel olarak bütün şiir türlerini; nesir ise edebiyatın şiir dışındaki tüm biçimlerini (roman, hikâye, masal, tiyatro, deneme vs.) kapsar. Edebî türler; yapısı, amacı ve ifade ediliş biçimlerine göre sınıflandırıldığında, hikâye ve masal da birer düzyazı ile yazılan anlatmaya bağlı edebî türdür.

1.1. HİKÂYE ANLATICILIĞI

Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türüne **hikâye** denir. İnsanların keyifli vakit geçirebilmeleri için okuyabilecekleri ya da dinleyebilecekleri sanatsal kısa yazılardır. Çocuklar, okul öncesinde hikâye kitaplarını ebeveynleri aracılığıyla severler, bu sevgi sonucunda okul çağında okuma alışkanlığını daha kolay kazanırlar (Görsel 1.2). Hikâyelerde olay, genelde bir kişi etrafında döner; olay örgüsü ile verilir. Çoğu kişinin yaşadığı veya yaşayabileceği bir olay veya durum, zaman ve mekân belirtilerek anlatılır.

Birçok kültürde sözlü edebiyatın yaygın olduğu dönemde hikâye anlatıcılığının devam ettiği bilinmektedir. Günümüzde de insanların hayal etme, iletişim kurma ve kendini tanıma becerilerini geliştirmek için hikâye anlatıcılığının büyümesi devam etmektedir. Hikâye Anlatıcılığını kavramak için ilk önce hikayeyi ve hikâyenin unsurlarını, türlerini, bölümlerini bunun yanında anlatıcının özelliklerini bilmek gereklidir.

Görsel 1.2: Hikâye kitabı

HAZIR MISINIZ?

1. Hikâye dinlemenin çocuklara ne gibi katkıları olabilir?
2. Sizde günümüzde yetişkinlerin hikâye dinlemeyi sevmelerinin sebepleri nelerdir?

1.1.1. Hikâyenin Genel Özellikleri

Hikâyenin genel özellikleri şunlardır:

- Hikâyeler; gerçek veya hayal ürünü bir durumu, bir olayı anlatan kısa yazılardır.
- Hikâyeler; insanları duygulandırdığı için akılda, söylenenlerden veya yapılarından daha fazla kalıcı olur.
- Hikâyede mekân ve zaman bellidir. Yer tasvirleri yapılır. Mekân, gerçek ya da hayalîdir.
- Hikâyede bir olay veya durum vardır.
- Hikâye serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur.
- Hikâyede olay, ana kahraman etrafında döner ve kişi sayısı azdır. Kahramanların karakteristik özellikleri verilir. Ruhsal durumları ve olaya bakış açıları anlatılır.
- Hikâyede fazla detay verilmez. Okuyucunun hayal gücünü kullanması sağlanır. Sürükleyici ve etkileyici bir anlatım kullanılır. Okuyucu duygulandırılır.
- Hikâyede bir değer verilir. Sanatsal ya da yalın bir dil kullanılır. Hikâyede okuyucu ya da dinleyici yorum yapabilir, çıkarımda bulunabilir. Hikâyede okuyucu ya da dinleyici yorum yapabilir, çıkarımda bulunabilir (Görsel 1.3).
- Problem çözme becerisini geliştirmek ve olaylara farklı yönlerden bakabilmeyi sağlamak için etkin bir yazı türüdür.

Görsel 1.3: Hikaye okuyan çocuk

1.1.1.1. Hikâyenin Bölümleri

Hikâyenin planı; giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olarak yapılandırılmaz çünkü bu türün özelliklerini anlatmak için bu bölümler yetersizdir. Hikâyenin bölümleri şunlardır:

Serim: Hikâyeyenin ilk bölümüdür. hikâyeye giriş yapılır ve hikâyede anlatılacak olan olay serilir. Kişi, zaman ve mekân hakkında bilgi verilir.

Düğüm: Hikâyenin en geniş bölümüdür. Olay burada düğümlenir. Bu bölümde merak, heyecan uyandırılır.

Çözüm: Hikâyede okuyucunun merakının giderildiği, olayın çözüldüğü ve sonuca bağlandığı bölümdür.

Hikâyenin her türünde bölümlerin tümü bulunmayabilir. Hikâye içinde verilmeyen bölümlerin okuyucu tarafından tamamlanması istenir.

1.1.1.2. Hikâyenin Ana Unsurları

Hikâyenin ortaya çıkması için bazı unsurlar gerekmektedir. Hikâyenin ana unsurları şunlardır;

- a) **Olay:** Hikâye, kısadır ve hikâyede bir olay ele alınır. Hikâyede bulunan kahramanların yaşadıklarına **olay** veya **durum** denir. Olayın ön planda olduğu öyküler, **olay öyküleri**; geri planda olduğu öyküler ise **durum öyküleri**dir. Konu edilen olay, dinleyici veya okuyucuda merak uyandırmalı; ilgi çekici olmalıdır. Hikâyede çatışma görülür, çatışmanın neden-sonuç bağlantıları vardır. Yazar veya anlatıcı, olayları kendine göre sıralar. Olay örgüsü farklı şekillerde olabilir. Olay; kronolojik sıraya göre sonuçtan giriş bölümüne doğru ya da geriye sık sık dönülerek anlatılabilir.
- b) **Kişiler (Kahramanlar):** Hikâyede tip ve karakter vardır. Kahramanların kendisine özgü özellik taşımasına **karakter** denir. Belli bir zümrenin veya sınıfın özelliklerini aşırı derece üstünde taşıyan kişiye ise **tip** denir. Hikâyede kahramanlar, tipik özellikleriyle anlatılır; karakterler detaylı bir şekilde anlatılmaz. Ana karakter, asıl kahramandır ve olay, onun etrafında döner. Olaylara etkisi az ya da dolaylı olan karakterler ise yardımcı karakterlerdir.
- c) **Zaman:** Hikâyede zaman, belirli ve kısadır. Kısa olduğu için olayın başladığı ve bittiği kısa bir zaman aralığı vardır. Bazen hikâyelerde zaman, direkt verilmez; okuyucuya veya dinleyicilere sezdirilebilir. Hikâyeler, belirli (di'li) geçmiş zamana göre yazılır ve anlatılır.
- ç) **Yer (Mekân):** Hikâyede mekân bellidir ama sınırlıdır. Ayrıntılı anlatılmaz, tasvirler kısadır. Gerçek mekânlardan (Görsel 1.4) bahsedildiği gibi hayalî mekânlardan da bahsedilebilir.

Görsel 1.4: Pokut Yaylası–Karadeniz

Hikâyede bu unsurları anlatan ve yazarın belirlediği bakış açısını kullanan anlatıcı vardır. Bu bakış açıları şunlardır:

İlahî (Hâkim) Bakış Açısı: Anlatıcı hâkimdir. Anlatıcı her şeyi bilir, görür ve anlatır.

Kahraman Bakış Açısı: Kahraman, kendi görüp duyduklarını anlatır ve görülüp duyulanlar kahramanın anlatımıyla sınırlıdır.

Gözlemci Bakış Açısı: Anlatıcı, olay ve durumu gördüğü gibi tarafsız olarak anlatır.

YENİ BİR HEDİYE

Yemekten kalkalı belki bir saat olmuştu. Karı koca, kahvelerini, her vakitki gibi yalının balkonunda içtiler. İçindeki şeyler silinmiş, süpürülmüş ve sonra havaya mıhlanmış gümüş bir tepsiye benzeyen ay her tarafı aydınlatıyor, dargın denize uzun ve yaldızlı aksini bırakıyor; yorgun dağları, ziya-sız yalıları, bülbülsüz koruları mor ve serin sisle örtüyordu. Sadi Bey üçüncü sigarasını da bitirdi. Bu, otuz yaşına gelmeden altmışını tamamlamış sıska bir gençti. Akil baliğ olmadan dökülmeye başlayan saçlarından, şimdi tepesinde tek bir kıl bile yoktu. Kafası ayın ışığıyla bir bal kabağı gibi parlıyordu. Gözlerini uzaklara, pek uzaklara dikmişti.

Karısı Cevriye Hanım-kocasına inat-gülbüz, şişman, canlı kanlı, genç, dinç bir vücuttu. Yirmi beş yaşında vardı. Ama o kadar körpe görünürdü ki... Tanıyanlar hep "ancak on dördünde" hükmünü verirlerdi. Hem de şairdi. Kafiye ve millî vezin ona, hayat iksiri gibi tesir ediyor, yeni şiirleri okudukça şişiyor, bu yazın dayanılmaz sıcaklığında Tokatlıyan'ın "frambuaz" dondurmasını yemiş gibi ferahlıyor, iştahı açılıyor, günde on iki defa karnı acıkıyordu.

"Oh ne ulvi manzara!" dedi.

Sadi Bey sesini çıkarmadı. Sanki işitmemişti. Cevriye Hanım kıvrandı. Balkonun kenarını sıktı. Bir elini kalbinin üstüne koydu. Sık sık nefes alıyordu:

"Ah ölüyorum!" diye derin derin içini çekti. Sadi Bey uykudan uyanmış gibi sersem bir hayretle sordu: "Niçin karıcığım?"

"Üzüntüden"

"Hangi üzüntüden?"

"Hâlimi görmüyor musun?"

"Görüyorum."

"Ne görüyorsun?"

"Çok yemek yedin. Biraz hazımsızlık sıkıntısı..."

"Heyhat, işte erkekler!" diye Cevriye Hanım hüngür hüngür ağlamaya başladı. Tepiniyor, hayali bir velespit görünmeyen tekerleklerini çevirir gibi ayaklarını hareket ettiriyor, "Ah Sadi! Sen hiç beni anlamadın!" diyordu.

Sadi Bey, hakikaten karısını iyice anlamamıştı. O kadar hassasiyetine, üzüntüsüne rağmen, her gün şişmanlıyor, hiç zayıflamıyordu. Sadi Bey, pek maddi, pek ciddi idi. Her şeyi soğukkanlılıkla analiz ederdi. Yine öyle iken savaşın başından beri her sene donlarının kemerinden beşer parmak kasılmak mecburiyeti baş gösteriyordu. Otuz dokuz numara yakalıkl kullanırken, şimdi otuz iki numara yakanın içindeki boynu, İsveç jimnastiğinin en güç hareketlerini bile rahatça yapabiliirdi.

Karısı tekrar sordu: "Bu hâlim çok yemek yemekten mi?"

"Bilmem."

"Bilmiyorsan, neye iftira atıyorsun?"

"..."

Sadi Bey cevap vermedi. Yine derinlere daldı, gitti. Fakat Cevriye Hanımın kızgınlığı geçmedi. Kocasına kızgın kızgın bakarak, "Sende saksağan kadar hissiyat yoktur!" dedi. "Aklın fikrin hep yemekte... Balık pazarı tellalı mısın, nesen? Pirinç, bulgur, yağ, peynir fiyatı... Düşün babam, düşün... Sanki senin düşünmenle fiyatlar düşecekmiş gibi... Hâlbuki benim üzüntüm ne kadar duygusal, ne kadar ruhsal. Şu havada parlayan aya bakı yorum, bu gülümseyen ay şimdi yeryüzünün yarısına bakıyor. Kim bilir ne kadar aşk ve alâka levhası seyrediyor..."

Sadi Bey omuzlarını büzerek sinirli bir tavırla "Bize ne?" dedi. "Ne seyrederse etsin!"

Cevriye Hanım, kocasına baktı, baktı. Sonra ellerini aya kaldırarak: "Ey, ilâhî çehre! Gülen gözle-
rinin altında ne kadar hayvanlar bulunduğunu anlıyor musun?" dedi.

Yıldızsız gökyüzünde yalnız başına bakan ay, "anlıyorum, anlıyorum..." der gibi sanki daha beter gülümsüyor, hafif bir rüzgâr denizdeki uzun aksini genişletiyordu.

Sadi Bey, "Benim başkalarının aşk ve alâkasıyla uğraşacak vaktim yok!" dedi. Cevriye Hanım cevap verdi.

"Balık pazarı satıcılarının işleriyle uğraşacak vaktin var ama!"

Karı koca birbirlerine baktılar.

Sadi Bey sordu: "Sen benim ne düşündüğümü biliyor musun?"

"Biliyorum."

"Ne?"

"Et."

"Hayır."

"Pirinç."

"Hayır."

"Yağ."

"Hayır."

"Bulgur."

"Hayır."

"E, öyle ise fasulye."

"Hayır."

"Kuru fasulye."

"Hayır diyorum, hanım."

"Ne? Patates mi?"

"Hayır."

Cevriye Hanım kocasının başka bir şey düşüneceğine hiç ihtimal veremezdi. "Şüphesiz bir saattir şairce hayallere dalmamıştın ya?"

“Doğru. Şairce değil!”

“Ne dűŐnűyordun, űyleyse sen sűyle!”

“Ne dűŐüneceđim? Yeni bir masrafı!”

“Ne gibi?”

“Bűtűemizi altűst edecek bir masraf... Bu ay űűűncű hediye yi alacađız.”

Cevriye Hanım birden anlamadı.

“Ne hediyesi?”

“Dayının űocukları sűnnet oldular. Yarın akŐam davetliyiz. Ne hediye gűtűreceđiz? Bu ay dűđűn-leri olan iki akrabamıza beŐer liralık hediye gűtűrdűk.”

Cevriye Hanım, “Mutlaka maddi bir hediye gűtűrmek lazım mı?” dedi. Manevi bir hediye gűtűrelim. “Bedava, fakat pek űok kıymetli bir Őey...”

“Ne gibi?”

“Ben bir Őiir yazayım. Onu gűtűrelim.”

“Bűyle maskaralık olmaz.”

“Vay, sen Őiiri kűűűmsűyorsun ha...”

“Canım... Şey.”

“Ne?”

“Bűyle Őey olur mu?”

“Niűin?”

“Sonra bize...”

“Ne diyecekler?”

“Deli derler.”

“... ”

“... ”

Karı koca yarım saat kadar tartıŐtılar. Her tartıŐmada olduđu gibi onların tartıŐmalarından da hiűbir sonuű űıkmadı. “Fikirlerinin űarpıŐmasından űdetta hakikatin ŐimŐeđi sűndű.” Ay, onları daha iyi gűrebilmek iűin yavaŐ yavaŐ, űaktırmadan daha tepeye, gűđűn ta ortasına űıkıyordu. Cevriye Hanım, “BoŐ laflarınla Őairce hayallerimi dađıtıyorsun!” diye kocasına darıldı. Rebab űalan kiűi űzűntűsűnden, gerine gerine yatak odasına űıktı. Balkonda yalnız kalan Sadi Bey, karısının iűine fenalık verecek derecede etkileyen bu yűce manzara iűinde, yarın alacađı hediye yi dűŐűndű.

“Ne alayım? Ne alayım?” diyordu. İki tane sűnnet űocuđu... Birer kol saati alsa... űűer liradan altı lira... Birer hokka takımı... BeŐer liradan on lira. Pigmalyon’da kemik bir kâđıt bıűađının fiyatını sormuŐ ve tenekeden űrken cesur bir spor beygiri gibi iki adım geriye fırlamıŐtı. Bir kâđıt bıűađı beŐ buűuk lira idi. DűŐűndű, dűŐűndű. Dűnyada ucuz bir Őey kalmamıŐtı. Bu ay hediye iűin on lira műmkűn deđil veremeyecekti. Ayın sonuna daha on sekiz gűn vardı. Gűzlerini havadan denize indirdi. Ayın aksi, iűinden bir karartı geűiriyordu. Dikkat etti. Bir torpido...

Havada ay... Denizde ayın aksi... Ayın aksi... Ayın aksinin içinde yaldızlı, gümüş renginde köpükler saçarak yürüyen sessiz, kahraman bir torpido... Bir ressam olsa şu manzaraya deli olurdu.

Sadi Bey, böyle düşünürken sanki ressamış gibi deli oldu. "Buldum! Buldum!" diye haykırdı. Karısı henüz uyumamıştı. Yatak odasının penceresinden dağınık saçlı başını çıkardı:

"Ne buldun?"

"Alacağımız hediye..."

"Ne? Ucuz bir şey mi?"

"Hem ucuz, hem pahalı..."

"Pahalı... Kaç kuruş? Bin kuruş mu?"

"Hayır, bir milyon kuruş..."

"Tanesi mi?"

"Evet."

"Sen deli olmuşsun? Bu parayı nerde bulacaksın?"

"Bir milyon kuruş kıymetinde ama... Tanesi bir liraya..."

"O ne?"

"Bil bakayım..."

"Benimle eğleniyorsun..."

"Hayır, vallahi sahi söylüyorum."

"Söyle Allah aşkına ne?"

"Söylemem, sen de düşün, bul."

"Söyle diyorum, şimdi kafam dağınık..."

"Canım, sende hiç çabuk anlama yok mu?"

"Sende çabuk anlama yoktur."

Sadi Bey balkonda bir kahkaha attı.

"Pekâlâ, bende çabuk anlama yoktur. Sende vardır. Öyle ise işte sana söylüyorum. Bir milyon kuruş kıymetinde bir hediye! Fakat alırken bir liraya alacağız. Nedir bu?"

"Eğleniyorsun benimle..."

"Hayır, eğlenmiyorum."

"Yenir mi? Yenmez mi?"

"Yenmez be... Bir milyon liralık şey hiç yenir mi?"

"Büyük mü, küçük mü?"

"El kadar."

Cevriye Hanım, pencereden yarı beline kadar sarkarak balkona atılacakmış gibi kocasına bakıyor, düşünüyor, bir türlü bulamıyordu. “Yumuşak mı, katı mı?”

“Yumuşak, ama pamuk gibi değil, kâğıt gibi.”

“Baş harfini söyle.”

“Dal...”

Cevriye Hanım “dal” harfiyle başlayan birçok şey saydı: “Dondurma, davul, dama, def, damızlık koyun, duvar saati, dev aynası, darı, diba, demir, dem çeken güvercin, bisiklet, dikiş makinesi, vs... O söyledikçe Sadi Bey gülüyor; “Bu milyon kuruş kıymetinde mi?” diye karısını üzüyordu. Cevriye Hanım, bu hediyenin ne olduğunu bulamadı. Canı öyle sıkıldı ki... Nihayet cevaben dedi ki: “Söyle nedir, yoksa vallahi kendimi aşağı atarım” diye haykırdı. Sadi Bey, gülmekten katılıyor, parlak kafası sarsılıyordu.

“Kendini atmaya gerek yok, de ki ‘Bende çabuk anlama yok!’ söyleyeyim.”

“Pekâlâ, yok...”

Sadi Bey, sandalyesinden kalktı. Meraktan kıvranan karısının yüzüne bakarak şen ve keyifli bir kahkaha attı. “Donanma piyangosu be!” dedi. Ağır bir masraftan birdenbire kurtulan züğürtlere has samimi bir sevinçle ellerini ovuşturarak içeri girdi ve o gece pek rahat bir uyku uyudu.

Ömer Seyfettin
Ömer Seyfettin’den Seçmeler, Hazırlayan: A. Mecit Canatac

Görsel 1.5: Yaşlı çift

1. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Hikâyenin Bölümlerini ve Unsurlarını Bulma
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki soruları Ömer Seyfettin'in okuduğununuz "Yeni Bir Hediye" adlı hikâyesine göre cevaplayarak tabloları uygun şekilde doldurunuz. Etkinlik çalışmanızı yaparken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

A) Hikâyenin bölümleri nelerdir? Bulunuz.

Hikâyenin Bölümleri	"Yeni Bir Hediye" Hikâyesinin Bölümleri
Serim	
Düğüm	
Çözüm	

B) Hikâyenin unsurları nelerdir? Bulunuz.

Hikâyenin Unsurları	"Yeni Bir Hediye" Hikâyesinin Unsurları
Olay	
Zaman	
Mekân	
Kahramanlar	
Anlatıcı	

Cevaplarınızı sınıftaki diğer arkadaşlarınızla paylaşınız ve arkadaşlarınızın cevaplarıyla karşılaştırınız.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hikâyeyi dikkatli okudu.		
2. Hikâyenin bölümlerini doğru şekilde buldu.		
3. Hikâyenin yapı unsurlarını doğru şekilde buldu.		
4. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

HAZIR MISINIZ?

1. Yazının bulunmasından önce bilgiler nasıl paylaşılmış olabilir?
2. Halk hikâyelerinin sevilmesinin sebepleri neler olabilir?

1.1.2. Hikâyenin Tarihi Süreci

Hikâyenin tarihi çok eskidir. İlk insanlar, mağara duvarlarına resimler çizerek hikâyelerini anlatmışlardır. Yazının bulunmasıyla papirüs vb. malzemeler üzerine hikâyeler yazılmış ve bu hikâyeler dünyanın farklı yerlerine yayılmıştır (GörSEL 1.6). İnsanlar, çok eski devirlerde yazılmış veya aynı dönemde farklı coğrafyada yazılan eserleri ilgiyle okuyabilmektedir.

Teknolojinin gelişmesi ile hikâye anlatımı, geleneksel yapının dışında dijital olarak da yapılmaktadır ve hikâye, insanları büyülemeye devam etmektedir.

Görsel 1.6: Dikey dokulu papirüs kaydırma

Batı dünyasında hikâyeye bugünkü anlamda ilk edebî kimliğini kazandıran İtalyan yazar Boccaccio'dur (Bukaço). Boccaccio'nun *Decameron (Dikameron)* adlı eseri, ilk hikâye örneğidir. Voltaire (Volter) onu takip etmiştir.

Alphonse Daudet (Alfons Dode) ve yeni bir hikâye türünün yaratıcısı kabul edilen Guy de Maupassant (Gi dö Möpesan) Fransız hikâye yazarıdır. İngiliz yazarlar Stevenson (Sitevinsin) ve Rudyard Kipling (Rudyard Kipling) de önemli eserler vermişlerdir. Daha sonraları Mark Twain (Mark Tıveyn), John Steinbeck (Con Şıtaynbek) hikâyeler yazmışlardır. Realist yazar Anton Çehov (Anton Çehov) da hikâye denilince hatırlanması gereken isimlerdendir.

Türk edebiyatında destanlar, halk hikâyeleri ve masallarla ilk temelleri atılan Türk hikâyesi, *Dede Korkut Hikâyeleri* ile farklı bir role bürünmüştür. Modern hikâyenin ilk örneğini Ahmet Mithat Efendi *Letaif-i Riva-yet (Söylenegelen Güzel Şeyler)* adlı eseriyle vermiş, bunu *Kısadan Hisse* ile genişleterek sunmuştur.

Küçük Şeyler adlı eseriyle Sami Paşazade Sezai, Batılı anlamda ilk hikâyeyi kaleme almıştır. Bu eserin ön sözünde "Dünyada bir zerre yoktur ki güzel yazılmak şartıyla bir mevzu-i mühim addedilmesin." diyerek güzel yazmak şartıyla en küçük olay ve durumun bile en mühim konuları anlatmaya yeteceğinden bahsetmiştir.

Gerçek hikâye geleneğini yalın diliyle başlatan Halit Ziya Uşaklıgil ve diğer yazarlar Hüseyin Rahmi Gürpınar, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Hikmet Müftüoğlu ve Saffeti Ziya idi.

Türk edebiyatında Ömer Seyfettin, önde gelen hikâye yazarlarından. Sait Faik Abasıyanık ve Memduh Şevket Esenal, Halide Edip Adivar, Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay, Halikarnas Balıkcısı (Cevat Şakir Kabaağaç), Orhan Kemal, Mehmet Seyda, Samet Ağaoğlu, Sabahattin Kudret Aksal, Kemal Bilbaşar, Kemal Tahir ve Ahmet Hamdi Tanpınar örnek verilebilecek yazarlardandır.

Türk hikâyeciliği bugün; ilgi çekici konularla, etkili bir dille ve imgeleri okuyucuya açarak gösteren bir tarzla devam etmektedir.

2. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Hikâye Oluşturma
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sınıfta arkadaşlarınızla bir hikâye oluşturunuz. Hikâyenizi oluştururken hikâyenin özelliklerine dikkat ediniz. Hikâyenizi oluştururken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Hikâye oluşturmak için başlangıç cümlesi söyleyiniz.
- ↪ Arkadaşlarınızla hikâyeye birer cümleyi sırayla ekleyiniz.
- ↪ Hikâyenin akışını heyecanlı ve etkili biçimde sağlayınız.
- ↪ Hikâyenin bölüm ve unsurlarını kullanmaya özen gösteriniz.
- ↪ Etkinliği devam ettirerek hikâyeyi tamamlayınız.
- ↪ Hikâyeyi tamamlarken hikâyenin bölümlerini oluşturmaya ve unsurlarını kullanmaya dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hikâyenin bölümlerini oluşturdu.		
2. Hikâyenin bölüm ve unsurlarını doğru şekilde kullandı.		
3. Cümleleri akıcı dille ve doğru ses tonu ile söyledi.		
4. Beden dilini kullandı.		
5. Etkinliğe arkadaşlarıyla iş birliği içinde katıldı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

HAZIR MISINIZ?

1. Sokak, çarşı ve pazarda gözlemediğiniz, ilginizi çeken veya aklınızda kalan bir durumu anlatınız.
2. Sizce olay ve durum arasındaki fark nedir?

1.1.3. Hikâye Türleri

Hikâyeler, bir olay veya durumu anlatan ilgi çekici kısa edebî eserlerdir. Okuyucu veya dinleyici, heyecan veya merakla hikâyeye dikkatini verir. Hikâyeler, özellikleri bakımından olay ve durum hikâyesi olmak üzere ikiye ayrılır:

1.1.3.1. Olay Hikâyesi

Bir olayın ele alınarak anlatıldığı serim, düğüm ve çözüm bölümleri ile birlikte okuyucuya fikir verilen, heyecan yaşatılan hikâyelerdir. Olay hikâyesinin dünyadaki geliştiricisi Fransız yazar Guy de Maupassant'dır. Bu sebeple bu hikâye türüne **Mopasan tarzı** hikâye de denilmektedir. Guy De Maupassant'ın birbirinden etkileyici, korku dolu hikâyeleri vardır (*Korku, Sicim, Ölümler Ne Diyor, Şeytan* vb.). Ayrıca "Ernest Hemingway (Ernest Hemingvey), Truman Capote (Turuman Kapote)" bu hikâye türünün önemli temsilcileridir.

Bu tarzın Türk edebiyatında önemli hikâye örneklerinden bazıları şunlardır: *And, Falaka, Diyet, Pembe İncili Kaftan, Forsa* (Ömer Seyfettin); *Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri* (Refik Halit Karay); *Ecir ve Sabır* (Hüseyin Rahmi Gürpınar); *Sönmüş Yıldızlar, Tanrı Misafiri* (Reşat Nuri Güntekin); *Millî Savaş Hikâyeleri* (Yakup Kadri); *Sırça Köşk* (Sabahattin Ali); *Yalnız Kadın, Susuz Yaz* (Necati Cumalı).

APANDİSİT

Akşam yemeğinde erik hoşafı vardı. Küçük ve sarı taneler o kadar lezzetli idi ki... Acele yiyor fakat çekirdeklerini düzenli olarak çıkarıyordum. En nihayet kâsenin dibinde kalan dört taneyi kaşığa doldurdum. Ağızma birden götürdüm. Hepsi bir lokmada eridi. Kendilerinden daha ekşi ve daha serin olan çekirdekleri dilimin üzerinde kaldı. Yavaşça önümdeki tabağa bıraktım. Bunlar üç çekirdek idi. Hâlbuki ağızma dört erik tanesi koymuştum. Kendi kendime: "Acaba bir tanesini haberim olmadan yuttum mu?" dedim. Hayır... Bunu mutlaka hissedecektim. O hâlde eriğin birisi çekirdeksizdi! Kahvemi içerken düşündüm, hiç çekirdeksiz erik olur mu? Gece yataкта uyuyamadım ve karar verdim ki ağızımdan eksik çıkan bu hain çekirdeği ben yutmuşum...

Görsel 1.7: Cam kâsede hoşaf

Bu hain çekirdek hazmedilemezdi. İnsanın ölümüne sebep olabilirdi. Hayır, olabilirdi değil, olurdu. Kalın bağırsağa gider, orada kalır ve müthiş iltihaba neden olurdu. Kalın bağırsak iltihabı: Apan-disit! Gözümün önüne ameliyat masaları, parlak neşterler, kloroform şişeleri, beyaz gömlekleriyle zengin kasaplara benzeyen operatörlerin yarım görülen gölgeleri geliyor, sol kasığımın üzerinde şiddetli bir acı hissediyordum. Fakat ne çabuk ya Rabbi? Kendi kendimi teselli etmek ihtiyacı duyuyor: “Bu şüphe, bu şüphe!” diyor, uyumaya çalışıyordum. Sabahleyin karnımı biraz şiş buldum. Sol kasığımın üzeri o kadar fena ağrıyordu ki elimle bile dokunmaya cesaret edemedim.

Yemek yemedim. Dışarı çıktım. Düşündüm. Sanırım yürümek iyi olmayacaktı. Bir arabaya bindim. Sirkeci'ye indim. Duyduğum bu açık ağrıları teşhis ettirmek ve ameliyata hazırlanmak için dostum “S...”nin muayenehanesine gidiyordum. “Oh” diyordum, “Kör bağırsağı karında değil, cebimde bir kutunun içinde taşımalı!” Tesadüfen önünden geçtiğim lokantanın içine baktım. Operatör orada idi. Yanında oturan esmer bir adamla konuşuyor ve koca bir tabak kirazını yiyordu. İçeri girdim. “Ah doktor, size büyük ihtiyacım var!” dedim. Güldü, “Oturunuz, şunu bitireyim” dedi, “Beraber çıkarız.” Oturdum. Yiyor ve yanındakine zeytinyağları hakkında bir şeyler anlatıyordu. Ancak masanın üzerinde hiç çekirdek yoktu. Acayip! Masanın altına baktım, orada da yoktu. Dikkat ettim. Doktor avuçla ağzına attığı kirazların hiçbirinin çekirdeğini çıkarmıyordu.

Koca tabak bitti. Belki bir okkadan ziyade idi. Başı küçük ve uzun, alını dar, ağzı son derece büyük olan doktorun korkunç çirkinliğini yanaklarının kırmızılığı, yuvarlak gözlerinin parlaklığı biraz hafifletiyordu. Bir sigara yaktı. Boş tabaktaki, içinde kiraz çöpleri bulunan bulanık suları seyrettiğine hiç şüphe etmiyordum. Arkasına dayandı. Ben kabarık karnına bakıyordum. Evet, bu yuvarlak, etten fiçinin içinde en aşağı yarım okka çekirdek vardı. Sordum: “Sevgili doktor! Kirazlarınızın çekirdeklerini ne yaptınız?”

“Oo, monşer! Yuttum!” dedi. Bütün çehresinin arzınca yayılan iri ve oval bir dev gülüşüyle çarpık ve mümkün olabildiği kadar düzensiz dişlerini göstererek ilâve etti: “Kirazın çekirdeğini çıkarırsam hiç lezzetini anlamam. Küçüklüğümden böyle alışmışım...”

“İyi ama apandisitten hiç korkmuyor musunuz?”

“Ne apandisiti? Azizim o eski görüş, hiç kiraz çekirdeğinden apandisit olur mu? Zamanında öyle zannedilmiş. Artık tamamıyla anlaşıldı ki kalın bağırsak iltihabına neden olan şey çekirdek falan değildir.”

Meseleye kayıtsız kalan doktorun o kadar kesin bir dille söylediği bu sözleri çürütmek için kendi sıkıntımı söylemek pek yeterli idi. Hemen ayağa kalkarak...

Fakat tuhaf şey! Birdenbire karnımın çok acıktığını, pantolonumun kemerinin bollaştığını ve sol kasığımın üzerinde hiçbir ağrı, sızı kalmadığını hissettim ve şüphesiz benden önemli bir cevap bekleyen doktoru ihmal ederek garsona bağırdım: “Bana da kiraz getirir misin İspiro?”

Ömer Seyfettin,
Ömer Seyfettin'den Seçmeler, Hazırlayan: A. Mecit Canatak

1.1.3.2. Durum Hikâyesi

Günlük yaşamın herhangi bir kesitini ele alarak anlatan, olay içermeyen hikâyelerdir. Serim, düğüm, çözüm bölümlerinin önemsenmediği, diyalogların olduğu, sonuca da bağlanmayan ve hayallere daha çok yer verilen hikâyelerdir. Dünya edebiyatında ise bu alanda yazan ilk yazar Anton Çehov'dur. Bu sebeple durum hikâyelerine **Çehov tarzı hikâye** de denilmektedir. *Bir Taşralının Hikâyesi*, *Üç Yıl*, Anton Çehov'un yazdığı hikâyelerdir. Türk edebiyatında *Alemdağ'da Var Bir Yılan*, *Havada Bulut*, *Mahalle Kahvesi* (Sait Faik Abasıyanık), *Hava Parası* (Memduh Şevket Esendal) ve *Oğlumuz*, *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*, *İki Uyku Arasında* (Tarık Buğra), *Şimdiki Çocuklar Harika*, *Fil Hamdi* (Aziz Nesin) durum hikâyesinin önemli eserleridir.

EBA'ya giriş yapınız ve aşağıda verilen linkten Memduh Şevket Esendal'ın "Hayat Ne Tatlı" adlı hikâyesini dinleyiniz.

https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.842/index.html#/main/ebaLibraryDetail?resourceID=5145bd2abdb568cfd342aade47e14d6

Yukarıda anlatılan türlerden başka küçük bir olaydan, kısa bir andan, düşlerden bahsedilen ve hikâyenin alt türü olarak bilinen **Küçürek hikâye** vardır. Küçürek hikâyelerde anlatım yoğundur ve ayrıntı yoktur. Küçürek hikâye için dünya edebiyatında Dino Buzzati (Dino Buzati), Oscar Wilde'dır (Oskır Vayld), Türk edebiyatından Ferit Edgü, Sevim Burak, Necati Tosuner bu türün örnek isimleridir.

"Satılık: Bebek Patikleri. Hiç giyilmedi." Ernest Hemingway'in hikâyesi olarak söylenir. Dünyanın en kısa hikâyesi olarak bilinen hikâye, bebek patiklerinden (Görsel 1.8) bahsederken insanları hüzünlendirir.

Görsel 1.8: Bebek patiği

SIRA SİZDE

"Apendisit" adlı hikâye ile "Hayat Ne Tatlı" adlı hikâyeyi türleri bakımından karşılaştırınız. Benzer ve farklı yönlerini söyleyiniz. Sınıf ortamında hangi türün sizi daha fazla etkilediğini anlatıp sınıf arkadaşlarınızla tartışınız.

3. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Görsellerden Hareketle Hikâye Yazma
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıda verilen görselleri (Görsel 1.9, 1.10 ve 1.11) kullanarak ve etkinlik adımlarını uygulayarak kısa bir hikâye yazınız. Hikâyenizi oluştururken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

Görsel 1.9: Sonbaharda ağaçların arasında yürüyen adam

Görsel 1.10: Çömlek yapımında kullanılan bir mekân

Görsel 1.11: Bir şehrin gece görünüşü

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Yazacağınız hikâyenin türünü grup arkadaşlarınızla belirleyiniz.
- ↪ Belirlediğiniz türün özelliklerine göre ve hikâye unsurlarını kullanarak hikâyenizi yazınız.
- ↪ Hikâyeyi yazarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
- ↪ Yazdığınız hikâyeyi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hikâyenin türünü belirledi.		
2. Hikâyeyi oluşturmak için gerekli planlamayı yaptı (Bölümlerini ve unsurlarını belirledi.).		
3. Hikâye türünün özelliklerini doğru şekilde kullandı.		
4. Noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat etti.		
5. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

HAZIR MISINIZ?

1. Sizce bir hikâyeyi iyi anlayabilmek için hikâyeye ilgili bilinmesi gerekenler nelerdir?
2. Bir hikâyeyi okurken veya dinlerken yazarın duygu ve düşünce dünyasına nasıl girilebilir?

1.1.4. Hikâye Çözümleme

Görsel 1.12: Yerleşim merkezi

Görsel 1.13: Doğa

Hikâye yazan veya anlatan kişi, insanı tanır; anlar ve bütünüyle anlatır. Bize hayatın ve insanın farklı yönlerini gösterir. Hikâye, okuyucunun veya dinleyicinin ilgisi ve alakası ile hayat bulur. Zaman ve mekân, her dönemde o dönemi yansıtan özellikler gösterir.

İnsan, mekândan ayrı düşünülemez. Hikâyelerde yerleşim merkezleri (Görsel 1.12), doğal yerler (Görsel 1.13) ve hayali yerler mekân olarak kullanılabilir. Hikâyenin vermek istediği mesajı anlamak ve yapı unsurlarını hikâyeye göre belirlemek için çözümleme yapılır. Hikâye çözümlemede dikkat edilmesi ve aralarındaki bağlantıda bilinmesi gereken özellikleri bulmak için cevabı aranması gereken sorular şunlardır:

1. Hikâyeye göre bilinmesi gereken üç öğe nedir?
 - Hikâye-yazar
 - Hikâye-sosyal çevre
 - Hikâye-devir
2. Hikâyenin konusu nedir?
3. Hikâyede dil ve üslup nasıldır?
4. Hikâyede zaman nedir?
5. Hikâyede yer (mekân) neresidir?
6. Hikâye hangi bakış açısıyla anlatılmıştır?
7. Hikâyede olay (olay örgüsü) veya durum nasıl anlatılmıştır?
8. Hikâyenin karakterlerinin özellikleri nelerdir? Hikâyede kişi ya da davranışlar arasında karşıtlık var mı?
9. Hikâyede bağlantılı olay ve kişiler var mı?
10. Hikâye bölümlere ayrılabilir mi?
11. Hikâye gözünüzün önünde canlandı mı?
12. Hikâyenin sonunda, hikâyeden çıkarılması istenen mesaj nedir?

Örnek Hikâye Çözümleme

“Apendisit” adlı hikâyeyi tekrar okuyunuz. Aşağıda verilen hikâye çözümlemesini inceleyiniz.

1. Hikâyeye göre bilinmesi gereken üç öge nedir?

- Hikâye-yazar
- Hikâye-sosyal çevre
- Hikâye-devir

Hikâyenin yazarı Ömer Seyfettin’dir. Metin, yazıldığı devri (1900’lü yılların başı) ve sosyal çevreyi bazı yönleriyle (doktor arkadaşı ile bir lokantada karşılaşma konuşması, Yunan bir garsonun lokantada çalışması vb.) yansıtmaktadır.

2. Hikâyenin konusu nedir?

Hoşaf yerken yanlışlıkla çekirdeğini yutan kahramanın telaşlanıp durumu abartması.

3. Hikâyede dil ve üslup nasıldır?

Akıcı ve sadedir.

4. Hikâyede zaman nedir?

Bir akşamdan ertesi gün sabahın ilk saatlerine kadar süren kısa bir zaman dilimi kullanılmıştır.

5. Hikâyede yer (mekân) neresidir?

Ev, sokak ve lokanta kullanılmıştır.

6. Hikâye hangi bakış açısıyla anlatılmıştır?

Kahraman bakış açısıyla anlatılmıştır.

7. Hikâyede olay (olay örgüsü) veya durum nasıl anlatılmıştır?

Bir olay vardır. Olay örgüsü, zaman içinde olayın gelişim sırasına göre verilmiştir (Erik çekirdeğini yutması, doktora giderken lokantada doktoru görmesi, onunla konuşması ve rahatlaması.).

8. Hikâyenin karakterlerinin özellikleri nelerdir? Hikâyede kişi ya da davranışlar arasında karşıtlık var mı?

Karakterlerden başkahraman, titiz ve bir sorunu fazlasıyla abartan birisidir. Doktor karakteri, olabildiğince rahat ve sakin bir insandır. İki zıt karakter kullanılmıştır.

9. Hikâyede bağlantılı olaylar ve kişiler var mı?

Hikâyede başkahramanla diğer kahramanların birbirlerini tanınması, kişiler arası bağlantıyı; çekirdeğin yutulması olayının istemeyerek yapılması ve sonra bilerek yapılması olaylar arasındaki bağlantıyı verir.

10. Hikâye bölümlere ayrılabilir mi?

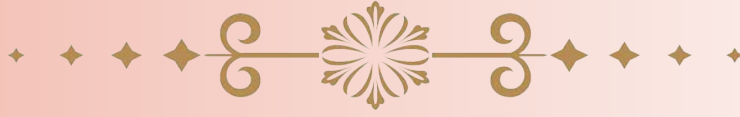
Bölümler arası bağlantı kurulmuş ve yaşanılabilir bir olay işlenmiştir. Hikâyenin serim bölümünde, başkahramanın iştahla hoşafı yemesinden bahsedilmiş. Düğüm bölümünde, yanlışlıkla yuttuğu erik çekirdeğinin kendisini çok hasta edeceğine inanması ve endişelenmesi açıklanmıştır. Bu bölümde olay düğümlenmiş, okuyucu heyecanlandırılmış ve merakta bırakılmıştır. Çözüm bölümünde, okuyucunun merakı giderilerek olay, okuyucuyu gülümseten bir sona bağlanmıştır.

11. Hikâye okuyucunun gözünde canlandı mı?

Evet. Okuyucu veya dinleyicinin gözünün önünde canlandırılması için tasvirler yapılmıştır.

12. Hikâyeden çıkarılması istenen mesaj nedir?

Hikâyede “Sıradan bir durum bazen çok abartılabilir.” mesajı verilmektedir.

PERİLİ KÖŞK

Görsel 1.14: Perili köşk

Sermet Bey döndü, arkasındaki bekçiye, “İşte boş bir köşk daha!” dedi.

Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, şık bir bina, mermerdenmiş gibi göz kamaştırarak derecede parlıyordu. Tarhlarını yabani otlar bürümüşü. Bahçesinin demir kapısında büyük bir “Kiralıktır” levhası asılıydı. Bekçi başını salladı: “Geç efendim, geç! Orası size gelmez.”

“Niçin canım?”

“Demin gösterdiğim evi tutunuz. Küçük ama çok uğurludur. Kim oturursa senesinde erkek çocuğu dünyaya gelir.”

“On iki kişi nasıl sığarız beş odaya! Buraya bakalım buraya... Tam bize göre...”

Bekçi tekrar katı işaretle, “Burada oturamazsınız efendim.” dedi.

Sermet Bey, gözünü köşkten alamıyordu. Her tarafında geniş balkonları vardı. Temellerinin üzerine yaslanmış sanılacaktı. Kuluçka yatan beyaz bir nemse tavuğu gibi yayvandı. Yirmi senedir, çoluğa çocuğa kavuşalıdan beri hep böyle bir yuva hayal ederdi. Sinirli bir acelecilikle “Niçin oturamayız?” diye sordu.

“Efendim bu köşkte peri vardır.”

“Ne perisi?”

“Bayağı peri! Gece çıkar. Evdekilere rahat vermez.” Sermet Bey, gözüyle gördüğüne kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi. Gözle kulak onca birer yalan kovuğuydu. Yalanlar hep bize bu dört kapıdan girerdi. Fakat el... Fakat dokunma hiçbir dolma yutmazdı. Bütün hurafeler, batıl inanışlar dimağımıza hücum için gözle kulağa koşardı. Güldü, “Perinin bize zararı dokunmaz!” dedi.

Bekçi bir küfür işitmiş gibi Sermet Bey’in yüzüne baktı “Her giren önce böyle söyler, ama bir ay oturamaz.”

“Senin nene lazım... Haydi, burasını gezelim.”

“Anahtarı sahibindedir.”

“Sahibi kim?”

“Sahibi Hacı Niyazi Efendi. İşte şu yandaki köşkte oturan.”

“Haydi, anahtarı alalım.”

“Peki, amma...”

Döndüler. Sık ağaçlar arasında yalnız üst katının çatısı görünen kırmızı aşı boyalı bir eski eve doğru yürüyorlardı.

İhtiyar bekçi yolda beyaz köşkün tarihini kısaca anlattı. On senedir buraya girenler bir aydan fazla oturamamışlardı. Önce peri görünüyor sonra büyük büyük taşlar atıyorlar, nihayet gelip camları kırıyor, içeridekilere geceleri hiç rahat vermiyordu. Kiracılardan ikisinin yüreğine inmiş, üçünün evlatlıkları çarpılmış, birisinin karısı korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü. Gölgelerinde koyunlar otlayan çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler. Kırmızı köşkün yeşil kapısını çaldılar.

Hacı Niyazi Efendi eski bir vakıflar memuruymdu. Hürriyet'te tazminat alarak daireden çekilmiş, ev alıp satmakla geçinmeye başlamıştı. Fakat çok doğru bir adamdı. Senede belki yüz ev sattığı hâlde kendi Perili Köşk'ünü hariçten gelip Hanya'dan Konya'dan haberi olmayan enayi bir müşteriyi sokmuyor, “Allah'tan korkarım neme lazım!” diyordu. Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı. Kapıyı kendi açtı.

Bekçi Sermet Bey'in evi gezmek istediğini söyledi.

“Pekâlâ, buyurun dedi!” dedi. Önlerine düştü. Bahçeden geçtiler. Hacı Niyazi Efendi sokakta sarı aba cübbesinin cebinden piriñç bir anahtar çıkardı. Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e “Bu anahtar köşkü de açar.” dedi. Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz vahşiydi. Bakımsızlıktan, ayak basmamış bir dere içine dönmüştü. Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da vahşi bir sessizlik vardı. Bekçi köşke girmedi. Kapıda kaldı. Sermet Bey, ev sahibiyile gezdi. Süslemeye hiç diyecek yoktu. Alt kat bütün mermerdi. Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamıdı.

“Kirası ne kadar?”

“Çok istemiyorum. Yüz seksen lira. Ama üç seneliğini peşin isterim.”

“Niçin?”

“Bakınız beyim niçin: Düşmanlarım köşk kiracısız kalsın diye peri lafı çıkarmışlar. Birisi girdi mi, herkes fisebilillah peri propagandasına başlar. Nihayet kiracılar işittikleri yalanı, gördük sanıyorlar. Mesela kış ortası köşkü başıma bırakıp savuşuyorlar. Daha fenası, çıkanlar da propagandacılar katılıyor. İki sene daha böyle giderse malımı ne satabileceğim ne de kiracı bulacağım.”

Sermet Bey sordu: “Köşkünüz ne kadar boş kaldı?”

“Vakıa şimdiye kadar hemen hiç... Fakat giren, komşuların lafına kapılır. Çok durmaz. Ürker, kaçar.”

“Ben ürkmem.”

“İnşallah.”

“Fakat üç senelik peşin, bu biraz ağır...”

“Ne yapayım beyim. Canım yandı. İsterseniz...”

Sermet Bey köşkü çok beğenmişti. Hem kirası da ucuzdu. Şimdi üç odalı kulübelerin seneliğine yüz elli lira istiyorlardı. Hemen o gün kontratı yaptılar. Üç senelik kira olan beş yüz kırk lira peşin verilecekti. Hacı Niyazi Efendi'nin evinden çıktuktan sonra Sermet Bey bekçiye çıkardı, bahşiş diye bir yirmi beşlik kâğıt verdi.

Bekçi, “Paranıza yazık oldu efendi.” dedi, “Üç sene değil, üç ay oturamazsınız.”

“Görürsün.”

“Görüyoruz. Hacı Efendi her girenden böyle üç seneliğini peşin alır ama hiç birisi bir yaz kalamaz. Verdikleri para da yanar.”

Sermet Bey bir hafta sonra kalabalık ailesiyle köşke taşındı. Halis bir zevk ehliydi. Her gece çalgı çağanak, yemek, içmek, keyif, sefa gırla giderdi. Daima akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri bulunurdu. Sermet Bey Türkiyeliydi. Fakat Avrupalıların “gündüz cefa, gece sefa” düsturunu kabul etmişti. Çocukları okula giderlerdi. Kızlarını büyük ticarethanelere kâtip diye yerleştirmişti. Karısı kız okullarında piyano dersi verirdi. Evde çalışmayan yalnız yetmiş beşlik annesiydi. O da mutfağa, hizmetçilere filan bakardı. Yemeği gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı.

Aradan on beş gün geçmedi. Bir gece aşağı kattan bir çığlık koptu. Hizmetçi Artemisya; avazı çıktığı kadar haykırarak yukarı koştu. Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi.

Sermet Bey, “Gözünüze öyle görünmüştür!” dedi. Gören diğer hizmetçilere de kanmadılar. Çoluk çocuk, hepsi arka odanın balkonuna çıktılar. Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği beyaz hayaleti gördüler. Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu. Sermet Bey gözlerini ovuşturdu. “Vay anasını!” dedi, “Sözün kuvvetine bak!”

Karısı, kızları, çocukları korkudan sapsarı kesildiler. Büyük kızı, “Ne sözün etkisi beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun?” dedi.

“Görüyorum.”

“Ee, o hâlde etkilenmek ne demek?”

“Buraya girdik gireli peri masalından başka bir şey işittik mi? Her gelen bir şey söyledi. Şimdi biz bu tesirle böyle hepimiz birden, olmayan bir şeyi görüyoruz.”

“Bu mümkün değil.”

“Nasıl değil.”

Sermet Bey, Hokkabaz Kazanov'un nasıl bütün bir tiyatro halkına ceplerindeki saati yanlış gösterdiğini filan anlattı. “Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür.” dedi, “Fakat elimizi bu gördüğümüz şeye süremeyiz. Sürdük mü hemen kaybolur.” Sonra kalktı. Karısının menetmesini filan dinlemedi. Elini görünen hayale sürmek için bahçeye fırladı. Çamlara doğru gitti fakat hayal kaçtı. Kayboldu.

O gece evin içinde Sermet Bey'den başka kimse uyuyamadı... Artık her gece bu hayali görüyorlardı. Sermet Bey, elini sürmeye çıkınca hayal kaçırıyordu. Biraz alışı gibi oldular. Fakat bir gece hepsi uyurken müthiş bir sarsıntı köşkü yerinden oynattı. Balkonlara koştular. Bir şey göremediler. Sabahleyin yemek odasının dibinde kocaman bir taş buldular. Sermet Bey'e annesi, "Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helal etmem!" demeye başladı. Beş yüz kırk liraya iki ay oturmak... Bu Sermet Bey'in işine gelecek şey değildi. Ama gece aşırı büyük büyük taşlar ev halkına uyku uyutmuyor, hepsini heyecan içinde bırakıyordu. Sermet Bey her defasında hayalin üzerine gidiyordu, bir türlü elini süremiyordu. Taşların başladığını duyan komşular, "Daha çıkmazsanız camlarınızı da kırar." diyorlardı. Sermet Bey kontratın "Çıkarken bütün tamirler kiracıya aittir." maddesini hatırlayarak daha çok canı sıkılıyor, bu cam kırma meselesinin ortaya çıkışından önce bir şey yapmayı düşünüyordu. Yavaş yavaş kendi inancı da bozulmağa başladı. Nihayet çıkmağa karar verdiler. Fakat başka bir ev bulamıyorlardı. Köşke dair daha bin türlü hikâyeler işitmeğe başladılar. Sözde burası eskiden mezarlıkmış. Mutfağın olduğu yerde beş yüz senelik bir evliya yatıyormuş. Sermet Bey atılan taşlara, kırılan camlara rağmen hâlâ periye inanmıyordu. Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor, orada sır oluyordu. El sürmek için kendisine yetişmek mümkün değildi. Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp birdenbire perinin karşısına çıkmayı yahut arkasından yavaşça gidip elini sürüvermeyi düşündü. Evdekilerin hiçbiri buna razı olmadı. "Seni hemen oracıkta çarpar!" diyorlardı. Fakat Sermet Bey bulan gönlüne rağmen, periye, ecinniye filan bir türlü inanmıyordu. Ertesi akşam koruya gitti. Büyük bir çamın alt dallarından birine bindi. Bekledi, bekledi. Gece yarısı oldu. Köşktekiler de meraktan uyuyamıyorlardı. Zavallıların balkonda gezindiklerini görüyordu. Birden bire yüreği hop etti. Hayal sökün etmişti.

Eliyle dokununca gölge gibi uçup silineceğini kesin bildiği hâlde yine Sermet Bey'in dizleri titremeye başladı. İçinden "Ben korkmuyorum, fakat vücudum korkuyor!" dedi. Yavaşça aşağı atladı, hayalin arkasından yürüdü. Şeklinin hatları pek sarıh gözüküyordu. Yaklaştığını hayal hiç duymadı. Yavaşça elini uzattı. Beyaz cisme dokundu. Hayal birdenbire fena hâlde ürktü. Ama kaybolmadı. Döndü Sermet Bey'i görünce alabildiğine kaçmaya başladı.

Sermet Bey dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri filan olmadığını hemen anlamıştı. Peşini bırakmadı. Kovaladı. Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı. Gayet kuvvetliydi. Hayal karşılık verme imkânı olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti. Sermet Bey, "Ben sana el âlemlerle alay etmesini gösteririm!" diye zavallı hayali sırtladı. Köşke doğru sürükledi. Bağırdı: "Lamba getirin suratını görelim."

Köşk halkı bahçe kapısına inmişti. "İnsanmış, kerata! Ben dünyada ecinni filan yoktur. demez miyim?"

Hayal bir türlü beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu. Sermet Bey zorla çekti. Sakalı bıyığına karışmış Hacı Niyazi Efendi'yi görünce şaşırdılar. Biçare, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu. Arkasındaki Şam kumaşından gecelik entarisi yırtılmıştı.

Sermet Bey bir kahkaha attı.

Kızlar, çocuklar, hizmetçiler alıklaştılar. Büyük Hanım "Niçin Müslümanları korkutup deli ediyorsun a efendi?" dedi. Sermet Bey "Onun sebebini ben bilirim!" cevabını verdi. Sonra büyük kızına hokka kalemle yazıhanedeki kontrat kâğıdını çabucak getirmesini söyledi.

Hacı Niyazi Efendi, donmuş gibi sorulan şeylere hiç cevap vermiyor, hep yüzünü karanlıklara çeviriyordu. Kontrat kâğıdıyla hokka kalem gelince, Sermet Bey, “haydi bakalım al eline kalemi! Yüreğine indirdiklerinin, düşürttüğün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz. İmzayı bas!” dedi.

Hacı Niyazi Efendi olgunca bir hareketle kalemi kaptı. Sermet Bey’in kelime kelime söylediklerini hemen yazdı: “Kiracım Sermet Bey’den köşkün altı senelik kirası olan bin seksen lirayı peşinen aldım.” “Hah, şöyle!”

İmzasını attı. Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu hâlde, her gece sır olduğu tarafa gitti.

Sermet Bey’in iki senedir köşkte oturabildiğine herkes hayrette kaldı. Komşuları Hacı Niyazi Efendi’ye, “Galiba senin evin ecinnileri, başka eve göç ettiler. Yeni kiracın hiç çıkacağı benzemiyor!” dedikçe evvela sararıyor, sonra kızarıyor, şu cevabı homurdanıyordu.

“Ne abdest, ne oruç, ne namaz, ne niyaz... Karılı erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş! Ayol onlara ecinni değil, şeytan bile görünemez!”

Ömer Seyfettin
Ömer Seyfettin’den Seçmeler, Hazırlayan: A. Mecit Canatac

Görsel 1.15: Aile

4. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Hikâye Çözümleme
SÜRE : 2 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını, Ömer Seyfettin'in okuduğunuz "Perili Köşk" adlı hikayesine göre uygulayınız ve çözümlemesini yapınız. Çözümlemenizi yaparken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Grup arkadaşlarınızla "Perili Köşk" hikâyesini okuyunuz.
- ↪ Hikâye çözümlemesi yapmak için metinde cevabı aranması gereken soruları not alınız.
- ↪ Dinlediğiniz hikâyede soruların cevaplarını bulunuz.
- ↪ Grup olarak sırayla hikâye çözümlemenizi sununuz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hikâye çözümlemesi için gerekli soruları listeleterek cevapladı.		
2. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
3. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

1.2. MASAL ANLATICILIĞI

Hikâyeleştirme, verilmek istenen mesajın dinleyiciye en etkili şekilde aktarılması için konular arasında anlamlı bağlar kurularak anlatıldığı tekniktir. Hikâye yöntemiyle anlatma, bütün milletlerin insanlığa ortak mirasıdır. Milletlerin dil, kültür, gelenek ve kimliğini oluşturan ve taşıyan edebî eserler yüzyıllar boyunca hikâyeleştirme yöntemiyle nesilden nesile aktarılmış ve günümüze kadar gelmiştir.

Olağanüstü kahramanların yaşadığı ve olağanüstü olayların anlatıldığı edebî metin türüne **masal** denir. Sözlü edebiyat döneminde başlayıp sonrasında yazıya aktarılan edebî türlerden biri olan masallar dünya ve Türk edebiyatının önemli bir türüdür.

Masallar yüzyıllardır anlatılan bir türdür. Masal anlatıcılığı hem bilgiyi hem beceriyi gerektiren bir iştir. Masal anlatıcısı masal türünü ve özelliklerini, anlatım teknik ve ortamlarını iyi bilirse eğlendirir, öğretir, hayal kurdurur, yaşar ve yaşatır.

Masal anlatıcılığını kavramak için başlangıçta masalın genel özelliklerini, ana unsurlarını ve anlatıcının özelliklerini bilmek gerekir.

HAZIR MISINIZ?

1. **Çocukluğunuzda dinleyip sevdiğiniz bir masalın adını ve bu masalı neden sevdiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Büyüdüğünüz zaman hayallerinizden ve masallardan vazgeçmek gerekir mi? Neden?**

1.2.1. Masalın Genel Özellikleri

Masalın genel özellikleri şunlardır:

- Masal bir olay anlatımıdır. Bu anlatım, akıcı ve sürükleyici özellikte olmalıdır. Masal, sürükleyici olursa büyük bir keyif ve merakla takip edilebilir.
- Masalın içinde türkü, ninni, tekerleme olmasına rağmen genel anlatı düzyazı (nesir) şeklindedir.
- Masalın inandırma amacı olmamasına rağmen dinleyenler duyduklarına inanmaya başlar.
- Kişiler; masalı dinlerken yer değiştirmedeği hâlde masalın sonunda bir yolculuktan, farklı bir mekândan gelmiş hissi yaşar.
- Masallar; bilinmeyen bir mekân ve zamanda yaşanan olağanüstü olayları olsa da masalların insana dokunan bir yanı, bir gerçekliği vardır. Masallar gerçek dünyanın farklı bir kurgusudur.
- Masallar, insanların sahip olması gereken evrensel değerleri yüceltir.
- İnsanların hayatı tanıma, duygu ve kavramları anlamlandırma gibi önemli ihtiyaçlarını doğallık içinde, örnek olay anlatımıyla karşılamasına imkân sağlar.
- Masallar ele aldıkları konu ve verdikleri mesajlar yönüyle evrenseldir. Aynı zamanda masallar; ait oldukları toplumların sosyal, kültürel, psikolojik, ekonomik, sanatsal, etik, estetik özelliklerini yansıtır ve bunların yeni nesillere taşınmasını da sağlar.

1.2.1.1. Masalın Bölümleri

Masallar genel olarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Edebî açıdan ise masal planı; döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümleri olarak adlandırılır. Aşağıda masalın bölümleri "Limon Kız" adlı masaldan alıntı yapılarak açıklanmıştır.

Giriş: Masal başı ya da **döşeme** adı verilen ve tekerlemeden oluşan bölümdür. Masal genellikle döşeme denilen olağanüstü benzetme ve öğelerle masala hazırlık aşaması olarak oluşturulan uzun bir **tekerleme** ile başlar.

(Döşeme) Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde kalbur saman içinde... Develer tellallık eder eski hamam içinde... Hamamın taşı yok. Külhancının bal-tası yok... Arap bacı hamama gider, koltuğunda bohçası yok... Handır handa, yetmiş iki deli ile bir manda. Yedik, içtik, dişimizin dibi et yüzü görmedi... Bereket versin hoca cambaza... Bize bir at verdi, dorudur diye... At bize bir tekme vurdu. Geri dur diye... Deniz ortasına vardık kıyıdır diye... Tophane güllisini cebimize doldurduk, darıdır diye... Kız Kulesi'ni belimize soktuk borudur diye... Tuttu bizi bir zaptiye, delidir diye... Attı tımarhaneye, bir gün, iki gün, üç gün... Tuttuk pirenin birisini, yüzdük derisini, çadır kurduk Üsküdar'dan berisini... Masaldır bunun adı... Söylemekle çıkar tadı... Her kim ki dinlemezse hakkından gelsin topal dadı...

Gelişme (Gövde): Olayın anlatıldığı asıl bölümdür. Masalın ikinci bölümü; kahramanların tanıtıldığı ve asıl masalın anlatıldığı, iyilerle kötülerin karşı karşıya geldiği birbirinden heyecanlı olağanüstü olayların yaşandığı bölümdür.

(Serim) Vakti zamanında çok iyiliksever bir padişah varmış. Fakirlere ramazanlarda yiyecek, bayramlarda giyecek dağıtırmış... Yılda bir gün de sarayın karşısındaki çeşmenin bir musluğundan yağ, bir musluğundan da bal akıtır, herkesin duasını alırmış. Gene böyle çeşmenin musluklarından yağ ile bal aktığı gün, ihtiyar bir kadın çeşmeye gelmiş. Elindeki ağzı kırık testiye yağ doldurmuş.

O sırada, padişahın yaramaz oğlu da sarayın penceresinden çeşmeye gelip gidenleri seyrediyormuş. İhtiyar kadın çeşmenin yanından uzaklaşırken okunu çektiği gibi onun testisini parçalamış. Yağ yerlere dökülmüş.

Şehzade, ihtiyar kadının hâline kahkahalarla gülmeğe başlamış. Neye uğradığını anlamayan kadıncağız, başını kaldırıp şehzadeye:

"Hey oğlum!" diye seslenmiş, ben sana ne yaptım da testimi kırdın? Dilerim Allah'tan, Limon Kız'a âşık olasın da onu göremeyesin! O günden sonra şehzadeyi bir düşüncedir almış... Acaba bu Limon Kız nasıl bir şeydir, diye akşamlara kadar düşünüyor, meraktan çatlayacak hâle geliyormüş.

(Düğüm) Oğlunun bu düşünceli hâline canı sıkılan padişah, bir gün onu yanına çağırarak sebebini sormuş.

(Şehzade Limon Kız'ı aramaya çıkmış. Yolda bir ihtiyarla karşılaşmış. Ona hürmet göstermiş. İhtiyar şehzadenin derdini dinlemiş, Limon Kız'ın yerini söylemiş. Şehzade dikenli gül bahçelerinde yürümüş, at ve köpeğin yanından geçmiş, kapılardan geçmiş, derelerden aşmış, devin bahçesindeki limon ağacından üç limon koparmış. Devin elinden kurtulması kolay olmamış. Ama ihtiyarın öğütleri sayesinde başarmış. İki limondan çıkan iki kız susuzluktan ölmüş. Üçüncü limonu su kenarında kesmiş şehzade. Kız, suyu görünce yaşamış. Şehzade kızı orada bırakıp geri gelmek üzere saraya dönmüş. Saraya gidince şehzade Limon Kız'ı unutmuş. O gidince bir Arap hizmetçi Limon Kız'ı bulup yerine geçmiş. Şehzadeyle evlenmiş. Limon kız kuşa dönüşmüş. Sonunda insan olmuş ve yaşlı bir kadına sığınmış. Şehzade hastalanmış. Limon kız saraya içinde şehzadenin kendisini bulmasını sağlayacak yüzüğün olduğu bir çorbayı yaşlı kadınla yollamış. Şehzade bu yüzük sayesinde Limon Kız'a tekrar kavuşmuş.)

Sonuç: Tekerleme ile biten bölümdür. Masalda üçüncü bölümde olay mutlu bir sona bağlanır, iyiler kazanır, kötüler cezalandırılır ve anlatıcı bazı kalıplaşmış ifadelerden duruma uygun olanı seçerek dinleyici veya okuyucuyu da mutluluğa dâhil edip masalı bitirir.

(Çözüm) Arap hizmetçi saraydan kovulmuş, sarayda yeniden düğün hazırlıkları yapılmış. Şehzade ile Limon Kız'ı kırk gün kırk gece süren, görülmemiş şenliklerle evlendirmişler.

(Dilek) Onlar ermiş muradına, darısı sizlerin başına...

Naki Tezel, Türk Masalları

SİRA SİZDE

Aşağıdaki tekerlemeleri birkaç kez okuyunuz. Seçtiğiniz birini aklınızda tutarak sıra arkadaşınıza söylemeye çalışınız.

- Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde; cinler cirit oynarken eski hamam içinde... Enteşeden, menteşeden derken bir karpuzcu çıktı şu köşeden; ay efendim, vay efendim; karpuzlar da karpuz mu ya, ne tartıya gelir, ne teraziye!... Baktım bakakaldım; on para verdim, on tane aldım. Hani karpuz kesme ile yürek ferahlanmaz derler,... çıkardım bıçağımı, ... ha kestim, ha kesiyorum;... derken bıçaktır, bir kapak açmasın mı? Kapağı açarken elim de içeri kaçmasın mı? Bak hele bir, elimi çıkarayım derken kendim de varıp içine düşüvermedim mi?... Ne duvarı var yıkılır; ne kapısı var çıkılır!... Bir çoban ilişti gözüme... Sürüsünü kaybetmiş... Bu karpuzun içinde, iki dertli bir araya gelende; o başladı kavala, ben başladım mavala; inanmayın bu masala!

Eflatun Cem Güney, Masallar

- Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; cinler cirit oynarken eski hamam içinde... Yuvarlandım yumak oldum; toparlandım toprak oldum; toprak evde buldum kazı... Kazı hancıya verdim, hancı bana mazı verdi... Tazıyı çobana verdim, çoban bana kuzu verdi... Kuzuyu kâtime verdim, Kâtip bana yazı verdi... Yazıyı dervişe verdim, derviş bana sazı verdi... Kimseye vermem bu sazı, ben çalarım bazı bazı, dinle benden, ince telden, söyleşelim tatlı dilden...

Eflatun Cem Güney, Masallar

1.2.1.2. Masalın Ana Unsurları

Masallar bazı unsurlardan oluşur. Masal türünün ana unsurları şunlardır:

- a) Tema ve Konu:** Masallar; iyilik, doğruluk, yardımlaşma, sevgi, saygı, cesaret, dürüstlük, çalışkanlık gibi evrensel değerleri konu edinir. Bu değerler masallarda yüceltilirken aksini içeren bütün tutum ve davranışlar yerilir. Masallar; iyilik ve kötülük, güzellik ve çirkinlik, zenginlik ve yoksulluk gibi olumlu ve olumsuzun mücadelesi üzerine kurulur.

- b) **Olay:** Masallar olay merkezlidir. Masallardaki olayların pek çok türden farklı özelliği ise tamamen hayal ürünü ve olağanüstü olmasıdır. Masal dünyası, gerçek dünyanın bütün olmazlarını öldürür.
- c) **Kişiler:** İnsan başta olmak üzere canlı, cansız bütün varlıkların ve hayalî yaratıkların (Görsel 1.16,1.17 ve 1.18) kahraman olduğu masalarda kişiler olağanüstü özelliklere sahiptir. İnsan, hayvan, peri, dev gibi iyi ya da kötü olarak sınıflandırılan kişilerden oluşur. Masalın sonunda kazanan hep iyiler olur, kötüler cezalandırılır.

Görsel 1.16: Masal kahramanları

Görsel 1.17: Masal kahramanları

Görsel 1.18: Masal kahramanları

- ç) **Yer (Mekân):** Masalarda genellikle gerçek dünyayla ilişkisi olmayan bir yer, çevre (Görsel 1.19,1.20,1.21 ve 1.22) vardır. Bu yer "masal diyarı" olarak adlandırılabilir. Kimi zaman "Ne yerde ne göktedir.", kimi zaman "Kaf Dağı'nın ardında"dır, kimi zaman "Memleketin birinde..."dir. Hindistan, Kaf, İran, Çin gibi yer isimleri eski zamanlarda çok uzağı, bilinmeyi temsil eder.

Görsel 1.19: Masal mekânları

Görsel 1.20: Masal mekânları

Görsel 1.21: Masal mekânları

Görsel 1.22: Masal mekânları

- d) **Zaman:** Masalarda olaylar, hayalî bir zamanda olup biter ve geçmiş zamanda anlatılır. Masal başında söylenen tekerlemeyle anlatıcı; zamanı, mekânı ve olayları gerçek dünyadan masal diyarına taşımaya başlar.

5. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Masalda Yapı Unsurlarını Belirleme
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sınıftaki arkadaşlarınızla masalda yapı unsurlarını belirleyiniz. Çalışmanızı yaparken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ “Tuz Yüklü Eşek” masalını grup arkadaşlarınızla okuyunuz.
- ↪ Masalın konusunu belirleyiniz.
- ↪ Masalın kişilerini, mekân ve zamanını belirleyiniz.
- ↪ Masalın olay örgüsünü belirleyiniz.
- ↪ Görüşlerinizi not alarak öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

TUZ YÜKLÜ EŞEK

Bir seyyar satıcı, tuzun deniz kenarında daha ucuza satıldığını öğrenince gitti ve oradan çokça tuz satın aldı. Aldığı tuzları eşeğine yükleyerek yola koyuldu. Tuz yükü çok ağır olduğundan eşek güçlükle yürüyebiliyordu. Olacak bu ya, ırmak kenarındaki bir patikadan geçerken eşeğin ayağı kaydı ve üzerindeki tuz çuvaları ile birlikte suya düştü. Tuz, suda ıslanınca hemencecik eriyiverdi ve eşeğin yükü hafifledi. Bu düşüşten kârlı çıkan eşek, sahibinin üzülmesine aldırış etmeden hopyaya zıplaya yoluna devam etti.

Satıcı birkaç gün sonra tuz almak için tekrar deniz kenarına gitti. Önceki tuz suda eridiği için zarar etmişti. Zararını kapatmak için bu defa daha fazla tuz aldı. Bu kadar ağır yükün altında eşek zorlukla yürüyordu. Yine aynı patikadan geçerken eşeğin aklına önceki olay geldi ve yalancıkdan tökezleyip kendini tekrar suya attı. Tuzlar suda eridiği için eşek yine yükünden kurtuldu. Para kazanacağı yerde zarar eden adam, bu kurnazlığı yenmek için bir çare buldu. İki gün sonra yine eşeğini önüne katarak deniz kenarına gitti ve bu defa sünger aldı. Sünger tuz kadar ağır değildi ama önceki kurnazlıkları eşeğin hoşuna gitmişti. Yine aynı patikadan geçerken yalancıkdan tökezleyip kendini suya attı.

Bu sefer kurnazlığı bir işe yaramamıştı. Yükü hafifleyeceği yerde daha da ağırlaşmıştı. Sudan çıkıp da yola koyulduğunda ağır yükün altında kulakları düşmüş boynu bükülmüştü, beli nerede ise yere yapışacak hâldeydi.

<https://madenlerilkokulumeb.k12.tr>

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masalda konu unsurunu belirledi.		
2. Masalda olay unsurunu belirledi.		
3. Masalda yer unsurunu belirledi.		
4. Masalda zaman unsurunu belirledi.		
5. Masalda kişi unsurunu belirledi.		
6. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
7. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

HAZIR MISINIZ?

1. Sizce eski çağlarda yaşayan insanlar eğlenmek için neler yapmışlardır?
2. Aklınıza gelen ilk Türk masal kahramanı kimdir? Bu kahramanın en belirgin özelliği sizce nedir?

1.2.2. Masalın Tarihî Süreci

Masal, sözlü geleneğin bir ürünü olarak doğmuştur. Masal türünün ilk örnekleri, Hint ve Yunan mitolojilerine dayandırılır. Eski Yunan'da MÖ 6. yüzyılda yazıya geçirilen "Ezop Masalları" Batı dünyasının; MÖ 200'de yazıya geçirildiği düşünülen Hint edebiyatına ait Vişnu Şarman'ın yazdığı "Pançatantra" adlı masal kitabı Doğu edebiyatının bilinen en eski masal örnekleridir. Bu eserlerin ortak özelliği kahramanlarının genellikle hayvan olmasıdır. MÖ 1. yüzyılda kaleme alındığı tahmin edilen "Kelile ve Dimne" fabl türünün ilk örneği kabul edilirken "Ezop Masalları" hayvan masalları özelliği taşımaktadır. Fransız edebiyatında fabl türünü temsil eden en önemli yazar ise La Fontaine'dir (Lafonten). Dünyada masalların sistematik olarak ilk inceleyicisi Alman (Jacob ve Wilhelm) Grimm Kardeşler olmuştur.

Arap ve İnan edebiyatından "Binbir Gece ve Binbir Gündüz Masalları"; Alman halk masallarını derleyen Grimm Kardeşlerin "Çocuk ve Ev Masalları"; Fransız halk masallarını derleyen Charles Perrault'un (Şarl Pero) "Kaz Anamın Öyküleri"; İtalyan edebiyatından Straparola'nın "Hoş Geceler" dünya edebiyatının başlıca halk masallarının toplandığı kitaplardır.

Görsel 1.23: Masal kitapları

Türklerde masalın ne zaman başladığı bilinmemektedir. Fakat sözlü gelenek ürünü olduğu için çok eskilere dayanan bir geçmiş olduğu kabul edilir. Türklerde 10. yüzyıldan itibaren pek çok masal bilinmektedir. Altun Yaruk, *Prens Kalyanamkara* ve *Papamkara* Hikâyesi, Kelile ve Dimne, Binbir Gece Masalları'nın çevirileri, Tutiname, Binbir Gündüz Masalları, Bahar-ı Daniş, Sinbadname, Kırk Vezir Hikâyeleri gibi pek çok eser Türkler arasında anlatılmaktaydı. Türk edebiyatında masal türüne örnek gösterilecek ilk eser ise Uygur Dönemi'nde yazılan *Kalyanamkara* ve *Papamkara* adlı eserdir. İyi ve kötü prensin mücadelelerinin anlatıldığı bu eserden sonra Osmanlı Dönemi'nde derleme yoluyla oluşturulan "Billur Köşk" dikkat çeker. 20. yy.dan itibaren Namık Kemal, Ziya Gökalp, Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney, Saim Sakaoğlu, Nakit Tezel, Bilge Seyidoğlu, Umay Günay gibi araştırmacılar halk masallarını derleyerek yazıya aktarmış ve kitap hâline getirmiştir (Görsel 1.23).

ARAŞTIRINIZ

Konu anlatımında adı geçen masal kitaplarından bulabildiğinizi sınıfa getiriniz. Kitaptan seçtiğiniz masalları arkadaşlarınızla paylaşınız.

HAZIR MISINIZ?

1. Geçmişte olağanüstü kabul edilerek masalarda işlenen pek çok olay günümüzde sıradan hâle gelmiştir. Bu duruma örnekler veriniz.
2. Masal anlatabilmek veya yazabilmek için sizce nelere ihtiyaç vardır?

1.2.3. Masal Türleri

Masallar genellikle konu, kahraman ve diğer unsurlar bakımından benzerlik gösterse de oluşum ve kaynak bakımından farklılık gösterir. Kuşaktan kuşağa aktarılan sözlü geleneğin ürünü olan ve yazarı/söyleyeni zamanla unutulmuş masallar birinci tür, tek bir yazar tarafından belirli bir zaman ve mekânda yazılanlar ikinci bir tür olarak adlandırılabilir.

1.2.3.1. Anonim Masallar (Halk Masalları)

Anonim masallar, sözlü gelenek içinde anlatı yoluyla sonraki nesillere aktarılmış ve söyleyeni unutulmuş binlerce yıllık tecrübeyi yansıtan, milletlerin süzgecinden geçmiş, ortak akıl ürünü eserlerdir. Bir araştırmacı tarafından derlenip yazıya geçirilmiş masallar ancak günümüze kadar ulaşmıştır.

Binbir Gece Masalları, Külkedisi, Kırmızı Başlıklı Kız, Güzel ve Çirkin, Pamuk Prenses, Mavi Sakal, Uyuyan Güzel, Hansel ve Gretel, Bremen Mızıkacıları, Rapunzel masalları anonim masallara örnek verilebilir.

DİPSİZ KUYU

Bir varmış bir yokmuş. Bir ülkenin yaşlı bir padişahı varmış. Bunun iki de geçimsiz oğlu varmış. Padişah, ölüm döşeğinde yattıkça oğulları taht kavgasına düşmüşler.

Bir gün padişah oğullarını çağırıp “Ne duruyorsunuz? Gidip derdime bir çare arayın.” demiş. Bunun üzerine iki kardeş düşmüşler yola... Az gitmişler, uz gitmişler... Yorulup bir kuyunun başında konaklamışlar. Yiyip içtikten sonra babaları ölünce kimin başa geçeceğini tartışmaya başlamışlar. Büyük oğlan bir fırsatını bularak kardeşini kuyuya itmiş. Saraya dönerek ormandan geçerken kardeşinin kurtlar tarafından yendiğini; kendisinin ise canını zor kurtardığını söylemiş.

Görsel 1.24: Kuyu

Küçük oğlanın atıldığı kuyu dipsiz bir kuyuymuş. Düşükten sonra saatlerce baygın yatmış. Kendine gelince karşısında aksakallı bir ihtiyar bulmuş. İhtiyar: “Yavrum, sen burada ne arıyorsun? Bu kuyuya düşen bir daha yeryüzüne çıkamaz.” demiş. Oğlan başından geçenleri anlatarak yardım istemiş. İhtiyar, oğlana acıyarak “Sen cesur ve yiğit bir delikanlıya benziyorsun. Hiç merak etme, seni buradan kurtaracağım.” demiş. Sakalından iki tel koparıp vermiş. “Bunları birbirine sürttüğün zaman biri ak, biri kara iki at gelir. Ak ata binersen yeryüzüne çıkarsın, kara ata binersen yedi kat yerin altına inersin.” deyip ortadan kaybolmuş. Oğlan kolları birbirine sürdünce biri ak, biri kara iki at gelmiş.

ALTIN DAĞ

Görsel 1.25: Dağ

Bir zamanlar bir tüccarın oğlu bütün parasını eğlenerek harcamış ve bitirmiş. Artık yiyecek içecek hiçbir şey kalmadığında para kazanmak için eline bir kürek almış, pazar yerine gidip oturmuş. Zengin görünüşlü, at arabalı bir adam pazar yerine gelip orada iş için bekleyenleri tek tek incelemiş. Sonunda bu tüccarın oğluna: “İş arıyorsan benimle gelebilirsin.” demiş. Tüccarın oğlu: “Ne kadar ücret alacağım?” diye sormuş. Adam: “Günlük yüz ruble.” demiş. Bunun üzerine tüccarın oğlu teklifi kabul ederek adamın at arabasına binmiş. Bir süre sonra tüccarın oğlu zengin adamla birlikte bir gemiye binmiş. Uzun bir yolculuk yapmışlar. Sonunda bir ada görünmüş. Adada çok yüksek dağlar varmış ve sanki oradan bir alev yükseliyormuş. Tüccarın oğlu “Orada bir yangın var galiba!” demiş. Zengin adam “Hayır, o gördüğün benim altından sarayım.” demiş. Adaya varmışlar. Zengin tüccarın kızı adamın altından sarayında onları karşılamış ve onlara çok güzel bir sofru hazırlamış. Üçü beraber neşe içinde yemiş, içmişler. Zengin adam tüccarın oğluna “Bugün ilk gün, bugün iyi vakit geçirelim, yarın çalışmaya başlarsın.” demiş. Tüccarın oğlu cesur ve iyi bir adammış aynı zamanda çok yakışıklıymış. Genç kız, bir ara odadan çıkmış. Sonra genç işçiyi gizlice yanına çağırmış. Genç işçi kızın yanına gidince kız ona iki tane taş vermiş. “Al bu taşları, ihtiyacın olunca kullan, işine yarayacaklar.” deyip genç işçinin yanından uzaklaşmış.

Ertesi gün zengin adam ve genç işçisi yüce Altın Dağ'a varmışlar. Genç adam buraya nasıl tırmanacaklarını düşünürken zengin adam “Haydi, çalışmadan önce bir şeyler içelim!” deyip genç işçiyi bir içecek uzatmış. Genç adam bunu içer içmez derin bir uykuya dalmış. Zengin adam yaşlı bir atı keskin bir bıçakla öldürüp genç adamı ve küreğini atın karnına sokmuş. Sonra da atı dikip arazinin ortasında bırakmış. Kendi çalılıklara saklanmış. Kuzgunlar kısa zamanda sivri gagalarıyla ölmüş atı alıp dağın tepesine çıkarmış ve gagalamaya başlamışlar. Kuzgunlar atı yerken genç işçi bir anda kendine gelmiş ve onları uzaklaştırıp ne olduğunu anlamaya çalışmış. Genç işçi Altın Dağ'ın zirvesindeymiş, küreği yanındaymış. Zengin adam dağın üzerindeki gence bağırmış. “Altınları çıkarmak için bir an önce kazmaya başla.” Genç adam akşama kadar kazmış, kazmış; kazdığı altınları aşağıya atmış. Zengin adam da onları at arabalarına yüklemiş. Sonra “Bugünlük yeter, yardımın için sağ ol, haydi hoşça kal!” deyip oradan ayrılırken genç işçi, adama bağırmış “Peki, ama ya ben buradan nasıl ineceğim?” Zengin adam “Nasıl istersen öyle in, sen benim yüzüncü işçimsin. Senden önceki doksan dokuzu ölüp gitti, galiba sıra sende!” demiş. Oradan uzaklaşmış. Genç işçi, kızın kendine verdiği iki taşla dağın tepesinde kalakalmış. Sonra aklına bir fikir gelmiş. Çakmak taşı ile mihenk taşı olduğunu anladığı bu iki taşı birbirine sürtmüş. Bir anda genç işçinin önünde iki cesur adam belirmiş. “Dileğin nedir, bizden ne istersin?” diyen bu iki adama “Beni bu dağın tepesinden alıp deniz kenarına götürün.” demiş. Dileği hemen yerine getirilmiş. O sırada adaya yaklaşan bir gemi gören genç işçi “Beni de alın!” diye onlara bağırmış. Gemidekiler “Duramayız, vaktimiz yok!” deseler de bir fırtınaya dönüşen havayı görünce “Bu adamı almamız lazım, bu bize bir mesaj!” deyip kıyıya yaklaşmış, genç adamı almış ve oradan uzaklaşmışlar.

Bir süre sonra zengin tüccar yine at arabasına binip şehrin merkezinde işçi aramaya gelmiş. Genç adam pazarda elinde kürekle otururken zengin tüccarla karşı karşıya gelmişler. Zengin tüccar, genç adamı tanımamış. “İşçi olmak ister misin?” diye sormuş ona. Genç adam “Günde iki yüz ruble verirsen neden olmasın!” demiş. Bunun üzerine adam: “Pahalısın ama gel benimle.” demiş ve yine adanın yolunu tutmuşlar. İlk gün yine altın sarayda zengin adam, kızı ve genç işçi keyifle

Yiyip içmiş. Ertesi gün işe gittiklerinde zengin adamın verdiği içeceği bulup kendininki ile değiştirmiş genç işçi ve kısa bir süre sonra zengin adam uyuyup kalıvermiş. Genç işçi, yaşlı bir atı öldürmüş, zengin adamı atın içine kürekle beraber koymuş ve kuzgunların onu altın dağa çıkarmasını izlemiş. Zengin adam uyanmış. “Neredeyim ben?” derken genç işçi ona seslenmiş: “Altın Dağ’da çalışma sırası sende, çok çalışırsan nasıl ineceğini sana öğretilirim.”

Zengin adam hiç durmadan akşama kadar çalışmış, on iki büyük at arabası dolduracak kadar altın çıkarmış dağdan. Akşam olunca genç işçi “Yeter, teşekkür ederim, hoşça kal!” deyip arabalarla uzaklaşırken zengin tüccar ona bağırmış “Ya ben?”. Genç işçi “Senden önce can veren doksan dokuz kişi vardı, şimdi yüzüncü sen olacaksın.” demiş.

Genç işçi saraya gitmiş, adamın kızıyla evlenmiş, zengin adamın sahip olduğu bütün mallarla birlikte büyük bir kasabaya taşınmış. Zengin adamsa Altın Dağ’da kuzgunlara yem olmuş. Ya, hayat işte böyle yapar.

Vera Blumenthal, Rus Masalları

SİRA SİZDE

“Dipsiz Kuyu ve Altın Dağ” masallarının verdiği mesajları belirleyerek sınıftaki arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.2.3.2. Sanatsal Masallar

Yapı unsurları yönüyle anonim masallarla ortak fakat kaynak yönüyle farklılık gösteren masallardır. Sanatsal masallar, sadece bir yazarın ürünüdür ve onun anlayış ve bakışını yansıtır. Günümüzde Türk ve dünya edebiyatından pek çok yazar, masal türünde eser vermektedir.

Bir zamanlar ceylanlar ülkesinin yaşlı bir kral ve kraliçesi varmış. Çok uzun yıllar boyunca çocukları olmadığı için kimseye belli etmeseler de çok üzülüyorlarmış.

Günlerden bir gün bir mucize olmuş. Kraliçe ceylan hastalandı diye saraya çağrılan doktorlar, krala bir çocukları olacağını müjdelemiş. Herkes bu habere çok sevinmiş.

Bu bebek, ceylan ülkesine büyük bir sevinç getirmiş. Çünkü ülkenin gelecekteki hükümdarı geliyormuş. Günler, haftalar geçmiş. Bir yaz günü kraliçe ceylan çok güzel bir prenses dünyaya getirmiş. Prensese ceylan, el bebek gül bebek büyütülmüş. Ne istese yapılmış.

Prensese sıcak havayı, özellikle de güneşi çok seviyormuş. Her gün erkenden kalkıp güneşin doğuşunu seyrediyormuş. Gökyüzünde güneşi görmek ona mutluluk veriyormuş. Kırılarda yürümek, güneş altında koşup oynamak çok eğlenceliymiş. Her akşam güneşin batışını izleyip uykuya dalıyormuş.

KIŞ GÜNEŞİ

Görsel 1.26: Güneşe benzeyen çiçek

Bir sabah uyandıığında yine ilk iş olarak penceresine koşmuş. Bir tuhafılık varmış. Her zaman aydınlık olan odası bugün karanlıkmış. Eskisi kadar sıcak da değilmiş sanki. Doğduğundan beri ilk kez penceresini açınca güneşi görememiş ve gözlerine inanmamış.

Koşarak odasından çıkmış, annesinin yanına gitmiş. Annesini görünce ağlayarak boynuna sarılmış. “Anne güneşim yok. Güneşim gitmiş.” diyebilmiş. Annesi “Evet tatlım. Güneş bir süre bizimle olmayacak. Aslında tam olarak gitmedi. Ara sıra yine göreceksin onu. Ülkemizde biraz yaz, biraz kış olur. Senin doğduğun zaman yaz mevsimi yeni başlamıştı. Şimdi kış geldi. Birkaç güne kadar beyaz karla kaplanır her yer. Kar da çok güzeldir, onu da seversin.” demiş.

Prens duyduklarına hiç memnun olmamış. Güneşle birlikte prensesin neşesi, canlılığı da kaybolmuş. Odasından çıkmayan, penceresine hiç yaklaşmayan prensesin bu hâli kralı ve kraliçeyi çok üzüyormüş. Annesi pek çok defa kışlık kürkünü giyip dışarda gezintiye çıkmayı teklif etmiş. Prens kabul etmemiş. Prens güneşi çok özleyormüş.

Prens güneşini yerine getirmek için bütün ceylanlar seferber olmuş. Şenlikler, gösteriler, yeni kıyafetler, sevdiği yiyecekler her şeyi yapmışlar. Ama o bunların hiçbiri ile ilgilenmemiş. Prens, güneşin yine doğacağını, kışın ardından yazın geleceğini her gün annesine tekrar tekrar anlattır-mış.

Bir gün babası dışarı çıkıp karda yürümeyi teklif etmiş. Ama prensesin dışarı çıkmaya hiç niyeti yokmuş. Babası çok ısrar edince onu kırmamak için istemeye istemeye babasına eşlik etmiş. Kışlık kürkünü giymiş. Babasıyla beraber saraydan çıkmış. Aydınlık fakat soğuk bir havada biraz yürümüşler.

Prens toprakları kaplamış karlara bakarken uzakta karların arasında bir parlaklık görmüş. Oraya doğru yürümüş. Babası olduğu yerden onu izliyormuş. Biraz yürüdüktan sonra prenses durmuş ve bir çığlık atmış. Babası hızla yanına gelmiş.

Karların içinde kocaman bir güneşe benzeyen sapsarı çiçekler varmış. Güneşin olmadığı karlı bir kış gününde prenses ceylanın karşısında çiçekler güneş gibi ışıltılı parlıyormuş. Kral çok şaşkınmış. O buradaki bütün çiçekleri tanımış ama daha önce hiç böyle bir çiçek görmemiş. Kral, kızına şöyle demiş: “Bak prensesim sen güneşi çok özledin, onu görmek istedin. İşte, sana özel kış güneşi.”

Prens ceylan çok mutluymuş. Güneş, ülkesinin üzerinde parlayana kadar sabırla beklemiş. Yaz gelene dek her gün güneş çiçeklerinin yanına gitmiş ve onlarla yakından ilgilenmiş. Güneş çiçekleri kış boyunca ne solmuş ne kurumuş, her kış daha da çoğalarak açmaya devam etmiş. Bütün ceylanlar bu çiçeklerin bir mucize olduğuna inanmış.

Gökten üç mucize düşmüş. Biri sağlıklı doğan bebeğe, biri baharda yeşeren kuru ağaca, diğeri de mucizeye inanan herkese...

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

ARAŞTIRINIZ

“Mutlu Prens, Alice Harikalar Diyarında, Gulliver’in Gezileri, Pinokyo” gibi sanatsal masal örnekleri bulup sınıfa getiriniz. Arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Görsellerden Hareketle Masal Yazma
SÜRE : 1 ders saati

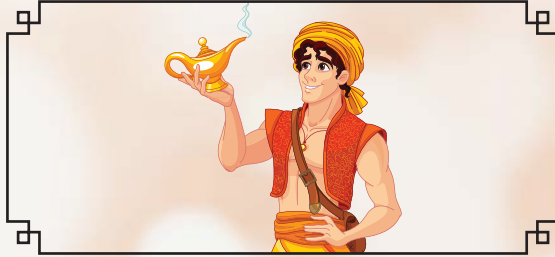
Aşağıda verilen görselleri (Görsel 1.27, 1.28, 1.29 ve 1.30) ve etkinlik adımlarını kullanarak kısa bir masal yazınız. Masalınızı oluştururken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

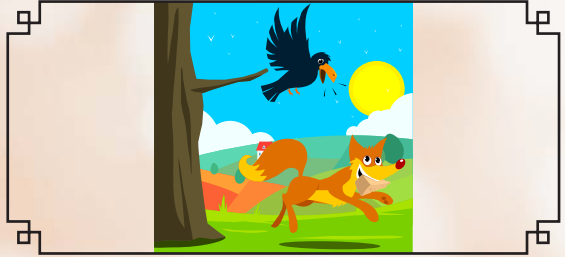
Görsel 1.27: Halk masalı

Görsel 1.28: Halk masalı

Görsel 1.29: Halk masalı

Görsel 1.30: Ezop masalı

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Verilen görselleri inceleyiniz.
- ↪ Görsellerin hangi masallara ait olduğunu tahmin etmeye çalışınız.
- ↪ Görsellerden birini seçiniz.
- ↪ Grup arkadaşlarınızla görsele uygun bir masal konusu belirleyiniz.
- ↪ Masalın genel özelliklerini dikkate alarak masalınızı yazınız.
- ↪ Bildiğiniz masallardan biri ise farklı bir konu seçmeye ve masalı değiştirerek yazmaya çalışınız.
- ↪ Masalı yazarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
- ↪ Yazdığınız masalı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masal yazımı için gerekli planlamayı yaptı.		
2. Masal türünün özelliklerini doğru şekilde kullandı.		
3. Noktalama işaretlerine, yazım kurallarına dikkat etti.		
4. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
5. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

HAZIR MISINIZ?

Masal metninin çözümlenmesinin bir anlatıcıya sağlayacağı faydalar sizce neler olabilir? Paylaşınız.

1.2.4. Masal Çözümleme

Metin çözümlemesi bir metnin tema ve konu, kişi, olay, yer, zaman gibi unsurlarının detaylı bir şekilde incelenmesidir. Metnin özelliklerini tanımak için metinde detaylı inceleme yapılmalıdır.

Masal anlatacak kişiler, masal metinlerini çalışırken iyi bir çözümleme yapmalıdır. Çünkü anlatım öncesi yapılan çözümleme ile metin, bütün ayrıntılarıyla ortaya çıkarılır. Masalda kurulacak bağlantılar, kişiler arası ilişkiler, vurgulanacak karşıtlıklar ve olay örgüsü belirginleştirdiğinden masal, anlatıcının zihninde somutlaşır. Anlatılacak masalı ayrıntılarıyla bilmek; unutmak, karıştırmak ihtimallerini en aza indirirken gerektiğinde masalı hızlıca toparlamayı da kolaylaştırır.

Masal çözümlemesi yapılırken metinde cevabı aranması gereken sorular genellikle şunlardır:

A) Masalın ana unsurları incelenir.

1. Masalın teması ve konusu nedir?
2. Masaldaki kişiler kimlerdir?
3. Masaldaki zaman nedir?
4. Masaldaki yer (mekân) neresidir?
5. Masaldaki olayların sıralanışı (olay örgüsü) nasıldır?

B) Masalın yardımcı unsurları incelenir.

6. Masalın anlatıcısı kimdir?
7. Masal hangi bakış açısıyla anlatılmıştır?

C) Masalın düşünsel boyutu incelenir.

8. Masalda olaylar ve kişiler arasında nasıl bir bağlantı vardır?
9. Masalda kişi ya da davranışlar arasındaki karşıtlık ilişkisi nedir? (iyi-kötü, cömert-cimri...)
10. Masal hangi bölümlerden oluşmaktadır?
11. Masalda bölümler arasında bağlantılar nasıl sağlanmıştır?
12. Masalın gerçeklikle ilgisi kurulabilir mi?
13. Masalın sonunda çıkarılması istenen mesaj nedir?
14. Masalın hedef kitle kimlerdir?
15. Masal en kısa nasıl özetlenebilir?

(...)

KIYMETLİ TUZ

Görsel 1.31: Tuz

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Pire berber iken, deve tellal iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken tıngır elek, tıngır felek demişler, bu masalı şöyle anlatmışlar: Bir varmış, bir yokmuş, evvel zamanda bir padişah ile bunun üç kızı varmış.

Bir gün bu padişah, kızlarını başına toplamış ve onlara, beni ne kadar seversiniz, demiş. En büyük kızı dünyalar kadar, ortanca kızı kucak kadar, küçük kızı da tuz kadar severim, demiş.

Padişah, küçük kızın cevabına çok sinirlenmiş, insan tuz kadar sevilir mi demiş, ardından küçük kızını cellada teslim etmiş. Cellat, kızı kesmek için dağa götürmüştü.

Kız, cellada yalvarmış. Sen de babasın, bana kıyma, demiş. Cellat, kızın yalvarmalarına dayanamamış, onun yerine bir hayvan kesmiş, kızın gömleğini kesilen hayvanın kanına bulayıp padişaha getirmiş.

Küçük kız yollara düşmüş. Gün olmuş bir karıncanın sırtında, gün olmuş bir kuşun kanadında gide gide uzun bir yolculuktan sonra bir köye ulaşmış. Orada köyün zenginlerinden birine sığınmış. Yıllar geçmiş büyümüş, çok güzel bir kız olmuş. Güzelliği ilden ile, dilden dile yayılmış, kısmet bu ya bir başka padişahın oğluyla evlenmiş.

Aradan bir hayli zaman geçmiş, başından geçenleri kocasına anlatmış. Babamları yemeğe çağırırım, demiş. Kocasını olur, demiş. Gereken hazırlıklar yapılmış, padişah ziyafete çağırılmış.

Kızın padişah babası söylenen günde avanesiyle birlikte ziyafete gelmiş. Padişah ve beraberindekiler sofraya oturduğunda yemekler sırayla gelmeye başlamış. Ama kız, aşçısına bütün yemeklerin tuzsuz olmasını tembih etmiş. Padişah hangi yemeğe saldırdıysa eli geri gitmiş, yemeklerin hiçbirini yiyememiş. O sırada küçük kızı padişahın sofrasından ayağa fırlamış.

Padişahım, duyduğuma göre sen küçük kızını seni tuz kadar seviyorum dediği için öldürmüştün, demiş. Padişahın söz söylemesine fırsat vermeden işte o küçük kız benim, demiş ve bütün yemekleri tuzsuz yaptırdım ki kıymetimi anlayasın sözlerini eklemiş.

Padişah yaptığından utanarak küçük kızının boynuna sarılmış, tuzun ne kadar kıymetli olduğunu anlamış. Ondan sonra yeni bir dönem başlamış.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

<https://aregem.ktb.gov.tr/>

KIYMETLİ TUZ MASALININ ÇÖZÜMLEMESİ

1. Masalın teması ve konusu nedir?

Teması, kavrayış; konusu ise bir sözün anlamını kavramadır.

2. Masaldaki kişiler kimlerdir?

Masalda padişah, padişahın üç kızı, cellat, küçük kızın sığındığı zenginler, küçük kızın evlendiği prens, yemeğe gelen padişah avanesi vardır. Kişiler, olağanüstü güçlere sahip değildir.

3. Masaldaki zaman nedir?

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde ifadesi belirsiz bir zamanı işaret ediyor.

4. Masaldaki yer (mekân) neresidir?

Padişahın sarayı, celladın kızı kesmek için gittiği dağ, kızın sığındığı köy, kızın prensle evlendikten sonra yaşadığı saraydır.

5. Masaldaki olayların sıralanışı (olay örgüsü) nasıldır?

Padişah baba, kızlarını toplar.

Kızlara soru sorar ve onların cevaplarını dinler.

Küçük kızın cevabını beğenmez.

Kızı cezalandırmak için cellatla dağa yollar, cellat, kıza kıyamaz; onun yerine bir hayvan keser ve hayvanın kanını götürür.

Kız karıncalarla, kuşlarla yolculuk ederek bir köye varır, zengin bir eve sığınır, köle olur.

Büyüdükçe güzelleşir, bir padişahın oğluyla evlenir.

Babasını ve yaşadıklarını eşine anlatır.

Babasını saraya yemeğe davet eder.

Bütün yemekler tuzsuz yapılır.

Yemekler beğenilmez.

Kız ortaya çıkar, kendini tanıtır ve verdiği cevabın anlamını açıklar.

Padişah babası pişman olur.

Herkes barışır, sarılır, mutlu olur.

6. Masalın anlatıcısı kimdir?

Masalı anlatan üçüncü tekil kişidir (O).

7. Masal hangi bakış açısıyla anlatılmıştır?

Masal ilahi bakış açısıyla yazılmıştır.

8. Masalda olaylar ve kişiler arasında nasıl bir bağlantı vardır?

Kıymeti başta anlaşılmayan tuzu sevgisini anlatmak için örnek gösteren padişahın küçük kızı; akıllı, farkındalığı yüksek, dirayetli olduğunu yaşadığı zorluklarla mücadelesinde göstermiş ve sonunda babasına tuzun değerini bildirmiştir. Zorluklar, mücadele gücünü artırmalıdır; kişiler, pes etmeyi düşünmemelidir.

9. Masalda kişi ya da davranışlar arasındaki karşıtlık ilişkisi nasıl sağlanmıştır?

İnsan, padişah da olsa baba da olsa bazı doğruların farkına varamayabilir. Çocuklar, yeni ve özgün düşünceler ortaya koyabilir. Yaş ve tecrübe önemlidir ama bilmek ve yaş, her zaman doğru orantılı olmayabilir. Öğrenmenin yaşı yoktur.

10. Masal hangi bölümlerden oluşmaktadır?

Masal döşeme, serim, düğüm, çözümler ve dilek bölümlerinden oluşmaktadır.

11. Masalda bölümler arasında bağlantılar nasıl sağlanmıştır?

Bölümler arasında bağlantı hem sıfatlar [(evvel zamanda, bir padişah ile bunun üç kızı varmış. Bir gün bu padişah...), zamirler, evvel zamanda bir padişah ile bunun üç kızı varmış. (...) beni ne kadar seversiniz, demiş] gibi bağlayıcı dil bilgisi unsurlarıyla hem de birbirini takip eden olay akışıyla sağlanmıştır.

12. Masalın gerçeklikle ilgisi kurulabilir mi?

Metindeki kahramanların insan olması, gerçek dünyayla benzerliği artırıyor. Olayların olağanüstülüğü çok abartılmamıştır ama kızın karınca sırtında ve kuşların kanadında yolculuk yapması, türün özelliği olan başta ve sondaki tekerleme ve dilek bölümleri masal olduğunun göstergesidir.

13. Masalın sonunda çıkarılması istenen mesaj nedir?

Söylenen sözlerin üzerinde düşünmeden, anlamını kavramadan verilen kararlar sonunda insan pişman olabilir.

14. Masalın hedef kitlesi kimlerdir?

Masalın hedef kitlesi hem çocuklar hem yetişkinler olabilir.

15. Masal en kısa nasıl özetlenebilir?

Kendisini tuz kadar sevdiğini söyleyen kızının ne demek istediğini anlamayan padişah baba, onu ölümlerle cezalandırır. Cellat, kıza kıyamaz. Kız bir köye gider. Büyüyüp güzelleşince padişahın oğluyla evlenir. Babasını ziyafete çağırıp tuzsuz yemeğin ne kadar lezzetsiz olduğunu ve tuzun kıymetini anlamasını sağlar. Baba pişman olur ve kızına sarılır.

"Kısacası masallar öyle bir resimdir ki içinde hepimiz kendimizi bulabiliriz."

Jean De La Fontaine

7. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Masal Çözümleme
SÜRE : 2 ders saati

Ders kitabınızda sayfa 43'te anonim masal örneği olarak verilen "Dipsiz Kuyu" masalını okuyunuz.

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sınıfta arkadaşlarınızla bu masalın çözümlemesini yapınız. Çözümlemenizi yaparken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Masal çözümlemesi yapmak için metinde cevabı aranması gereken soruları not alınız.
- ↪ Seçtiğiniz masalda soruların cevaplarını bulunuz.
- ↪ Gruplar olarak sırayla masal çözümlemenizi sununuz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masal çözümlemesi için gerekli soruları listeleyerek cevapladı.		
2. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
3. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

1. UYGULAMA

- UYGULAMA ADI** : Hikâye ve Masalın Genel Özellikleri
SÜRE : 1 hafta
AMAÇ : Hikâye ve masalın genel özelliklerine göre benzerliklerini ve farklılıklarını açıklamak
- ARAÇ GEREÇ** : Renkli kâğıtlar, renkli kalemler, bilgisayar, yazıcı, yapıştırıcı, fon kartonu, karton, mukavva vb.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak hikâye ve masalın genel özelliklerinin karşılaştırılmasına yönelik bir şema hazırlayınız. Hazırladığınız şemayı sınıfta sununuz.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. Sınıf mevcuduna göre en az 3, en çok 5 kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Grup arkadaşlarınız ile görev paylaşımı yaparak çalışma sürecinizi planlayınız. Görev paylaşımınızı her grup üyesinin sunumda görev almasını sağlayacak şekilde yapmaya dikkat ediniz.
3. Gerekli araç gereci hazırlayınız.
4. Fon kartonu üzerine, hikâye ve masal şeklinde iki başlık açarak kartonda bir şema oluşturunuz.
5. Renkli kâğıt üzerine el yazısıyla hikâyenin tanımını ve ana unsurlarını, masalın tanımını ve ana unsurlarını yazınız.
6. İnternet ortamından ya da basılı yayın organlarından, konu başlıklarına uygun görseller ve örnekler bularak bunların çıktısını alınız.
7. Hazırladığınız renkli kâğıtları, görsel materyalleri ve örnekleri uyumlu olacak şekilde bir araya getirerek şemada uygun yerlere yapıştırınız.
8. Farklı bir fon kartonuna hikâyenin ve masalın karşılaştırmasını yaparak şemayı doldurunuz.
9. Şemanızı hazırlarken bilgilerin doğruluğuna, noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
10. Şemanızın değerlendirmesini yapınız.

DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Çalışmaya uygun şema oluşturdu.				
Konu ile ilgili önemli noktaları şemaya doğru şekilde aktardı.				
Şema oluştururken yazı, görsel, şekil vb. farklı materyaller kullandı.				
Hazırlanan materyalleri şemaya dikkat çekici ve uyumlu şekilde yerleştirdi.				
Yazı ve metinlerde imla ve noktalamaya dikkat etti.				
Sunum yaparken Türkçeyi doğru kullandı, ses tonuna ve vurgulamalara dikkat etti.				
Sunum sırasında beden dilini etkili kullandı.				
Grup çalışmasına katılarak arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.				
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.				

DEĞERLENDİRME: Uygulama çalışmanız, derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 36, en düşük puan 9'dur.

1-9 arası "Geliştirilebilir", 10-18 arası "Orta", 19-27 arası "İyi", 28-36 arası "Çok iyi" olarak değerlendirilecektir.

PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme dönüştürülür.

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

A) Aşağıda verilen kavramların başında bulunan harfleri, açıklamaların başındaki boşluklara yazarak eşleştiriniz.

- A) Anonim B) Dilek C) Döşeme Ç) Durum Hikâyesi
D) Düşüm E) Hikâye F) Masal G) Tekerleme

- (....) 1. Sözlü kültürde en eski edebî anlatım türlerinden biri olan, gerçek veya tasarlanmış olay ya da durumları anlatan kısa ve sanatsal düzyazılardır.
(....) 2. Okuyucunun meraklanıp heyecanlandığı, hikâyenin en geniş bölümüdür.
(....) 3. Günlük hayatta yaşanan bir kesit ele alınır; olay genel çizgileriyle hayallere yer verilerek işlenir.
(....) 4. Olağanüstü kahramanların yaşadığı, olağanüstü olayları anlatan edebî metin türüdür.
(....) 5. Anlatı yoluyla sonraki nesillere aktarılmış ve ilk söyleyeni unutulmuş masallardır.
(....) 6. Olağanüstü benzetmelerle masala hazırlık aşaması olarak oluşturulan ve döşeme olarak da adlandırılan bölümdür.

B) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

7. Aşağıdakilerden hangisi hikâyenin genel özelliklerinden değildir?

- A) Sanatsal ya da yalın bir dil kullanılır.
B) Yer tasvirleri yapılır.
C) Üç bölümden oluşmaktadır.
D) Fazla detaya yer verilir.
E) Ana kahraman ve az kişi vardır.

8. Aşağıdakilerden hangisi hikâyenin yapı unsurlarından değildir?

- A) Kişiler
B) Olay
C) Yazar
D) Yer
E) Zaman

9. Hikâye çözümlemesi yapılırken aşağıdaki sorulardan hangisi sorulmaz?

- A) Hikâyede yazar, duygularını açıkça yansıtmış mıdır?
B) Hikâyeden çıkarılması istenen mesaj nedir?
C) Hikâyedeki olay örgüsü nasıl anlatılmıştır?
D) Hikâyenin konusu nedir?
E) Hikâye hangi bakış açısıyla anlatılmıştır?

10. Verilen cümlelerde boşluklara yazılması gereken kelimeler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

Masallar dünyanın farklı bir kurgusudur; bilinmeyen bir mekân ve zamanda yaşanan olayları konu alsada insana dokunan bir yanı ve bir gerçekliği vardır.

- A) gerçekdışı/olağan
B) gerçek/olağanüstü
C) gerçek/olağan
D) gerçekdışı/olağanüstü
E) gerçek/gerçek

11. Aşağıdakilerden hangisi masalın bölümleri ilgili bir terim değildir?

- A) Çözüm B) Dilek C) Döşeme
D) Olay E) Serim

12. Verilen cümlede boşluklara yazılması gereken kelimeler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

Masal türünün ilk örnekleri ve mitolojilerine dayandırılır.

- A) Hint/Türk B) Yunan/İngiliz C) Hint/Yunan D) Türk/Yunan E) Hint/İngiliz

HAZIR MISINIZ?

1. Bir anlatıcının karşısında durup onu seyrettiğinizde neye dikkat edersiniz?
2. Arkadaşlarınıza ya da ailenize sizin için önemli bir konuyu anlatırken onların dikkatlerini daha çok çekmek için neler yaparsınız?

Hikâye ve masal anlatımı, dinleyiciyi hikâye ya da masalın içine alan tekniklerle farklı bir dünya paylaşmayı amaçlayan özgün bir eylemdir.

2.1. HİKÂYE ANLATIMI

İnsanların kendilerini ifade etmelerinin etkili bir yolu olan hikâye anlatımı, kelimeleri veya eylemleri kullanarak ulaşılmak istenen grubun hayal gücüne hitap etme sanatıdır. Anlatıcı, edebî eseri doğru seçerse eserle okurun dikkatini ve merakını daha kolay çekerek eseri daha heyecanlı hâle getirebilir.

HAZIR MISINIZ?

1. Sizce bir olayın etkili biçimde anlatılmasının dinlemeye etkileri nelerdir?
2. Bir hikâye veya masalı dinlediğiniz mekân neden önemlidir?
3. Sizce hikâye ve masal anlatımında araç gerecin etkisi neler olabilir?

2.1.1. Hikâye-Masal Seçimi ve Anlatımı

Hikâye ve masal anlatımında; dinleyicilerin kültür ve yaş durumuna uygun hikâye-masal seçimi, anlatıcı, ortam, anlatımda kullanılan araç gereç önemlidir.

Hikâye Seçimi ve Anlatımı

Hikâye anlatıcılığında [storytelling (storiteling)] ilk adım hikâye seçimidir. Edebî eserler içerisinde her ortama ve her dinleyiciye uygun eserler bulunmaktadır. Hikâye ve türlerinin bilinmesi anlatılacak hikâyenin seçimini de başarılı kılar. Bu nedenle hikâye anlatımı için zamana, mekâna ve hedef kitlenin özelliklerine uygun hikâyenin seçilmesi gerekir.

Hikâye anlatıcısı, hikâyeyi ezberden veya doğaçlama anlatır. Anlatım öncesi hikâye ile ilgili kısa açıklama yapılabilir. Dikkat çekici bir cümleyle hikâyeye başlanabilir. Samimi, doğal jest ve mimikler kullanılarak anlatımın yapılması hikâyenin etkisini artırır.

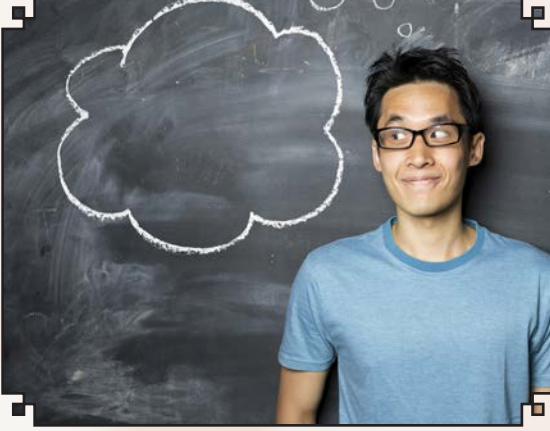
Görsel 2.1: Hikâye dinleyen çocuklar

Hikâye anlatıcılığında, dinleyici ile anlatıcı arasında bir bağ kurulur (Görsel 2.1). Hikâye anlatımı; insanların hayata karşı ayna tutmalarını sağlayan, insanların hayatı irdelediği, öğrendiği, hayal ettiği ve fikirler edindiği bir etkinliktir. Sıradan cümleler ve sıradan konuşmalar etkisini yitirmiştir. Bu nedenle bir nesnenin ya da bir durumun, olayın hikâyesini anlatmak hikâye anlatıcılığını ortaya çıkarmıştır. Hikâye anlatıcılığının sözlü edebiyatta da önemli bir yeri vardır.

8. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Bir Hayali Anlatma
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz (Görsel 2.2 ve 2.3). Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak bir hayalinizi anlatınız. Anlatımınızın etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütlere göre değerlendirileceğini de unutmayınız.

Görsel 2.2: Tahtada duygularını ifade eden genç erkek Görsel 2.3: Tahtada duygularını ifade eden genç kız

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ A4 kâğıdına ya da defterinize aşağıdaki kontrol listesindeki ölçütlere göre bir değerlendirme formu çiziniz.
- ↪ Sınıf arkadaşlarınızla sırayla tahtaya çıkıp gelecekte sahip olmak istediğiniz imkânlarla ilgili hayallerinizi ve bu hayallerinizin nedenlerini anlatınız.
- ↪ Her biriniz anlatım yapan en az 3 arkadaşınızı seçiniz.
- ↪ Seçtiğiniz arkadaşlarınızın anlatımlarını hazırladığınız taslak forma 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok iyi) şeklinde puanlayınız.
- ↪ En çok puan verdiğiniz arkadaşınızı sebepleriyle sınıfta paylaşınız.
- ↪ Tüm değerlendirme ve puanlamalara göre en güzel anlatım yapan arkadaşınızı sınıfça belirleyiniz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hayalini mantıklı bir sıra ile anlattı.		
2. Hayalini, akıcı ve anlaşılır bir şekilde anlattı.		
3. Ses tonunu, anlatımının akışına göre ayarladı.		
4. Dinleyiciler ile göz teması kurdu.		

Masal Seçimi ve Anlatımı

Masal seçimi için anlatıcı; masalları bir araya getirmeli, bildiği masallarla anlatımını yapmalı ve okuduklarıyla birikimini zenginleştirmelidir.

Masal anlatımı; Anadolu'da köylerde, mahallelerde daha çok kış aylarında kadın ve çocuklardan oluşan meclislerin önde gelen eğlencesiydi. Köy odalarında ya da evlerde toplanıldığında masal anlatan masal ataları olduğu bilinse de erkek meclislerinde eğlencenin temel unsuru hikâyeler olmuştur ve masallar genelde "masal anası, masalçı, masalçı nine" adı verilen kadınlar tarafından anlatılmıştır.

Görsel 2.4: Masal anlatan nine

Gelenekte, yaşça ileri olanlar masal anlatmış (Görsel 2.4); masal anaları, masalları aktarırken yaptıkları ekleme ve çıkarmalarla masalların birçok varyantlarını da oluşturmuşlardır. Yaratıcılıklarını kullanan masal analarının dizinin dibinden kalkmadan onları dinleyen ve duyduklarını bire bir aktaran "aktarıcı, usta malı satan, dudu ana" diye adlandırılan anlatıcılar bulunmaktaydı.

Masal anaları, uzun bir tekerlemeyle masala başlar. Masal kişilerini tanıtır, kahramanı binbir zahmetle türlü zorlukla mücadele ettirir, daha sonra hepsinden kurtarır. Masal anası mutlulukta, muratta kimseyi eksik bırakmaz; herkesi bu mutlu sona dâhil eder, ödüllendirir. Gelenek içinde masal anasını bulmak, ondan masal dinlemek kolay değildi. Masalcılar, bu yönüyle buldukları yerde çok sevilir ve değer görürdü.

Sözlü kültür ürünlerinden olan masallar; yazının fazla kullanılmadığı, teknolojik aletlerin yaygınlaşmadığı dönemlerde etkin şekilde anlatılmıştır. Radyo ve televizyonun yaygınlaşmasıyla masal anlatımı teknolojinin sunduğu yeni eğlence seçeneklerinden sadece biri olarak devam etmiştir. Adile Naşit, televizyon sayesinde çocuklara ulaşmayı, masallarla onların kalbine girmeyi başarmıştır (Görsel 2.5).

Görsel 2.5: Adile Naşit
(Masal anlatıcısı)

Masal anlatma geleneği; aile yapısının değişmesi, şehirlerde yaşayan nüfusun artışı, radyo ve televizyonun hızla yayılması, yerli kültüre ait kitapların basın-yayın dünyasında yeterince yer bulamaması, sinema sektöründe Batı'nın daha ileride olması, Batı kaynaklı masalların sinemaya aktarılması gibi nedenlerle yerini yabancı kültürlerin masal kitaplarına bırakmıştır. Masallar zamanla anlatılan olmaktan uzaklaşmış, okunan ya da izlenen bir tür hâline gelmiştir.

Günümüzde masal anlatıcılığı yaşlı nesilden genç nesle kaymış ve bir meslek özelliği kazanmıştır. Masalın eğitimdeki, reklam ve pazarlamadaki etkisi üzerinde yapılan çalışmalar sonucu masal anlatıcılığı popüler meslekler arasına girmiştir. Bu alanda artan talebi karşılamak üzere pek çok kurum ve kuruluş tarafından masal anlatıcılığı eğitimleri, sertifika programları düzenlenmektedir.

Masallar günümüzde anaokullarında, rehabilitasyon merkezlerinde, hastanelerde, konaklama işletmelerinde, kültür ve sanat organizasyonlarında, özel organizasyonlarda, sanal ortamlarda anlatılmaktadır. Tiyatro sahnesinde biletli seyircilere masal anlatım etkinlikleri de düzenlenmektedir.

9. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Bir Atasözünden Hikâye veya Masal Yazma Ve Anlatma
SÜRE : 2 ders saati

“Parlayan her şey altın değildir.” Alman atasözünden yola çıkıp etkinlik adımlarını uygulayarak sınıfta arkadaşlarınızla bir metin oluşturunuz. Metninizi oluştururken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Grup arkadaşlarınızla hikâye ve masal türlerden birini seçiniz.
- ↪ Yazarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz. Dinlediğiniz hikâyede soruların cevaplarını bulunuz.
- ↪ Metninizin güzel ve etkileyici olmasına özen gösteriniz.
- ↪ Sınıfta metninizi sununuz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Sınıfta oluşturulan bir gruba katıldı.		
2. Grup arkadaşlarıyla birlikte yazmak istedikleri yazı türünün seçimini yaptı.		
3. Seçtiği türe göre yazdı.		
4. Eserin bütünlüğünü koruyarak heyecanlı ve etkili bir anlatım yaptı.		
5. Etkinliğe arkadaşlarıyla iş birliği içinde katıldı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği verilen süre içinde sundu.		

2.1.1.1. Anlatıcıda Bulunması Gereken Özellikler ile Nefes ve Diksiyon

Anlatıcı, anlattığı eser ile hayatın ve insanın ayrı bir yönünü gösterir ve dinleyicilerin hayata farklı bir pencereden bakmasını sağlar. Eser, dinleyicinin dikkati ve ilgisi ile canlanır. Anlatıcı, dinleyicinin ilgisini çekebilmek için ses tonunu olayın akışına göre ayarlar. Vurgu ve tonlamasına dikkat eder.

2.1.1.1.1. Anlatıcıda Bulunması Gereken Özellikler

Bir anlatıcıda bulunması gereken özellikler şunlardır:

1. Anlatıcı, masalı ya da hikâyeyi ezberlemek zorunda değildir ama çok iyi bilmelidir.
2. Her anlatıcının farklı bir üslubu ve iyi bir ses hâkimiyeti olmalıdır.
3. Anlatıcı heyecanını kontrol altına almalı, unutma ya da soluksuz kalma gibi bir durumda panik yapmamalı; durumu doğal bir şekilde toparlamaya çalışmalıdır.
4. Anlatıcı iyi bir diksiyon eğitimi almalı, açık ve anlaşılır bir dil kullanmalıdır. Anlatı içinde yöresel söyleyiş veya taklit yapılan bölüm dışında gereksiz ağız özelliklerinin kullanımlarından uzak durmalıdır.
5. Anlatıcının kelime dağarcığı geniş olmalı, hedef kitlenin anlayabileceği kelimeleri seçebilmelidir. Anlatım sırasında gereksiz tekrara düşmenin akıcılığı bozacağı unutulmamalıdır.
6. Anlatıcı, dinleyenlerin ilgisini dağıtmayacak kıyafetler giymelidir. Dinleyicilerin dikkatini çekmek için yerel kıyafetler giyebilir (Görsel 2.6).
7. Anlatıcı, anlatım sırasında rahat olmalı; masal ya da hikâyenin dünyasında olduğunu, anlatının içinde yaşadığını hissettirmelidir (Görsel 2.7). İnsanların sevgiyi hissettikleri yerde daha kolay öğrenip eğlendikleri unutulmamalıdır.
8. Masal anlatımının bir dramatizasyon olmadığı, tiyatro ile masal anlatımının ayrı olduğu bilinmelidir.
9. Masal anlatıcısı, çocuk gruplarıyla çalışırken iyi ve kötü arasındaki mücadeleye kötüyü öven veya iyiliğin yergisini yapan bir tutum içine asla girmemelidir.
10. Anlatıcı, mutlaka hazırlık yapmalıdır.

Görsel 2.6: Yerel kıyafetli masal anlatıcısı

Görsel 2.7: Rahat bir anlatıcı

10. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Hikâye Yazma
SÜRE : 2 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak bir hikâye oluşturunuz. Eserinizi oluştururken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Üçer kâğıt alıp kâğıtlardan birincisine bir nesne adı, ikincisine yer adı, üçüncüsüne de bir karakter adı yazınız.
- ↪ Üç tane kavanoz alınız (Kavanozun yerine başka bir obje de olabilir.). Birinci kavanoza nesnelerin adını yazdığınız kâğıtları, ikinci kavanoza mekânın adını yazdığınız kâğıtları, üçüncü kavanoza ise karakterin adını yazdığınız kâğıtları atınız. Yazarken imla kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat ediniz. Dinlediğiniz hikâyede soruların cevaplarını bulunuz.
- ↪ Sınıfça 4-5 kişilik gruplara ayrılınız. Her gruptan seçilen bir kişiye üç kavanozdan birer kâğıt çektiriniz.
- ↪ Grup arkadaşlarınızla bir hikâye türü belirleyiniz ve seçilen kâğıtlardaki nesne, mekân ve karakteri kullanarak kısa bir hikâye yazınız.
- ↪ Hikâyenizi, belirlediğiniz türün özelliklerine ve hikâye unsurlarına dikkat ederek yazınız.
- ↪ Hikâyeyi yazarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
- ↪ Hikâyenizi, arkadaşlarınızla paylaşınız ve sınıf panosuna asınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hikâyenin unsurlarını belirledi.		
2. Hikâye türünün özelliklerini doğru şekilde kullandı.		
3. Hikâye yazımı için gerekli planlamayı yaptı.		
4. Hikâyeyi uygun ses tonuyla etkileyici şekilde anlattı.		
5. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı ve paylaştı.		

2.1.1.1.2. Nefes ve Diksiyon

Doğru nefes alıp vermek, rahat konuşabilmek ve güzel anlatmak için gereklidir. Anlatıcı, nefes alırken ciğerlerindeki havayı en üst seviyeye çıkarmalıdır. **Diyafram nefesi** hikâye ve masal anlatımında en doğru nefes türüdür. Diyafram nefesi, bir çiçeği koklar gibi burundan nefes alarak ciğerleri tamamen havayla doldurmaya çalışıp karnın dışı doğru itilmesiyle alınır (Görsel 2.8). Nefes verirken de karnın içe doğru çekilmesiyle diyafram çalıştırılır.

Görsel 2.8: Derin nefes alan kız

Anlatıcı, anlattığı metne göre ses tonunu ayarlamalı ve tonlamayı yerine göre yapmalıdır. Aynı zamanda duyguyu aktarabilmesi için tiz bir ses kullanmak yerine, ses değişikliği yapmalıdır.

Anlatım esnasında anlatıcı, açık ve anlaşılır bir anlatım gerçekleştirmelidir. Anlatıcı, gerektiğinde yöre ağzını kullanabilmelidir.

Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimine **diksiyon** denir. Dildeki sesler gelişigüzel değildir. Sesler; ses yollarında meydana gelen olaylarla (çarpma, daralma vb.) ortaya çıkar. Nefes alıp vermek, diksiyonda çok önemlidir. Yeteri kadar nefes alınmazsa sık sık ve derin nefes alınırsa konuşmada ses titrek çıkar. Böyle bir durumda kalmak da anlatıcı için uygun olmaz.

Açık, anlaşılır, akıcı ve etkileyici bir şekilde anlatmak, dili doğru kullanabilmek, gerektiğinde yöre ağzını kullanabilmek, kelimeleri doğru telaffuz edebilmek diksiyonun amaçlarındandır.

Anlatıcı, hikâye anlatımı sırasında ses tonunu olayın akışına göre ayarlamalıdır. Örneğin heyecanlı bir olay sırasında sesini yükseltebilir veya fısıltı şeklinde anlatımına devam edebilir. Anlatım sırasında monotonluktan uzaklaşmalıdır.

SİRA SİZDE

Aşağıdaki tekerlemeleri önce nefes almadan hızlı hızlı, sonra nefes kontrolü yaparak tane tane okuyunuz. İki okuma arasındaki farkları belirleyiniz.

1. Örnek

Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde; biz ne sağa baktık, ne sola; demir çarık, demir asa düştük yola. Var varanın, sür sürenin, baykuşu çoktur. Viranenin, derken efendimin ağası, mangırım yok, pulum yok; el beni neyler!

2. Örnek

Bedavadan bir kayık kiraladım. Fış fış kayıkçı; kış kış kayıkçı, kayıkçının küreği, akşama fincan böreği, sabaha bayram çöreği...

3. Örnek

Evde benim etim var; bir yaramaz kedim var; kedim eti yerse vay başıma, hay başıma, neler geldi neler geçti şu talihsiz başıma...

2.1.1.2. Hikâye ve Masal Anlatımında Ortam-Mekân Hazırlama ve Kullanılan Araç Gereç

Bir anlatımın başarılı olması için ortamın ve ihtiyaç duyulduğunda kullanılacak nesnelerin önemli olduğu bilinmeli ve hazırlık yapılmalıdır. Dinleyici, ortamda değerli olduğunu hissettiğinde mutlu olur; dinleyiciye değerli olduğunu hissettirmek gerekir.

2.1.1.2.1. Hikâye ve Masal Anlatımında Ortam-Mekân Hazırlama

Sözlü anlatım dilinde masal veya hikâye, anlatıcının, bazı bölümleri okuyup bazı bölümlere ise kendi cümlelerini eklemesiyle oluşur. Eser, daha önce anlatıcı tarafından bir kitaptan okunarak öğrenilmiş olabilir; önemli olan kitabi dili, anlatım diline dönüştürmektir. Anlatım sırasında hikâye-deki serim, düğüm ve çözüm bölümleri klasik bir şekilde değil etkileyici tarzda anlatılmalıdır. Bunu sağlamak için anlatılmalıdır, ortam hazırlanmalıdır (Görsel 2.9).

Görsel 2.9: Anlatım için hazırlanan sahnede yanan mumlar

Dinleyicilerin tamamının anlatıcıyla göz teması kurabileceği şekilde anlatıcının karşısında olması tercih edilen yöntemdir. Fakat bunun mümkün olmadığı durumlarda dinleyicileri çember şeklinde oturarak anlatıcının çemberin içinde kalması ve dinleyicilerin tamamıyla zaman zaman da olsa göz teması kurulması sağlanabilir. Anlatıcı; dinleyicileri gözlemleyerek sıkılan, kopan kişileri tespit etmeli ve onların tekrar masal dünyasına girmesini sağlamalıdır.

Masal anlatım alanının ferah geniş ve aydınlık olması tercih edilir fakat bazen bir köy odasında dahi kalabalık bir dinleyici kitlesine de ulaşılabilir. Önemli olan, dinleyiciyi anlatıcının dünyasına katabilmektir. O zaman anlatıcıyı keyifle dinleyenler sıkılmaz.

SIRA SİZDE

Hayalinizdeki hikâye veya masal anlatım ortamını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Düşündüğünüz hikâye veya masal ortamının nasıl hazırlanacağını açıklayınız.

2.1.1.2.2. Hikâye ve Masal Anlatımında Kullanılan Araç Gereç

Görsel 2.10: Kitabın büyü görüntüsü

Görsel 2.11: Kuklalar

Ses, masal veya hikâye anlatıcısının temel aracıdır. Bunun yanında anlatıcı, anlatacağı hikâye veya masala göre kıyafet giyebilir; kitaplar kullanılabilir (Görsel 2.10). Hayal gücünü kullanarak farklı resim, kart, kukla (Görsel 2.11), mesleklere ait şapka, tesbih, battaniye, mendil, baston gibi materyaller kullanılabilir (Görsel 2.12, 2.13 ve 2.14). Böylelikle dinleyicilerin dikkatleri çekilmiş olur. Anlatım sırasında çocuklara somut nesnelere verilebilir.

Görsel 2.12: Şapka

Görsel 2.13: Mendil

Görsel 2.14: Baston

Anlatım sırasında beden dili doğru kullanılmalı, abartılı jest ve mimiklere yer verilmemelidir. Küçük yaş gruplarında farklı müzik aletleri kullanılabilir. Bu aletler, olay geçişlerini vurgulamak ya da şarkı formunda tekerleme ya da bölümler varsa onları daha keyifli hâle getirmede etkili olabilir.

Okul öncesi gruplarda çocukların hayal gücüne bırakılabilecek masal ve hikâyelerin yanında düz anlatım tekniğine uygun olmayanlarla karşılaşılabilir. Böyle durumlarda masal ve hikâye kitaplarının resimleri masalın anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

ARAŞTIRINIZ

Masal veya hikâye anlatımı ve geçişlerde hangi müzik aletlerinin kullanıldığını ve bu müzik aletlerinin anlatıma etkisini araştırınız.

2. UYGULAMA

- UYGULAMA ADI** : Masal Anlatımında Kullanılacak Kukla Hazırlama
SÜRE : 1 hafta
AMAÇ : Hayal gücünü ve el becerisini kullanarak bir el kuklası yapmak.
ARAÇ GEREÇ : Bez, kumaş, keçe, çorap, eldiven, iğne, iplik, renkli düğmeler, makas, yün, pamuk, örgü ipi, yapıştırıcı, renkli ispirtolu kalemler, fon kartonu, karton, mukavva vb.

Görsel 2.15' i inceleyiniz. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak evinizdeki malzemelerle masal anlatımında kullanmak için bir el kuklası hazırlayınız.

Görsel 2.15: Çoraptan yapılmış el kuklaları

İŞLEM BASAMAKLARI

1. Bir masal belirleyerek bu masalda geçen bir karakteri veya bir hayvan figürünü seçiniz.
2. Gerekli araç gereci hazırlayınız.
3. Seçiminize uygun olarak kuklanızı, hayal gücünüzü kullanarak yapınız ve süsleyiniz.
4. İş sağlığı ve güvenliği açısından, kullandığınız delici ve kesici araç gereci ortada bırakmayınız ve kullanırken dikkatli olunuz.
5. Hazırladığınız el kuklanızı sınıfa getiriniz.

DEĞERLENDİRME: Kukla yapımı uygulama çalışmanız, aşağıda verilen derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ				
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Bir masal seçimi yaptı.				
Seçtiği masaldan el kuklası yapabileceği bir kahraman veya bir hayvan figürü belirledi.				
Masal anlatımında kullanılmaya uygun şekilde el kuklasını yaptı.				
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.				

PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 16, en düşük puan 4'tür.
PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme dönüştürülür.
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

HAZIR MISINIZ?

1. Hikâye veya masal anlatırken nelere dikkat edersiniz?
2. Hikâye veya masal dinlemek nasıl eğlenceli hâle getirilebilir?

2.1.2. Hikâye ve Masal Anlatım Teknikleri

Hikâye ve masal anlatımı; toplumun birikiminin nesilden nesile aktarılmasını ve kültürün devamlılığını sağlar. Anlatıcı, seçtiği eseri kendi dünyasında anlamalı, canlandırmalı ve dinleyicileri bu dünyaya alabilmelidir.

Dinleyicinin dikkatini sürekli canlı tutmak, kullanılan tekniğe bağlıdır. Anlatıcılıkta kullanılabilecek bazı teknikler vardır. Kaynaklarda farklı adlandırmalara yer verilmekle birlikte bu teknikler şunlardır:

- a) **Düz Anlatım Tekniği:** Anlatıcının dinleyicilere ses, jest ve mimiklerini kullanarak masal veya hikâye anlattığı tekniktir. Anlatıcı odaklı bu teknikte, anlatıcı aktiftir; dinleyiciler ise pasiftir (Görsel 2.16). En çok tercih edilen tekniktir. Düz anlatım tekniğinde anlatıcının ses tonu ve tonlaması çok önemlidir.
- b) **Etkileşimli Anlatım Tekniği:** Anlatanın ve dinleyenin aktif olduğu anlatım çeşididir (Görsel 2.17). Etkileşimli anlatımlarda anlatıcı ezbere dayalı bir aktarım yapmaz. Dinleyici, anlatım sırasında yorum yapabilir ve olayı yaşar. Tekermemeye eşlik etme, tekrarlama, kahramana yol gösterme, ipucu verme gibi yöntemlerle dinleme ve dikkati daha uzun süre aktif tutabilir.

Görsel 2.16: Kadın hikâye anlatıcısı

Görsel 2.17: Anlatıcıyı aktif dinleyen çocuklar

- c) **Kitap ile Anlatım Tekniği:** Okunan kitabın adının söylendiği ve kitabın kapağının dinleyicilere gösterildiği anlatım tekniğidir. Bu teknik kullanılırken kitapla ilgili sohbet edilebilir (Görsel 2.18). Kitabın sayfaları dinleyicilere gösterilebilir. Okumaya ara verilip dinleyiciye sorular sorulabilir. Anlatıcı ve dinleyici birlikte bir değerlendirme yapabilir.

Görsel 2.18: Ağacın altında kitapla anlatım

- ç) **Kartlar ile Anlatım Tekniği:** Çeşitli görsellerin olduğu kartların kullanılmasıyla yapılan anlatım tekniğidir. Kartların boyut ve renkleri dinleyicilere göre ayarlanabilir. Anlatıcı, anlatımda kullandığı kartları olay örgüsü sırasına göre dizerek anlatımını yapar (Görsel 2.19). Bu teknik, görselle desteklendiği için dikkati canlı tutar ve ilgi çeker.

Görsel 2.19: Orman Peri Masalı karakter kartları

- d) **Kukla ile Anlatım Tekniği:** Eserdeki her karakter için kukla hazırlanır. Bez, alçı veya tahta kullanılarak kukla yapılabilir. Kuklalar; insan, hayvan ve çeşitli nesnelere benzer (Görsel 2.20). Sırası gelen kukla, sahne arkasında olan kuklacı tarafından oynatılır, seslendirilir. Hangi kukla oynatılıyorsa o kukla seslendirilmelidir. Dinleyicilerin dikkatlerinin dağılmaması için diğer kuklalar oynatılmamalıdır. Her kukla kendi karakterine uygun ses tonuyla seslendirilmelidir.

Görsel 2.20: Pinokyo

SIRA SİZDE

Hikâye anlatım tekniklerini defterinize listeleyiniz. Bu listede sizce en güzel ve etkili anlatım tekniği hangisidir? Anlatımda hangi teknik ya da teknikleri kullanmayı tercih edeceğinizi sebepleriyle açıklayınız.

3. UYGULAMA

- UYGULAMA ADI** : Hikâye Anlatımı
SÜRE : 1 hafta
AMAÇ : Tekniğine uygun olarak hikâye anlatmak
ARAÇ GEREÇ : Bilgisayar, USB bellek, video kayıt cihazı, telefon vb.

Seçtiğiniz bir hikâyeyi anlatacağınız dinleyici kitlesi ve eserin içeriğine göre anlatım biçimlerinden birini seçerek anlatınız. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak anlatım videosunu hazırlayınız.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. Hikâye anlatımı için bir hedef kitle belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz hedef kitleye uygun bir eser seçiniz.
3. Seçtiğiniz esere göre hikâye anlatım tekniğini belirleyiniz.
4. Seçtiğiniz tekniğe uygun araç gerecinizi, objelerinizi hazırlayınız.
5. Anlatım ortamını hazırlamak için gerekli hazırlıkları yapınız.
6. İş sağlığı ve güvenliğine uygun olarak elektrik prizleri ve kullandığınız araç gerece dikkat ediniz.
7. Gerekli hazırlıkları tamamlayarak hikâye anlatımınızı videoya kaydediniz. Kayıt sırasında arkadaşlarınızdan veya aile bireylerinizden yardım alabilirsiniz.
8. Videonuzu sınıfta sununuz.

DEĞERLENDİRME: Uygulama çalışmanız aşağıda verilen derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ				
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Hedef kitleyi belirledi.				
Hedef kitleye uygun hikâye seçimi yaptı.				
Esere ve hedef kitleye uygun anlatım tekniğini belirledi.				
Eser anlatımını tekniğine uygun şekilde yaptı.				
Akıcı dil kullanarak eserin heyecanını sağladı.				
Türkçeyi doğru kullandı, ses tonuna, tonlamaya ve vurgulamalara dikkat etti.				
Beden dilini etkili kullandı.				
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.				

PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 32, en düşük puan 8'dir.
PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme dönüştürülür.
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçülerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

HAZIR MISINIZ?

1. İnsanların kendi yaşamlarından ve kültürlerinden çok farklı kültürlerde yazılan eserleri okuyup bu eserlerden etkilenmelerinin sebeplerini söyleyiniz.
2. Hikâye dinlemenin çocuklara ne gibi katkıları olabilir? Sınıfta arkadaşlarınızla açıklayınız.

2.1.3. Kültür ve Yaş Gruplarına Göre Hikâye Anlatımı

Hikâye ve masalar; farklı milletlerden çıkmış, farklı yaş gruplarında anlatılmaya uygun ve çeşitliliği olan zengin türlerdir.

2.1.3.1. Türk Halk Kültüründe Hikâye

Türklerde hikâye türü, Dede Korkut Hikâyeleri'ne dayanır. Destanlardan sonra edebiyatta örnekleri verilen ve bir tür olan halk hikâyeleri destanlara göre daha gerçekçidir. Halk hikâyeleri Batı tarzında hikâye ve romana geçişte köprü olmuştur. Halk hikâyelerinde genellikle toplumu derinden etkileyen acı olaylar (Dertli Kaval), aşk (Kerem ile Aslı, Âşık Garip ve Şah Senem) ve kahramanlık konuları (Köroğlu) işlenir. Halk hikâyeleri köylerde köy odasında, şehirlerde mahalle odasında ya da âşık kahvelerinde anlatılırdı. Âşıklar sazı söze katar, hikâyelerini anlatır ve ustalıklarını gösterirlerdi (Görsel 2.21).

Görsel 2.21: Saz çalan âşık

ARAŞTIRINIZ

Dertli Kaval, Kerem ile Aslı, Köroğlu veya başka halk hikâyelerini araştırınız. Yaptığınız araştırma sonucunda seçtiğiniz hikâyeyi, uygun bir ses tonuyla jest ve mimiklerinizi kullanarak arkadaşlarınıza anlatınız. Anlatımı canlı kılmak ve dinleyicilerin dikkatini çekmek için yöresel kıyafet giyebilirsiniz. Bağlama çalmayı bilen bir kişiyi sınıfa bağlamasını getirebilir veya daha önce kaydedilmiş müziği sınıf ortamında kullanabileceğiniz bir cihazdan dinleyebilirsiniz.

SIRA SİZDE

Türk Halk Hikâyesi Örneği

“Deli Dumrul” adlı Türk halk hikâyesinin dinleme linki

https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.840/index.html#/main/ebaLibraryDetail?resourceID=782d39ce1c9017a-388c4a5ddb5748eb

Eba'ya giriş yapınız. “Deli Dumrul” hikâyesini yukarıda verilen linkten dinleyiniz. Bu halk hikâyesindeki Deli Dumrul'un annesini, babasını ve eşini geleneksel Türk aile yapısındaki anlayıştaki anne, baba ve eşle karakter yönünden karşılaştırınız. Siz hangi davranış biçimini tercih edersiniz? Nedenleriyle anlatınız.

2.1.3.2. Farklı Kültürlerde Hikâye

İnsanlar; farklı coğrafya ve kültürde yaşasalar da sevgi, saygı gibi ortak değerlere sahiptir. Evrensel değer olarak bilinen bu duygular, hikâye ve masallarda okuyucuların karşısına çıkmaktadır.

Kültürlerarası iletişim, insanların günümüzde yurt dışına daha fazla seyahat etmesi ve teknolojinin gelişmesiyle artmıştır. Farklı kültürleri tanımak zenginliktir.

Tarih ve edebiyat araştırmalarına göre bir olayı, hikâyeleştirerek eğlenceli, etkileyici ve akılda kalıcı bir hâlde sunmak veya dolaylı yoldan anlatmak birçok millet tarafından tercih edilen bir yöntem olmuştur. Farklı coğrafyalarda farklı milletler tarafından benzer konuların işlendiği hikâye ve masallar vardır. Aynı bölgede, yöreden yöreye aynı hikâye ve masalların farklı varyantları da bulunmaktadır.

Leyla ile Mecnun halk hikâyesinin Arap edebiyatına, *Ferhat ile Şirin* hikâyesinin İran edebiyatına ait olmasına rağmen Türk toplumunda iyi bilinmesi ve hatta sahiplenilmesi duyguların evrenselliğini ve toplumlar arası kültür etkileşimini göstermektedir.

(Farklı Kültürden Bir Hikâye)

MAUİ VE DEV BALIK

Maui (Mau), ağabeyleriyle balık tutmaya gideceği günün hayalini kurardı. Ağabeyleri balık tutmaktan döndüğünde her seferinde “Bir sonraki gidişinizde ben de sizinle balık tutmaya gelebilir miyim?” diye sorardı.

Fakat Maui'nin ağabeyleri her zaman bir bahane bulurlardı. “Olmaz, bizimle balık tutmaya gelmek için çok küçüksün. Yakaladığımız o kadar balık için wakamızdaki¹ (va ka) tüm alana ihtiyacımız var.”

Maui ise: “Ben zaten çok az yer kaplarım; belâdan uzak dururum, söz veriyorum.” diye kendisini savunurdu.

En büyük ağabeyi: “Çok sıksasın; seni bir olta yemi ile karıştırıp balıklara yem olsun diye atıverirsek ne olacak?” diye cevapladı.

Maui sinirlenirdi. “Görür onlar!” derdi kendi kendine, “Ne kadar iyi olduğumu göstereceğim onlara!”

Maui, ne kadar iyi bir balıkçı olduğunu kanıtlamak için gizlice bir plan yaptı. Bir gece yalnızken ketenden sağlam bir ağ örmeye başladı. Örerken oltasını daha da güçlendirmek için eski bir karakia² (kara kia) okuyordu.

Görsel 2.22: Balıkçı Teknesi

Bitirdiğinde Maui, anneannesi Murriangawhenua'nun³ (Muri ranga feuna) kendisine verdiği bir çene kemiğini aldı ve onu güvenli bir şekilde ipe bağladı. Ertesi sabah erkenden oltasını kaptı ve ağabeylerinin kanosunun karinasına⁴ (ka rina) gizlendi.

Ağabeyleri kanoyu denize çıkardıklarında bir gariplik olduğunu fark ettiler.

“Kano bugün daha da ağır, yardım ettiğinden emin misin?” dedi ağabeylerden biri.

“Bence çok fazla kumara⁵ (kuma ra) yiyorsun!” dedi diğeri.

“Didişmeyi bırakın da işinize bakın!” dedi en büyük ağabey.

Ağabeylerden hiçbiri Mahi'nin karinada gizlendiğini fark etmedi. Maui, ağabeylerinin demir attığını duydu; dönmek için artık karadan çok uzakta olduklarını biliyordu. Ortaya çıkıp ağabeylerini gafil avladı.

“Ne!”

“Burada ne işin var?”

“Kandırdın bizi!”

“Bir tane bile balık yakalayamamış olmamıza şaşmamalı!”

Ağabeyler Maui'ye sinirlenmişlerdi, Maui konuşmaya başladı:

“Balık tutmaya geldim çünkü Murirangawhenua harika bir balıkçı olacağını söyledi. Ben karakia okumaya başladığımda oltalarınızı atın ve şimdiye kadar yakaladığınızdan daha fazla balık yakalayacağınızı görün.” Maui karakia okumaya başladı.

Ağabeyler oltalarını suya attılar ve aniden balık yakalamaya başladılar. Birbirleri ardına oltaları wakaya çekmeye başladılar. Waka kaşla göz arasında dolmuştu ve ağabeyler yakaladıkları balıklardan oldukça memnunlardı.

“Gelmiş geçmiş en iyi balıkçılarız biz!” diyerek birbirlerini kutladılar.

“Şimdi sıra bende.” dedi Maui.

Maui çantasından oltasını çıkardığında ağabeyler kahkahalarla güldüler.

“Hah, o elindekiyle bir yosun bile yakalasan şanslı sayılırsın!”

“Ya da belki üzerinde eve kadar yüzebileceğin bir ağaç parçası!”

Ağabeyler kahkahalarını tutamadılar. Maui hiç dinlemedi onları; onun yerine karakia okudu ve oltasını hazırladı. “Biraz yem verebilir misiniz oltam için?” diye sordu.

Ama ağabeyleri daha çok güldüler; bunun üzerine Maui yumruğunu sıktı ve kendi burnuna sertçe vurdu. Burnu kanadı ve Maui kancasını kendi kanıyla kapladı. Sonra kanonun önünde durdu ve karakia okurken oltasını başının üzerinde döndürdü. Oltasını denize doğru attı; olta denizin dibine, Tangaro Bölgesi'nin derinliklerine doğru daldı ve kanca aniden kapıldı.

Maui'nin oltası birdenbire gerildi. Ağabeylerin kahkahaları kesildi ve okyanusta hızlanırken wakanın kenarından sıkıca tutundular.

Oturduğu yerde düpedüz titreyerek “Oltayı kes!” diye seslendi kardeşlerden biri.

“Hepimiz boğulup gideceğiz.” dedi diğeri. “Maui lütfen kes şu oltayı!”

Ama Maui, oltasına sıkıca tutundu ve dev bir balık yavaş yavaş yüzeye doğru çıkmaya başladı. Kardeşler korkudan titreyerek wakada topladılar. Dev balık, minik kanolarının üzerinden yükseldi.

“Bu balık, anneannemiz Murirangawhenua'nın bize bahşedileceğini söylediği balık.” dedi Maui. “Balığımı koruyun, kısa bir süre sonra halkımızı da alıp geleceğim.”

Kardeşler kalmayı kabul ettiler; Maui de Hawaiki⁶ (hava yi ki) ye döndü. Ne var ki Maui gider gitmez, kardeşler dev balığı açgözlü bir şekilde doğramaya, devasa parçalarını kendilerine hak görmeye başladılar.

Maui döndüğünde, halkı dev balığı gördü ve ağızları açık kaldı.

“Maui gelmiş geçmiş en iyi balıkçı.” diye hayrete düştüler.

Yaklaştıklarında kardeşlerin hâlâ balığı doğramakta ve hangi parçanın kime ait olduğunu tartışmakta olduklarını gördüler. Kardeşlerin açgözlülüğüne şahit oldular. O kadar açgözlüydüler ki balığın etinden kocaman oluklar ve dağlar kestiler.

Yüzlerce, binlerce yıl boyunca, bu oluk ve dağlar bugün bildiğimiz şekliyle Aotearoa'nın⁷ (Ao dea roa) manzarasının bir parçası hâline geldi. Kuşlar, bitkiler, hayvanlar ve Hawaiki halkı, Maui'nin dev balığını doldurdular ve zamanla Maui'nin dev balığı, Aotearoa'nın Kuzey Adası ve Maui'nin kanosu ise Güney Adası olarak bilinir hâle geldi.

**Wiremu Grace, Te Ara, The Encyclopedia of New Zealand – <https://teara.govt.nz>
Çeviren: Yeliz Dinçer**

Hikâyeye Özel Not: Maui dilinde Kuzey Adası'nın ismi “Te Ika-a Maui” yani “Maui'nin Balığı”-dır. Maori mitolojisine göre Yeni Zelanda'nın Kuzey ve Güney Adaları Yarı Tanrı olan, Maui'nin zamanından kalmadır. 20. yüzyılın başlarında Kuzey Adası için Maorilerin verdiği Aoteroa adı da kullanılmaktaydı ancak günümüzde Aoteroa, Yeni Zelanda'nın tamamı için kullanılmaktadır. Bu hikâye Yeni Zelanda'da bir halk hikâyesi olarak bilinir.

1. Waka: Maori dilinde kano.
2. Karakia : Maorilerin işlerinde kolaylık, rahatlık, rehberlik sağlamaları için Tanrılara ettikleri dualar. Önemli bir olaydan önce manevi iyi niyet için yapılan konuşma.
3. Murriangawhenua: Denizler ve okyanuslar Tanrısı.
4. Karina: Gemi teknesinin su kesiminden aşağıdaki bölümü.
5. Kumara: Tatlı patates.
6. Hawaiki: Maorilerin asıl yerleşim yeri, geldiklerine inandıkları yer.
7. Aotearoa: Yeni Zelanda'nın Maori dilindeki karşılığı.

SİRA SİZDE

“Maui ve Dev Balık” adlı Yeni Zelanda'ya ait bu halk hikâyesinde size ilginç gelen olaylarla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

11. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Hikâye Yazma ve Anlatma
SÜRE : 2 ders saati

Hikâye Unsurları	Zaman	Mekân	Karakterler	Olay
Verilenler	1900'ü yılların başı	Fransa'da bir hastane	Genç kız ve doktor	Yeni bir tedavi yönteminin uygulanması
Değiştirmek İstedğiniz Unsurlar				

Yukarıdaki tabloda verilen hikâye unsurlarına göre bir hikâye yazınız. Hikâye yazımı sırasında aşağıda verilen etkinlik adımlarını uygulayınız. Hikâyenizi oluştururken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Grup arkadaşlarınızla yazacağınız hikâyede verilen unsurları kullanınız (Hikâyenizde verilen unsurlardan en fazla ikisini değiştirebilirsiniz.).
- ↪ Olay hikâyesi özelliklerini kullanarak hikâyenizi yazınız.
- ↪ Hikâyeyi etkileyici bir şekilde anlatınız.
- ↪ Hikâyenizi öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Hikâyenin verilen unsurlarını kullandı (İsteddiği unsuru değiştirdi.).		
2. Hikâye yazımı için gerekli planlamayı yaptı.		
3. Hikâye türünün özelliklerini doğru şekilde kullanarak hikâyeyi yazdı.		
4. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
5. Hikâyeyi sınıfta etkileyici bir şekilde anlattı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

2.1.3.3. Çocuklara Yönelik Hikâye

Hikâye ve masal, çocukların gelişiminde olumlu etkilere sahip iki önemli kültür ögesidir. Hikâye ve masal, çocukların hayal gücünü geliştirir; muhakeme yeteneklerinin artmasını sağlar. Çocuklar kendi sorunlarını çözmeye ve konuşma becerisi kazanır.

Çocuk gelişiminde insani değerler, eğitimin vazgeçilmez unsuru kitaplarla verilebilir. Çocuklar sosyal dünyaya uyum sağlayarak sorumluluğun farkına hikâyelerle varır.

Okul öncesi çocuklar için resimli hikâye kitapları onların gelişimlerinde önemli rol oynar. Resimli kitaplar, dikkatlerini çeker ve hayal güçlerini geliştirmelerine katkı sağlar. Okuma yazma bilen çocuklar, hikâye kitaplarını okuyarak okul öncesi çocukları da kitaplardaki resimlerle hayata dair verilen mesajı anlamlandırabilir.

İlköğretim çağına iken okuyacağı kitapları kendileri seçebilir. Bu yaş grubu için edebî metinler de kullanılır. Çocuklar için halk edebiyatında uygun eserler vardır. *Dede Korkut Hikâyeleri* çocukların ilgisini çeker. Çocuk edebiyatında yazılan eserlerin yanında "Türk ve Dünya Klasikleri" de hikâye anlatıcılığında kullanılabilir.

(Hikâye)

EBA'ya giriş yapınız. Reşat Nuri Güntekin'in "Kesatlık" adlı hikâyesini aşağıda verilen linkten dinleyiniz (12-18 yaş).

https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.840/index.html#/main/curriculumResource?resourceID=144ceca021e277e1843ba61b6bd64e35&resourceTypeID=3&loc=-1&showCurriculumPath=true

SİRA SİZDE

Yukarıda verilen linkten dinlediğiniz "Kesatlık" adlı hikâyedeki kahramanların yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız? Sınıfta arkadaşlarınızla düşüncelerinizi paylaşınız.

"Zaman harika bir hikâyeye anlatıcısıdır."

İrlanda Atasözü

2.1.3.4. Yetişkinlere Yönelik Hikâye

Hikâye ve masal okumaya, dinlemeye hayatında yer veren yetişkinler hem kendi hayatlarını daha güzel, keyifli geçirir hem de daha yaratıcı çocuk yetiştirir. Çocuklar, yaratıcılık ve hayal kurma yeteneklerini geliştirirken yetişkinleri örnek alır.

Hikâye, zihni canlandıran bir aktivitedir. Hikâye okuyan ya da dinleyen yetişkinler, hikâyelerde karakterlerin davranışlarını ve farklı bakış açılarıyla çözülebilen sorunları görür. Bu durum, onların başka insanları daha iyi anlamasını ve empati kurmasını sağlayabilir. İnsanlarda sosyal ve duygusal algılamalar bu sayede gelişir.

Yetişkinler için gün içinde yapılacak anlatımlarda daha çok aşk ve kahramanlık konularını içeren olay hikâyelerine ve akşam yapılacak anlatımlarda günlük yaşamdan kesitleri anlatan durum hikâyelerine yer verilebilir.

Günümüzde projelerde, ürün veya hizmetin satış ve pazarlamasında da "hikâye anlatıcılığı" kullanılmaktadır. Teknik bilgilerin anlatıldığı, ürün hakkında bilgilerin verildiği sıradan anlatımlar yerine hikâyeleştirerek anlatmak daha etkili olmaktadır.

ARAŞTIRINIZ

Dünya hikâyelerini araştırınız. Seçtiğiniz hikâyeleri kitleye (okul öncesi, çocuk, yetişkin vb.) uygun olarak sınıflandırınız listeyi defterinize yazınız. Çalışmanızı sınıfta paylaşarak arkadaşlarınızın listeleriyle karşılaştırınız.

EBA'ya giriş yapınız. Tomris Uyar'ın yazdığı "Çiçek Dirilticileri" adlı hikâyeyi aşağıda verilen linkten dinleyiniz. (Görsel 2.23). Anlatıcının hikâye anlatımına dikkat ediniz.

https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.849/index.html#/main/ebaLibraryDetail?resourceID=7b6aecac817446946ab961e9aada9a51

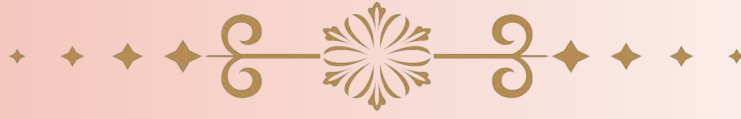

Görsel 2.23: Çiçek yetiştiren dede ve torunu

SİRA SİZDE

Eba'ya giriş yapınız. Yukarıda verilen linkten dinlediğiniz "Çiçek Dirilticileri" adlı hikâyede verilen mesajı arkadaşlarınızla tartışınız. Sınıfta yaptığınız etkinlikten sonra bu hikâyeyi çevrenizdeki büyüklere dinletiniz ve onların hikâyeye yönelik düşüncelerini öğreniniz.

EŞEĞİN GÖLGESİ

Kent meydanında konuşma yapan politikacı kimsenin kendisini dinlemediğini fark edince “Size bir hikâye anlatayım,” diye söze başlar. Struthion adlı bir dişi, köylüden kiraladığı eşekle birlikte kente geliyor. Hava çok sıcaktır. Struthion çok yorulmuştur. Ancak yol üzerinde gölgesinde oturulabilecek tek bir ağaç bile yoktur. Sonuçta çaresiz eşeğin gölgesine sığınır. Ama eşeğin sahibi köylü çıkışır. Aman efendim siz sadece eşeği kiraladınız, gölgesini değil. Struthion, eşeği kiraladığı için gölgesinin de kendisine ait olduğunu söyleyerek itiraz eder. Her ikisi de gölgede ben oturacağım diye hak iddia eder. Sonuçta ikili arasında tartışma büyür ve kavgaya dönüşür. Kente geldiklerinde birbirlerinden davacı olurlar. Ancak Abdera’da öylesine karmaşık bir hukuk yapısı vardır ki Yargıç Plipedes işin içinden çıkamaz. Olay duyulur. Artık sorun dişi ve eşek sahibi köylünün sorunu değil, bütün halkın sorunudur. Özetle eşeğin gölgesi Abderalılarının üstüne düşmüştür. Kimilerine göre gölge dişiye, kimilerine göre eşek sahibi köylüye aittir.

Dişi aynı zamanda doktor loncasına dâhil olduğu ve insan tamircisi olduğu için özel nüfuza sahiptir. Köylü ise Jason Tapınağı’na yakın bir bölgede oturduğu ve oradaki cemaate üye olduğu için papaz tarafından desteklenmektedir. Mahkeme günü gelir.

Tartışılan konu eşeğin gölgesinin ticari meta olup olmadığı ile ilgilidir. Dolayısıyla öncelikle satılıp satılamayacağına ya da miras olarak bırakılıp bırakılmayacağına karar vermek gerekir. Mahkeme yetersiz kalır. Konu kent meclisine gelir. Meclis dişinin gözleminde bir hak iddia edemeyeceği kararını alır. Bu kez köylü itiraz eder ve konu Senato’ya gider. Her iki tarafın avukatları da senatoda tezlerini savunur. Struthion’un avukatı şöyle konuşur:

“Eşeği kiralayan gölgesini de kiralar. Biz müzik aleti kiralarsak ayrıca aletin çıkardığı sesi de karşılamaz mıyız?” Köylünün avukatı ise “Biz bir eşek kiralarken konuya eşeğin gölgesinin dâhil olup olmadığını konuşmadık. Ayrıca kavurucu sıcaklığın altında hayvanın gölgesinden yararlanmaya çalışmak bir haksızlıktır. Belki de eşeğin gölgesi için para isteyen müvekkilim şaka yapmıştır. Bu bir eşek şakası bile olsa dişiye haklı göstermez. Çünkü o hem espriden anlamamış hem de daha iyi eğitilmiş olduğu hâlde sorunu çözememiştir.” Halk, önce ikiye bölünmüştür. Sonra tartışmaya eşeğin tarafını tutan kesimler de katıldığı için üçe. Demostenes hikâyeyi burada keserek kürsüden iner. Halk; “Sonra ne olmuş?” diye sorunca tekrar kürsüye dönerek “Ey ahali, size geleceğiniz ile ilgili bir kaç laf edeyim diye kürsüye çıkmıştım, dinlemediniz bile. Oysa bakıyorum da şimdi eşeğin gölgesini merak ediyorsunuz,” demiş.

Prof. Dr. Ayhan Aydın, Umut

SİRA SİZDE

Yukarıda yazılan “Eşeğin Gölgesi” adlı hikâyeyi okuyunuz. Sizce bu hikâyede anlatıcının asıl anlatmak istediği nedir?

12. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Hikâye Anlatma

SÜRE : 1 ders saati

“Eşeğin Gölgesi” adlı hikâyeyi tekrar okuyunuz/dinleyiniz.

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sınıfta arkadaşlarınıza “Eşeğin Gölgesi” adlı hikâyeyi siz anlatınız. Hikâyeyi anlatmadan önce hikâyenin içeriğine uygun bir ortam hazırlayınız. Anlatırken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Hikâyenin çözümlemesini yaparak metinde bilinmesi gereken önemli unsurları belirleyiniz.
- ↪ Olay örgüsünü sıralayınız.
- ↪ Etkileyici bir anlatım yapmaya çalışınız.
- ↪ Her gruptan seçilen bir arkadaşınızın hikayeyi anlatmasını sağlayınız.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EYET	HAYIR
1. Hikâye çözümlemesi için gerekli soruları listeleyerek cevapladı.		
2. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
3. Cümleleri akıcı dille ve doğru ses tonu ile söyledi.		
4. Dinleyicilerle göz kontağı kurdu.		
5. Sınıfta anlatıma uygun ortam hazırlandı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

2.2. MASAL ANLATIMI

Masal anlatımı, hem bilgiyi hem beceriyi gerektiren bir eylemdir. Anlatımın başarılı yapılması masalın en önemli aşamalarındandır. Çünkü yüzyıllardır kulaktan kulağa, kuşaktan kuşağa anlatılan masallar kültürü yeni nesillere taşımasının yanı sıra onun koruyucusu da olmuştur.

HAZIR MISINIZ?

1. Adını en çok duyduğunuz masal kahramanı kimdir? Bu masal kahramanının hangi kültüre ait olduğunu biliyor musunuz?
2. “Ben büyüdüm galiba, masal bitti.” cümlesiyle Mustafa Kutlu sizce masalın hangi özelliğini vurgulamıştır? Açıklayınız.

2.2.1. Kültür ve Yaş Gruplarına Göre Masal Anlatımı

Hikâye ve masallar, farklı milletlerden çıkmış ve farklı yaş gruplarında anlatılmaya uygun, çeşitliliği olan zengin türlerdir.

2.2.1.1. Türk Halk Kültüründe Masal

Türk masalları, yüzyıllarca sözlü gelenekle nesilden nesile aktarılmıştır. Masallar, araştırmacılar tarafından derlenerek 19 yy.da yazıya geçirilmiş ve kitaplaşmaya başlamıştır. Türk masalları diğer masallara göre gerçeğe daha yakın masallardır. Tekerlemeleriyle “gel zaman, git zaman” ya da “günlerden bir gün” diye konuya açılan kapılarıyla, az uz gidilen bir arpa boyu yol alınamayan altı aylık bir güzlük yolculuklarıyla”, gökten düşen üç elmasıyla” Türk masalları geçmişten günümüze, çocuğundan yaşlısına Türk insanını iyiye, iyiliğin gücüne inandırmaya, onlara insanı ve insana dair duygu ve davranışları tanıtmaya devam etmektedir.

En tanınmış Türk masal kahramanı “Keloğlan”dır. Saçı olmadığından bu adı almıştır. Genellikle Keloğlan, yaşlı ve dul anasıyla birlikte yaşayan işsiz güçsüz, fakir bir delikanlıdır. Bazı masalarda kardeşlerinden de bahsedilir. Kardeşlerinin olduğu masalarda, Keloğlan en küçükleridir ve kendisine “deli oğlan” denir. Keloğlan; kıvrak zekâsı, zorluklar karşısında yılmaz, temiz kalbiyle karşısına çıkan zorlukları mantıklı çözümler üreterek alt ettikten sonra mutlu sona ulaşır.

Türk masallarında yer verilen diğer kahramanlar arasında padişahlar, vezirler, şehzadeler, köylüler, çiftçiler, ağalar, beyler ve bahçıvan, oduncu, demirci, balıkçı, değirmenci, kervancı, kadı, hoca vb. sayılabilir.

Türk masallarında adı geçen hayvan kahramanlar ise kurt, aslan, kaplan, tavşan, sincap, tilki, eşek, inek, ördek, keçi, kuzu, serçe, leylek, güvercin, karga, karınca, çekirge ve yilandır.

Orman, deniz, nehir, çadır, oba, kulübe, ahır ve kümes masalarda mekân olarak adı geçen yerlerdir.

Türk halk kültürünün yaşatılmasında ve aktarılmasında masal anaları, hikâye anlatıcıları, âşıklar önemli bir görev üstlenmiştir.

ŞERBET DOLU CAM BARDAK

Görsel 2.24: Cam bardakta şerbet

Bir varmış bir yokmuş... Develer tellâl iken pireler berber iken ben anamın beşiğini tangur tungur salları iken... Anam kaptı maşayı, dolandım durdum bin bir köşeyi... Derken, vakti zamanında bir Derya Padişahı ile bir de Peri Padişahı varmış. Peri Padişahı'nın hiç çocuğu olmuyormuş. Peri Padişahı bu derdine bir çare bulmak için köy köy, kasaba kasaba, şehir şehir dolaşıyormuş. Yine bir gün dolaşırken yolu ormana düşmüş. Ormanda bir pire rastlamış. Pir, Padişah'a gereken hürmeti göstermiş.

Padişaha;

– Nereye böyle hünkârım, diye sormuş.

Peri Padişahı da;

– Hiç sorma, derdime çare bulamıyorum, demiş. Pir merak etmiş;

– Nedir bu çare bulamadığın derdin, hünkârım, demiş. Peri Padişahı,

– Madem merak ediyorsun sana anlatayım dinle, demiş.

– Böyle böyle... Böyleyken böyle... Benim hiç çocuğum olmuyor. Benim saltanatımı sürdüreceğim bir çocuk arzu ediyorum fakat muradıma nail olamıyorum, demiş. Pir;

– Siz hiç merak etmeyin hünkârım! Kırmızı bir elmayı soydurup kabuğunu cariyelerine, beyaz kısmını da vezirlerine yedir. İç kısmını da hanımın ile kendin yiyeceksin. Keyfiyet böyle iken bir kız çocuğunuz olacak ama bu kızı hiç kimse görmeyecek. Kızı, gizlice yerin altında büyüteceksin. Aksi hâlde, gören olursa kızı bir sandığın içine koyup denize atacaksın, demiş.

Peri padişahı şaşkın şaşkın Pir'e bakmış. Pir'in uzattığı elmayı almış, sarayına gitmiş. Sarayda hanımı onu dört gözle bekliyormuş. Hemen hanımına müjdeyi vermiş. Elmayı Pir'in tarif ettiği gibi soymuş. Kabuklarını cariyelere, beyaz kısmını vezirlere yedirmiş. İç kısmını da hanımı ile kendi yemiş. Aradan bir zaman geçmiş, Sultan hamile kalmış. Dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat tamam olunca Sultan'ın ağırları başlamış. Nur topu gibi bir kız çocuğu dünyaya gelmiş. Padişah, kırk gün kırk gece şölen yapmış, gençler birbirleriyle karşılaşmış güreş tutmuş. Ülkenin dört bir tarafına haberler salınmış. Bu arada Padişah Pir'i unutmamış, yanına çağırılmış. Ona;

– Dile benden ne dilersen, demiş. Pir;

– Senin canının sağlığını dilerim. Allah sizi başımızdan eksik etmesin, hünkârım demiş.

Peri Padişahı, Pir'in kızı için dediklerini unutmamış. Kıza yerin altında, üzeri camla örtülü gizli bir yer yaptırmış. Kızı bu gizli kapaklı yerde büyütüyormuş.

Derken aradan günler, aylar, yıllar geçmiş. Kız on sekiz yaşına değmiş. Kız öyle bir güzelliğe sahipmiş ki elâ gözlü, ceylan bakışlı, uzun sırma saçlı, selvi çam yürüyüşlü... O gülünce yüzünde güller açar, o ağlayınca da yer gök yas tutarmış. Ona bir bakan bir daha bakarmış.

Aradan bir zaman geçtikten sonra, bir gün Padişah'ın adamları birbirine kemik atıp oynaşıyorlarmış. Kemik, birinin elinden fırlamış; kızın bulunduğu yerdeki camı kırmış, içeri düşmüş. Kız çok şaşırılmış. Sağına soluna bakmış. Sonra da oradan çıkmış doğrudan saraya babasının yanına gitmiş. Babası da o anda selâmlıkta genç, yakışıklı bir delikanlı ile konuşuyormuş. Kız, selâmlığa girer girmez, gördüğü bu gence o anda vurulmuş. Kız içeri girmiş, delikanlı da oradan ayrılmış gitmiş.

Sonra babası kızına sarılmış;

– Ne var, n'oldu? Sen oradan çıkmamalydın! Çabuk git, demiş.

Kız, babasına olanları anlatmış. Daha sonra o delikanlının kim olduğunu sormuş.

Babası da;

– O genç, Derya Padişahı'nın oğludur kızım, demiş.

Kız, bu sefer annesinin yanına gitmiş. Biraz sohbet etmişler. Kız, annesine o delikanlıdan hoşlandığını, onu sevdiğini söylemiş. Annesi kızının ısrarına dayanamamış. Oğlana bir mektup yazmış, durumu anlatmış. Kızının kendiyile evlenmek istediğini bildirmiş.

Delikanlı bu mektuba cevap olarak bir hançer göndermiş;

Beni hançerle, ölümlle tehdit etseler yine de evlenmem, onunla birleşmem! demiş.

Kız bu cevaba çok üzölmüş. Günlerce, ağlamış sızlamış, uykuları kaçmış. Annesine yalvarmış. Ondand oğlana bir mektup daha yazmasını istemiş. Annesi dayanamamış, kızının isteğini yerine getirmiş. Delikanlı, bu sefer kıza bir çarık göndermiş. İçine de; “Bu çarıkla dünyayı dolaşsa beni bulamaz. Balsa da evlenemez.” yazılı bir pusula koymuş.

(...)

Babası da kızın bu durumuna çok üzölmüş ama bir şey yapamamış. Kızın yanına gitmiş, onunla konuşmuş.

Kız;

– Bu delikanlıdan başkasını istemem baba, demiş. Babasının aklına Pir'in söyledikleri gelmiş. Çaresizlik içinde kızını, hançeri, çarığı bir sandığa koymuş. Adamlarını çağırılmış, sandığı denize atmalarını emretmiş. Adamlar sandığı yüklenmiş, götürmüş denize atmışlar.

Sandık gün gün oradan uzaklaşmış. Gide gide epey bir yol almış. Meğer sandığın gittiği yönde denizin ortasında Derya Padişahı'nın sarayı varmış. Derya Padişahı'nın hanımı pencerenin önüne oturmuş denizi seyrederken, uzaktan bir karaltı görmüş. Hemen adamlarını çağırmış:

– O görünen neyse, yakalayın bana getirin! Canlı ise bana, mal mülk ise size olsun, diye emretmiş.

Adamlar derhâl sandığı tutmuş, getirmişler. Hanım Sultan sandığı açtırmış, bir de ne görsün dünyalar güzeli bir kız... Hanım Sultan, kızı yıkatmış, bir güzelce giydirmiş. Olmuş ki bir melek... Daha sonra kıza başından geçenleri sormuş. Kız da oturmuş hepsini anlatmış. Hanım Sultan kıza;

– Sen hiç merak etme! Bir çaresini buluruz kızım, demiş.

Hanım Sultan'ın bir oğlu varmış. Bir iş için başka devlete gitmiş. Birkaç gün sonra, annesini görmek için gelecekti. Derken oğlan gelmiş. Kız ona şerbet ikram etmiş. Oğlanın içinde bir anda hisler belirmiş. Oğlan, kızı tanımamış ve işe geri gitmiş. Kız, oğlanı tanımış. Sevdiği delikanlı olduğunu anlamış. Oğlan altı ayda, bir senede gelirken artık on beş günde bir gelmeye başlamış. Daha sonra haftada bire çıkarmış. Annesinin bu durumdan haberi olduğu için kızla beraber bir düzen kurmuşlar. Oğlan bir hafta sonra gelince Hanım Sultan;

Deryadan gelen, allar giyen şerbet getir!.. diye elini iki defa birbirine vurmuş. Kız, şerbeti getirmiş. Delikanlı bunun bir oyun olduğunu anlamamış. Kendini seven, onun için hayatını tehlikeye atan kızın bu olduğunu bilmiyormuş.

Oğlan yine bırakmış, gitmiş. Öbür gelmesinde kızla Hanım Sultan anlaşmış. Kız oğlana şerbet verirken elindeki bardağı düşürüp kıracaktı. O zaman Hanım Sultan, kıza; "Sen benim en güzel takımlarını kırdın." diye üstüne yürüyecek, dövecekti.

Delikanlı gelmiş. Hanım Sultan iki elini birbirine vurmuş. Deryadan gelen allar giyen şerbeti getir!.. diye kıza seslenmiş. Kız elinde şerbetle içeri girmiş. Bardağı delikanlıya uzatmış. Tam bu sırada bardağı düşürmüştü kırılmış. O zaman Hanım Sultan, kızın üstüne yürümüş. Delikanlı, annesine mani olmuş;

– Aman anne dövme! Ne yapıyorsun? Bende onların yenisi var. Niye bir bardak için kızı dövüyorsun, demiş. Bu olaydan sonra kız da Hanım Sultan da oğlanın kızı sevdiğini anlamışlar. Dünyalar kızın olmuş. Derya Padişahı'nın oğlu bir müddet sonra yine işe gitmiş. O dönene kadar Hanım Sultan ile kız yine bir plan hazırlamışlar. Delikanlı orda duramamış. Kızın sevda ateşi yüreğini yakıyormuş. Kalkmış, memleketine gelmiş. Eve gelince şerbeti bu sefer annesi vermiş. Delikanlı şerbeti içtikten sonra annesine;

– Anne ben her geldiğimde bana şerbet veren kız nerde? Ona ne oldu, diye sormuş.

Annesi de;

– Oğlum çok üzüldüm ama o kız öldü, demiş. Delikanlı buna bir türlü inanmamış.

Annesi oğlunu inandırmak için ana oğul, kızın yaptırdığı türbeye gitmişler. Oğlan türbenin başına vardığında yıllar önce kıza gönderdiği hançeri, çarığı görmüş. Görür görmez de dehşete kapılmış. Kendi kendine; "Eyvah Ben ne yaptım?" diye pişman olmuş. İki gözü yaşlarla dolup yere yığılınca annesi;

– Oğlum, biz sana oyun oynadık, demiş. Hemen kızı çağırtmış, delikanlıyla konuşturmuş.

Sonra da kırk gün kırk gece dğn yapmışlar. Yemiş içmiş muratlarına ermişler. Siz de yiyin için muradınıza erin.

Ayşe Benek Kaya, Sivas Masalları

SIRA SİZDE

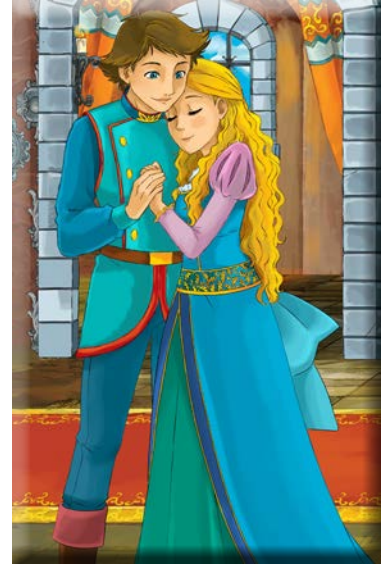
“şerbet Dolu Cam Bardak” adlı masaldaki karakterlerin özelliklerini yleyiniz. Olaya n yargı ile yaklaşan karakterin masalın sonundaki düşüncelerini yleyiniz. n yargıların hayatı nasıl etkilediğini sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

(Türk Masalı)

“Kll Fatma” masalını aşağıdaki linke tıklayıp dinleyiniz. Masal Karşılaştırması uygulamasında “Kll Fatma” masalı ile “Külkedisi” masalını karşılaştırmanız istenecektir, dikkate alınız.

https://hfeilkokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/10/01/720563/dosyalar/2020_12/12165856_KULLU_FATMA.pdf

Görsel 2.25: Kll Fatma ve şehzade

"Masal dinlememiş ocukşlar büyüyünce
ķendi resmini bile cetvelle çizer."

Cemal Süreyya

4. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Masal Anlatımı
SÜRE : 1 hafta
AMAÇ : Tekniğine uygun olarak masal anlatmak

ARAÇ GEREÇ : Bilgisayar, USB bellek, video kayıt cihazı, telefon vb.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak masal anlatımı videosu hazırlayınız. Hazırladığınız videoyu sınıfta sununuz.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. Masal anlatımı için bir hedef kitle belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz hedef kitlenin özelliklerine uygun bir masal seçiniz.
3. Seçtiğiniz masala göre masal anlatım tekniğini belirleyiniz.
4. Anlatım ortamını hazırlamak için gerekli planlamaları yapınız.
5. Gerekli hazırlıkları tamamlayarak masal anlatımınızı videoya kaydediniz (Çekim için arkadaşlarınızdan veya ailenizden yardım alabilirsiniz.).
6. Videonuzu sınıfta sunarak performansınızı arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME: Uygulama çalışmanız, aşağıda verilen derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ				
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Hedef kitleyi belirledi.				
Hedef kitleye uygun masal seçimi yaptı.				
Masal ve hedef kitleye uygun anlatım tekniğini belirledi.				
Masal anlatımını tekniğine uygun şekilde yaptı.				
Akıcı dil kullanarak masalın heyecanını sağladı.				
Türkçeyi doğru kullandı, tonlamaya ve vurguya dikkat etti.				
Beden dilini etkili kullandı.				
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.				

PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 32, en düşük puan 8'dir.
PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme dönüştürülür.
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçülerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

2.2.1.2. Farklı Kültürlerde Masal

Dünya masallarında her milletin kendine ait özellikleri bulunmaktadır:

- Arap masallarında gizemli krallıklar, bitmez tükenmez servetler, hapsedildiği yerden çıkarılırsa sahibinin isteklerini gerçekleştiren cinler ve saraydaki hayatlar,
- Çin masallarında bilgili, kültürlü, düşünen ve sorgulayan hayvan kahramanların maceraları,
- Danimarka masallarında denizlerde maceralar yaşayan İskandinav Tanrı ve Tanrıçaları,
- İngiliz masallarında kraliyetin merkeze alındığı cüceli, devli ve elfli maceralar,
- Fransız masallarında kötü niyetli hayvanlar ve kulelere hapsedilmiş kadınlar,
- Alman masallarında kırsaldaki doğayla mücadeleden kahramanlığa geçen insanın zorlu ve bitmeyen yolculuğu,
- Hint masallarında ahlaki öğütler veren hayvan ve insan kahramanlar,
- Japon masallarında iyiliğe yönlendiren canavarlar, ruhlar ve yaratıklar,
- Rus masallarında kahraman olan tanrılar, şeytan ve cadılar,
- İskoç masallarında elfler, büyücü, hayaletler, deniz perileri,
- Yunan masallarında büyüler ve büyücüler anlatılır.

Bu bilgiler; masalların millet ve kültürle, coğrafyayla, hayata bakış ve hayatı yorumlama ile ilişkisini göstermektedir. Hiçbir kültür diğerinden daha üstün ya da daha değersiz değildir.

(Arap Edebiyatından Masal)

HAMAL SİNBAD

Bağdat şehrinin yöneticisi dürüstlüğüyle tanınan Halife Harun Reşit'ti. Harun Reşit bilginleri, gezginleri ve zeki insanları çok sever, bu insanları her türlü kötülerden korur ve onları desteklerdi. İnsanların çok rahat ve huzurlu şekilde yaşadıkları Bağdat şehrinde bir de Sinbad adında bir hamal yaşıyordu. Hamal Sinbad çok iyiliksever, her zaman her şeye şükür etmesini bilen bir insandı. Çok ağır yükleri bile az para karşılığında taşırdı. Ona muhtaç olan insanlara yardımcı olabilmek onu sevindirirdi.

İnsanlar güneşin yakıcı sıcağından korunmak için gölge yerlere çekildiğinde hamal Sinbad hâlâ ağır bir sandığı yüklenmiş taşıyordu. Sinbad yorgunluktan adım atacak hâlde değildi. Biraz dinlenmek için lüks bir konağın önünde durdu. Sırtındaki yükü yere bıraktı, beyaz mendilini çıkarıp terini sildi, susuzluktan dili damağına yapışmıştı. "Şu anda buz gibi soğuk su veren birileri olsa doyasıya içsem az da olsa rahatlasam!" diye iç geçirdi. Tam bunları düşünürken lüks konağın bahçesine girdi. Bahçede her türlü çiçek, ağaç vardı; kuşlar sevinç içinde ötüyordu. Bahçede masanın üzerinde nefis yemekler ve soğuk içecekler vardı. Bu masanın etrafında çalgıcılar şarkı söylüyordu.

Görsel 2.26: Hamal Sinbad

Sinbad bu manzara karşısında kendine şöyle dedi: “Allah’ım sen istediğine çok, istemediğine az verirsin. İstediyinin üzerine dünya kadar yük verir, istediğini cennet gibi yerlerde yaşatırsın. Neden bana bu hayatı yaşatıyorsun, diyemem. O insanları lüks, zenginlik içinde yedikleri önlerinde, yemedikleri arkalarında yaşatıyorsun, diye de sorgulayamam. Elbette en iyisini sen bilirsin.”

Sinbad bahçeden çıkıp sandığının yanına gitti. Sandığı tutan kayışları omzuna takmıştı ki konağın kapısında sevimli bir hizmetçi görüldü. Hizmetçinin elinde bir testi, testide de bir bardak dolusu buzlu limonata vardı. “Bugün hava oldukça sıcak, susamış olmalısınız. Sanırım bu limonata susuzluğunuza iyi gelir.” dedi hizmetçi. Sinbad teşekkür edip kendisine sunulan limonatayı bir yudumda içti. “Gerçekten çok rahatladım, Allah razı olsun.” dedi. Hizmetçi “Lütfen içeri buyurun, Beyefendi sizinle görüşmek istiyor.” dedi. Sinbad buna hayret etti ama kendisine sunulan bu kibarlığı reddetmesi terbiyesizlik olacağı için hizmetçinin peşinden bahçeye girdi. Masanın etrafında oturan insanlar onu sevgiyle karşıladı. Bahçedeki çardakta hoş bir papağan uyukluyordu. Konağın sahibi olan Beyefendi masadakilerden istediği kadar yiyip içebileceğini söyledi. Sinbad yedi, içti, vücuduna güç kuvvet geldi. Konağın sahibi Beyefendi sordu: “Sen kimsin, ne yaparsın buralarda?” “İsmim Sinbad yük taşıy hamallık yaparım, insanlara yardım ederim hayatımı sürdüreceğim kadar da para kazanırım.”

Konağın sahibi içtenlikle Sinbad’ın sırtını sıvazladı “Çok şaşırtıcı çünkü benim ismim de Sinbad seninle adaş çıktık.” dedi “Ama ben denizci Sinbad’ım. Sence konağım nasıl, beğendin mi?”

“Ne demek efendim konağınız olağanüstü saray gibi güzel.”

“Çok ilginç değil mi? Senin ismin de Sinbad benimki de. Sen de ben de basit insanlarız ve benim şu ana kadar sahip olduklarım ortada. Bunları görüp arzulamış olabilirsin ama sevgili adaşım bu kadar serveti nasıl yaptım, bunları bilmiyorsun. Bu zamana gelene kadar neler yaşadım, ne güçlüklerle karşılaştım, bu yaşadıklarımı bir Allah bilir. Ama hepsini sana tek tek anlatacağım. Denizci Sinbad dediği gibi hepsini tek tek anlatmaya başladı.

Görsel 2.27: Zengin Sinbad

Yıldırım Biçer, *Sinbad*

SİRA SİZDE

Yukarıda bir bölümünü okuduğunuz *Binbir Gece Masalları*’nın hangi topluma ait olduğunu gösteren kültürel işaretler olup olmadığını inceleyiniz. “Zenginlik” ve “kanaat” kavramlarına dair düşüncelerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

(Alman Edebiyatından Masal)

ODUNCU İLE BALTASI

Bir oduncu, bir sabah uyandığı zaman baltasının kulübesinde kaybolduğunu görmüş. Ailesini, bu baltayla kestiği odunları satarak geçindirdiği için sonsuz bir üzüntüye kapılmış. Başka balta alacak parası da olmadığı için ağlamaya ve Allah'a yalvarmaya başlamış:

– Tanrım! Nedir bu başıma gelenler? Baltam olmayınca ailemi geçindirecek parayı nasıl kazanabilirim? Bugünden sonra hepimiz aç kalacağız!

Tanrı oduncuya acımış. Meleklerinden birini yardımına göndermiş. İnsan kıyafetinde olan melek, baltasını arayan oduncunun yanına gitmiş. Tatlı bir sesle:

– Ne arıyorsun? diye sormuş. Bir şey mi kaybettin? Oduncu ağlayarak başına gelenleri anlatmış. Melek gülümseyerek:

– Bu kadar basit bir mesele için koskoca adam ağlar mı? demiş. Ben sana kaybettiğin baltadan daha iyisini veririm. Melek böyle söyleyerek oduncuya altın saplı bir balta uzatmış. Baltaya dikkatle bakan oduncu başını iki yana salladıktan sonra: -Bu benim baltam değil! diye cevap vermiş. İstemem bunu.

Melek bu sözlerden sonra gümüş saplı bir balta uzatmış. Oduncu bunu da istememiş. En sonunda melek oduncunun kaybettiğine benzeyen tahta saplı bir balta uzatmış. Bu sefer oduncu memnun bir sesle:

– İşte bu benim baltama benziyor, demiş ve baltayı almış.

Melek adamın dürüstlüğüne hayran kalarak diğer iki baltayı da hediye etmiş. Oduncu bu hediyeleri memnuniyetle kabul etmiş. Bu olay bütün ülkede yayılmış.

Altın ve gümüş saplı bir baltaya sahip olup kısa zamanda ve kısa yoldan zengin olmayı tasarlayan ülkenin oduncuları baltalarını evlerinin bir köşesine sakladıktan sonra ağlamaya ve Allah'a yalvarmaya başlamışlar. Fakat hiçbirisi altın veya gümüş saplı baltaya sahip olamamış.

Görsel 2.28: Oduncu

Yıldırım Biçer, Bremen Mızıkacıları

SİRA SİZDE

“Oduncu ile Baltası” adlı masalda oduncunun yaşadığı olay ve olaya verdiği tepki nasıl değerlendirilebilir? Sizce bu masalın mesajı nedir?

(Fransız Edebiyatından Masal)

KÜLKEDİSİ

Bir zamanlar uzak diyarlarda güzeller güzeli bir kız yaşamış. Annesi öldüğü için babası başka bir kadınla evlenmiş. Babasının evlendiği kadının ilk evliliğinden olan iki kızı varmış. Gelip eve yerleşmişler. Fakat kızlar yeni kız kardeşlerinin güzelliğini kıskanıp ondan hiç hoşlanmamışlar.

Görsel 2.29: Peri, Külkedisi ve sihirli kabak

Odasındaki her şeyi tavan arasına fırlatmışlar, evin bütün işlerini ona yüklemişler. Ona hizmetçi gibi davranıyorlar, yanlarında oturmasına bile izin vermiyorlarmış. O tek başına akşamları mutfakta oturup artık sönmeye çalışan ocağın küllerinde ellerini ısıtmaya çalışıyormuş. Sürekli ocağın başında oturduğu için üvey kız kardeşleri ona “Külkedisi” adını takmışlar.

Bir gün eve sarayda verilecek olan bir balo için davetiye gelmiş. Bu baloda prens kendisine eş seçecekmış. Üvey kız kardeşler çok heyecanlanmışlar ve prensin onlardan birisini seçebileceğini düşünmüşler. İki kız kardeş balo için hazırlık yapmaya başlamışlar. Ama o kadar çirkinlermiş o kadar çirkinlermiş ki ne yapsalar ne yapsalar güzelleşemiyorlarmış. Balo akşamı geldiğinde üvey kız kardeşler baloya gitmişler. Külkedisi mutfakta oturmuş için için ağlıyormuş. Birden bir kadın sesi duymuş. Çok güzel bir kadın karşısında duruyormuş.

- Neden ağlıyorsun Külkedisi? Külkedisi ağlaya ağlaya cevaplamış:
- Ben de baloya gitmek istiyordum. Güzel kadın Külkedisi’ne:
- Üzülme, o hâlde baloya gideceksin, bana hemen bir bal kabağı getir, demiş.

Külkedisi hemen gidip bal kabağını getirmiş. İyilik Perisi elindeki sihirli değneği bal kabağına dokundurduğunda bal kabağı çok güzel bir faytona dönüşmüş.

İyilik Perisi Külkedisi’ne:

- Şimdi de altı tane fare bul, demiş. Külkedisi altı fareyi de bulup iyilik Perisine getirmiş. İyilik Perisi değneği altı fareye değdirmiş ve fareler altı beyaz ata dönüşmüşler.
- Şimdi de bir fare ve altı kertenkele bulmalısın.

Külkedisi, bir fare ve altı kertenkeleyi de İyilik Perisi’ne getirdikten sonra merakla beklemeye başlamış. İyilik Perisi bir fareyi faytonu sürecektir arabacıya, kertenkeleleri de arabanın arkasından gidecek olan uşaklara çevirivermiş. Ve sıra Külkedisi’ne gelmiş. Peri sihirli değneğini Külkedisi’nin üzerindeki elbiselere değdirdiğinde Külkedisi’nin yırtık pırtık elbisesi çok güzel bir balo elbisesine dönüşmüş.

Ayaklarında ise camdan yapılmış ayakkabı pırl pırl parlıyormuş. İyilik Perisi Külkedisi’ne “Artık baloya gidebilirsin, baloda dilediğin gibi eğlen. Yalnız saat on iki olduğunda bunların hepsi eski hâline dönüşecek. Kimse seni o hâlde görmemeli!” demiş.

Külkedisi baloya gittiğinde bütün gözler onun üzerindeymiş. Üvey kız kardeşler Külkedisi'ni tanıyamamışlar. O kadar güzelmış o kadar güzel. Balodaki bütün erkekler adeta birbirleri ile yarışa girmişler Külkedisi ile dans edebilmek için. Prens Külkedisi'ni görür görmez ona âşık olmuş. Bütün gece Külkedisi ve Prens dans etmişler. Zamanın nasıl aktığını ikisi de fark etmemiş. Saat on ikiyi vurmaya üzere iken Külkedisi'nin aklına İyilik Perisi'nin söyledikleri gelmiş. Telaşla balo salonundan koşarak uzaklaşmış. Prens "Gitme" diye bağırmış ardından ama Külkedisi durmamış. Prens Külkedisi'nin ayakkabısının bir tekini merdivenlerde bulmuş.

Görsel 2.30: Şato

"Ne yapıp edip bu ayakkabının sahibini bulacağım." demiş. Külkedisi eve geldiğinde her şey yine eski hâline dönmüş. Sadece ayakkabısının teki duruyormuş. Diğer tekini nerede bıraktığını hatırlayamıyormuş. Prens artık ayakkabının sahibini aramaya başlamış. Bütün evleri tek tek gezerek kızlara ayakkabıyı denetiyormuş. Fakat kimsenin ayağına uymuyormuş.

Prens Külkedisi'nin yaşadığı eve geldiğinde üvey kız kardeşler ayakkabıyı denemişler. Fakat ayakkabı onlara da uymamış. Prens tam evi terk edip gidecekken evin hizmetçisi dikkatini çekmiş:

"Hanımefendi ayakkabıyı bir de siz dener misiniz?" demiş.

Üvey kız kardeşler "O mu deneyecek?" diye kahkahalarla gülmeye başlamışlar.

Prens ısrar etmiş. Külkedisi'nin güzelliği prensin gözünden kaçmamış. Külkedisi gelip ayakkabıyı denediğinde ayakkabı ayağına tam olmuş. Prens, Külkedisi'ne orada evlenme teklif etmiş. Üvey kız kardeşler de kıskançlıklarından çılgına dönmüşler. Külkedisi ve Prens evlenerek çok mutlu bir hayat sürmüşler.

Yıldırım Biçer, Dünya Masallarından Seçmeler

Uygulama Öncesi Not: Bilinen en eski Külkedisi masalı 9. yüzyıldan kalma bir Çin hikâyesidir. Küçüklüğü yüzünden kimseye olmayan, cam gibi çok özel bir malzemeden yapılan ayakkabıları giyebilen kız, prensin eşi olabilir. Eski Çinliler, aşırı küçük ayakları güzellik sayardı. Onlar için aşırı küçük ayaklar ve değerli malzemelerden yapılmış ayakkabılar iffet, seçkinlik ve güzellik sembolüydü. Ama bu masal, sonradan bir Avrupa masalı olarak değerlendirildi. Masanın Avrupa'da 550'yi aşkın farklı biçimi anlatılmaktadır. En tanınmış Külkedisi masalı, Avrupa edebiyatından Charles Perrault'a ait olan Cendrillon (Sandriyon) ve Grimm (Gırım) Kardeşler'e ait olan Aschen Puttel (Aşın Putti) 'dir.

5. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Masal Karşılaştırması

SÜRE : 1 hafta

AMAÇ : Farklı kültürlerle ait masalların benzerliklerini ve farklılıklarını açıklamak

ARAÇ GEREÇ : Renkli kâğıtlar, renkli kalemler, bilgisayar, yazıcı, yapıştırıcı, fon kartonu, karton, mukavva vb.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak masalların karşılaştırılmasına yönelik bir şema hazırlayınız. Hazırladığınız şemayı sınıfta sununuz.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. Sınıf mevcuduna göre en az 3, en çok 5 kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Grup arkadaşlarınız ile görev paylaşımı yaparak çalışma sürecinizi planlayınız. Görev paylaşımınızı her grup üyesinin sunumda görev almasını sağlayacak şekilde yapmaya dikkat ediniz.
3. Gerekli araç gereci hazırlayınız.
4. Fon kartonu üzerine *Küllü Fatma* ve *Külkedisi* şeklinde iki başlık açarak bir şema oluşturunuz.
5. Renkli kâğıtlar üzerine el yazısıyla *Küllü Fatma* masalının bölümlerini ve yapı unsurlarını; *Külkedisi* masalının bölümlerini ve yapı unsurlarını yazınız.
6. İnternet ortamından ya da basılı yayın organlarından masallara uygun görseller bularak görsellerin çıktısını alınız.
7. Hazırladığınız renkli kâğıtları, görsel materyalleri uyumlu olacak şekilde bir araya getirerek şemada uygun yerlere yapıştırınız.
8. Farklı bir fon kartonuna “benzerlikler” ve “farklılıklar” başlıklarını kullanarak fonda yeni bir şema oluşturunuz.
9. Hazırladığınız ilk şemadaki bilgilerden yola çıkarak şemayı doldurunuz.
10. Şemanızı hazırlarken bilgilerin doğruluğuna, noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
11. Çalışmalarınızı sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

DEĞERLENDİRME: Uygulama çalışmanız derecelendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bir sonraki sayfada bulunan ölçütleri dikkate alınız.

DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ				
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Çalışmaya uygun şema oluşturdu.				
Konu ile ilgili önemli noktaları şemaya doğru şekilde aktardı.				
Şema oluştururken yazı, görsel, şekil vb. farklı materyaller kullandı.				
Hazırlanan materyalleri şemaya dikkat çekici ve uyumlu şekilde yerleştirdi.				
Yazılarda ve metinlerde noktalama işaretlerine, dil bilgisi ve yazım kurallarına dikkat etti.				
Sunum yaparken Türkçeyi doğru kullandı, ses tonuna ve vurgulamalara dikkat etti.				
Sunum sırasında beden dilini etkili kullandı.				
Grup çalışmasına katılarak arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.				
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.				
<p>PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 36, en düşük puan 9'dur.</p> <p>PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme dönüştürülür.</p> <p>Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçülerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.</p>				

2.1.1.3. Çocuklara Yönelik Masal

Masalların ortaya çıkışı ile ilgili yapılan araştırmalar, ilk masalların yetişkinler için anlatıldığını ortaya koysa da günümüzde çocukların dünyasını şekillendirmektedir. Hayal gücüne dayalı olağanüstü bir dünya, her şeyin olabilirliliği, iyi ve kötü arasındaki sürükleyici maceralar, öğreticilik vasfı masalı çocuklar için vazgeçilmez kılar.

Çocuk gruplarında masal anlatılacağı zaman özellikle okul öncesi grubu, 6-11 yaş, 12-18 yaş aralıkları dikkate alınmalıdır. Okul öncesi gruplarında hayvan masalları, peri masalları gibi insan dışı kahramanları olan, tekrarları bol olan kısa masalları tercih etmek önerilebilir.

6-11 yaş aralığında küçük, önemsiz birtakım olayların arka arkaya sıralanmasından meydana gelen zincirlemeli masallar, insan ve hayvan kahramanların bir arada olduğu masallar, sürükleyici maceralı içerikli masallar tercih edilmesi önerilebilir.

12-18 yaş aralığında daha çok güldürü unsurunun ön planda olduğu, iç içe masallardan oluşan ve devam eden masallar tercih edilebilir.

Çocukluk, hayatın her dönemini etkiler. Duyusal anlamda gelişim için çocuklukta masallar ve hikâyeler önemli bir yer tutar. Hayatın her döneminde çocuklukta kalan örüntüler yeri geldiğinde kullanılır. Yetişkinlikte problemleri çözüm yöntemleri o günlere dayanır. Masal ve hikâye anlatımı, hem öğretici hem eğlenceli olduğundan çocuklar için önemlidir ve mutlaka yapılmalıdır.

(Türk Edebiyatından Masal Örneği)

KELOĞLAN'IN KISMETİ

Bir varmış bir yokmuş... Ülkenin birinde işe güce gitmez bir Keloğlan varmış. Bir gün annesi Keloğlan'ı karşısına alıp "Kel oğlum keleş oğlum babandan kalan para suyunu çekti, şu külü karıştıracağına var git toprak kaz altın çıkar." demiş.

Keloğlan düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş yolu bir şehre yetmiş. Keloğlan bir aşağı bir yukarı dolaşmış ya ne taşı altınmış ne toprağı bu şehrin. Dolanmış durmuş ama umduğunu bulamamış. "Anam yalan söyleyecek değil ya şurayı bir kazayım." diye başlamış yolu kazmaya. Aksakallı bir adam ne yaptığını sormuş. "Ben anamın dediğini yapıyorum, toprağı kazıp altın çıkaracağım." demiş Keloğlan. İhtiyar "Evlad böyle toprak kazmakla heybe dolmaz ne yap yap şu kapılardan birine yapış o zaman heybenin iki gözü de dolar." diye akıl vermiş. Bu öğüdü alan Keloğlan kazmayı bir yana atıvermiş. Kesesinin dibinde kalan son on parasını çıkarmış. Bir dükkâna girmiş. Dükkân sahibinden on paralık zift istemiş. Adam Keloğlan'a bakmış sonra zifti nerde kullanacağını sormuş. "Keloğlan benim ağızımdan laf alamazsın bununla bir kapıya yapışacağım öğrenip benim yerime sen yapışacaksın değil mi, yağma yok!" demiş. Dükkâncı Keloğlan şaka yapıyor sanıp istediğini vermiş.

Görsel 2.31: Keloğlan

Vermiş ama keloğlanın şakası olur mu? Büyük bir konak bulmuş Keloğlan, kendini yapıştırmış bu konağın kapısına. Akşam olup da evin ağası kapının önüne geldiğinde bakmış ki bir adam boylu boyunca kapıya yapışmış. Adam, Keloğlan'a bakakalmış. Kendine gelince "Bu ne hâl böyle delirdin mi, kendini niye kapıya yapıştırdın?" demiş. Keloğlan önce anasının sonra ihtiyar adamın dediklerini anlatmış. Adam görmüş geçirmiş biriymiş. Keloğlan'ın açık sözlü oluşunu beğenmiş. Adamlarını çağırmış Keloğlan'ı kapıdan söktürmüş. Yıkayıp giydirmiş kuşatmışlar Keloğlan'ı. Evin kâhyası Efendi'ye el öptürmeye getirince Keloğlan'ı Efendi tanımakta zorlanmış. "Bak Keloğlan çulunu çuvalını değiştin diye huyunu da değiştirmezsen heybenin iki gözü altınla dolar üstelik başına da gümüşletirim." demiş. "Anam huy çanın altındadır derdi ondan iyi bilecek değilsin ya!" diye cevap vermiş Keloğlan.

Efendi su istemiş. Keloğlan hemen çıkmış altın tasta su doldurmuş. Başını çevirince karşısında elinde su taşı olan yakışıklı bir adam görmüş, bir adım atmış, karşısındaki de bir adım atmış, şaşmış Keloğlan, ömründe ayna görmemiş ki! Aynadaki görüntüsüne "Hey yiğit adını bilmiyorum, o suyu efendiye götürüyorsan zahmet etme, benim elimden içecek" deyip yürümeye başlamış. O yürüyünce karşısındaki de yürümüş, bu durunca görüntüde durmuş. İyice susayan Efendi "Keloğlan nerede kaldın?" diye gürlemiş. Keloğlan birden sıçramış suyun yarısı dökülmüş. "Suyu ben götüreceğim demedin mi?" diye bir tekme atmış koskoca ayna tuzla buz olmuş. Durumu anlayan Efendi ağa gülmeye başlamış. Gülmüş gülmüş yarım tas da su içince yüreği iki kat yağ bağlamış. Hemen kâhyaya emir vermiş. Keloğlan'ın heybesinin bir gözünü altınla doldurmuşlar. Kâhya şaşmış kalmış bu işe.

Sonra Efendi, kâhyaya "Bu akşam konuklar gelecek, sofrayı hazırla." diye emir vermiş. Keloğlan'a da "Ben azıcık uzanacağım, çit istemem." demiş Efendi. Uzanmış tam uykuya geçtiğinde duvardaki saat çalmaya başlamış. Keloğlan saate birkaç kez "Sus" demiş ya saat susmamış Efendi uyanmasın diye saate öyle bir yumruk vurmuş ki güzelim saat yere düşmüş un ufak olmuş. Bu sese uyanan Efendi gülmekten katılmış. Kâhyaya "Doldurun heybenin öteki gözünü de!" demiş.

Akşam konuklar gelmiş Efendi'nin uşakları ve Keloğlan hizmette kusur etmemişler. Gitme vakti gelince Keloğlan'a "Pabuçları çevir." demişler. Keloğlan "Ben kunduracı mıyım, bu kadar pabucu nasıl çevireyim?" demiş ama ağanın hatırı için pabuçların içini dışına, altını üstüne çevirmiş. Konuklar kapıya çıkınca ne görsünler. Pabuçların altı üstüne içi dışına geçmiş. Herkes gülmüş. Keloğlan korkusundan bir köşeye büzülmüş Efendi onun bu hâlini görünce yeniden gülmeye başlamış. Gülmesi bitince de sözünü tutup Keloğlan'ın kel başını gümüşletmiş.

Keloğlan artık yerinde duramaz olmuş. Anasını özlediğini, gitmek için izin istediğini söylemiş. Efendi onu azat etmiş. Evine dönen Keloğlan ve anası mutlu mesut yaşamışlar.

Yıldırım Biçer, *Keloğlan Masalları*

SİRA SİZDE

"Keloğlan'ın Kismeti" masalını kendinizi Keloğlan'ın yerine koyarak kahraman bakış açısıyla anlatmaya çalışınız. Bu anlatımda saçınızı kapatacak bir materyal kullanabilirsiniz.

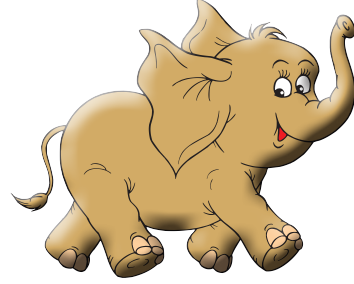

(Alman Edebiyatından Masal)

İNATÇI FİL YAVRUSU

Afrika'nın ormanlık köşelerinden birinde bir fil ailesi yaşarmış. Bu ailenin en küçük üyesi olan yavru fil çok inatçı ve yaramazmış. Bir keresinde aile dolaşmaya çıkacakmış. "Bizle gel." demiş baba fil. "Hayır, ben sizle gelmiyorum." diye başını sallamış inatçı fil yavrusu. "Gel beraber gidelim." demiş annesi. "Hayır gelmiyorum." "Gel" demiş kardeşleri. "Hayır" demiş yavru fil.

Görsel 2.32: Yavru fil

Aile küçük fili yalnız bırakıp dolaşmaya çıkmış. Yavru fil bir süre tek başına eğlenmiş ama sonra canı sıkılmaya başlamış. Şimdi artık dünyaya çok kızgınmış. "Bundan sonra fil olmak istemiyorum, küçük fil olmak kötü bir şey." diye düşünmüş. "Peki, ne olayım?" diye içinden geçirmiş.

O sırada zıplaya zıplaya ilerleyen bir ceylana gözü takılmış. "Ceylan olayım." diye karar vermiş. Ceylanı taklit ederek zıplamaya başlamış. Ama kalın ve hantal ayakları birbirine takılıvermiş. Bunun üstü yere düşmüş! "Ceylan olmak o kadar eğlenceli değil." diye geçirmiş aklından.

"Maymun olayım o halde!" Maymunların olduğu ağaçların yanına gitmiş. Ağacın üzerinde daldan dala zıplayan maymun yavrularına seslenmiş: "Bundan böyle ben de maymunum!" Maymunlar ağaçtan, küçük yaramaz filin yanına inmişler. Üzerine çıkmışlar, kimi kulaklarını çekmiş, kimi kuyruğuna asılmış, kimi kafasına Hindistan cevizi atmış. Yaramaz fil, maymunların arasından zor kaçmış!

Yolda rengârenk bir papağana rastlamış. Papağan bir ağaçtan ötekine uçuyormuş. Küçük filin çok hoşuna gitmiş. "Ben de papağan olmak istiyorum, bana uçmayı öğretir misin?" demiş. "Elbette öğretirim!" demiş papağan. Beraberce göl kıyısındaki dik yamaca gitmişler. Papağan "Haydi uçalım." diye ileri atmış. Fil de onu taklit etmiş ve yamaçtan aşağı kendini bırakmış. Papağan kanatlarıyla uçarken yaramaz fil yavrusu paldır küldür yuvarlanmış ve kafasının üstüne göle çakılmış. Çamur içinde sudan kendini kurtarmaya çalışırken çok korkmuş. Zorlukla karaya çıktığında üstü başı çamur içindeymiş ve her tarafı ağrıyormuş.

"Galiba ben fil yavrusu olarak kalmalıyım." diye düşünmüş. Sonra ailesini aramaya başlamış. Artık onlarla birlikte gezmek istiyormuş. Yaramaz fil yavrusu, ailesini bulmuş ve mutlu bir hayat sürmüştür.

Yıldırım Biçer, Bremen Mızıkacıları

SİRA SİZDE

"İnatçı Fil Yavrusu" adlı masalda fil yavrusu sizce neden başka hayvanlara özenmiştir? "Kendini olduğu gibi kabullenme." konusundaki düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

13. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Masalı Yeniden Yazma Ve Anlatma
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sayfa 45'te yer alan "Altın Dağ" masalının çözüm bölümünü yazınız. Masalınızı oluştururken işlem basamakları sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Kitabınızın 45. sayfasındaki "Altın Dağ" masalını dikkatli okuyunuz.
- ↪ Masalın bölümlerini belirleyiniz.
- ↪ Masalın yapı unsurlarını belirleyiniz.
- ↪ Grup arkadaşlarınızla masala farklı bir çözüm bölümü bulmaya çalışınız.
- ↪ Masalın genel özelliklerini dikkate alarak masalınızı seçtiğiniz çözüm bölümüyle yeniden yazınız.
- ↪ Masalı yazarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
- ↪ Sırayla diğer gruplara masalınızın çözüm bölümünü anlatınız.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masal yazımı için gerekli planlamayı yaptı.		
2. Masal türünün özelliklerini doğru şekilde kullandı.		
3. Noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat etti.		
4. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
5. Diğer gruplara masalını anlattı.		
6. Süreyi etkili kullanarak etkinliği süresi içinde tamamladı.		

2.1.1.4. Yetişkinlere Yönelik Masal

Masal anlatıcılığı, Antik Mısır'ın ilk ve büyük piramidini inşa ettiren ünlü Kral Keops'un (Keops) beş bin yıl önce kendisine masal anlattırmasıyla başlamıştır. Antik Mısır'dan kalan, papirüste muhafaza edilmiş birçok açıdan günümüz Avrupa ve Batı Asya sözlü edebiyatında bulunan masallara benzer masal koleksiyonları bulunmaktadır. Yaklaşık MÖ 1700'e ait içinde sadece üç anlatı olan ve halk masallarını içeren bir el yazması eser de vardır. İlk masal anlatıcıları bilge kişiler, ilk masal dinleyicileri krallar, prensler gibi yetişkinler olmuştur.

Yetişkinler de en az çocuklar kadar masal dinleyerek eğlenir ve öğrenir. Masal anlatan, dinleyen ve hayal eden bir yetişkin, bu becerileri geliştirebilen çocuklar yetiştirir. Günümüzde dijital kültür yaygın olsa da sözlü kültürün yeri doldurulamaz.

Yetişkin gruplara masal seçerken kahraman olarak insanların ön planda olduğu kahramanlık, aşk gibi konuların işlendiği masallar; öğretici yönünden ziyade eğlendirici özelliği olan masallar; çocuk masallarının aksine kısa değil uzun masallar tercih edilebilir.

SIHİRLİ KUŞ

Köyün birinde fakir bir genç kız yaşarmış. Bu genç kız her gün testisi ile pınara gider su doldurmuş. Bir gün yine pınara suya gitmiş ama bir de ne görsün! Pınar havuzunun kenarına altın gibi parlayan her tarafı rengârenk bir kuş gelmiş. Genç kız kuşa bakakalmış. Bir an hayal mi diye düşünmüş. Çünkü hayatında ilk defa böyle güzel bir kuş görüyormuş. Vakit hayli geç olmuş. Güzel kız, testisine suyu doldurup kulübe gibi evine dönmüş. O gece gözlerini uyku tutmamış. Sabah erken kalkmış, pınara gitmiş bir de bakmış ki o kuş yine gelmiş. Bu defa şarkı söylüyormuş. Genç kız iyice şaşırılmış. Aklından "Kuş hiç şarkı söyler mi?" diye geçmiş. Buna bir anlam verememiş yine testisini doldurup kulübesine dönmüş.

Görsel 2.33: Rengârenk kuşlar

Ertesi gün sabah erkenden kalkmış kulübesini temizlemeye başlamış. Bir yandan şarkı söylüyor bir yandan küçük kuşu düşünüyormuş. Bu düşünceler içerisinde kulübenin penceresi tıklanmış. Kız, pencerenin önüne yaklaşmış.

"Yine o kuş!" demiş. O anda kuş dile gelmiş. Kıza şöyle seslenmiş:

"Benimle gel güzel kız, seni sarayına götüreyim." Genç kız daha da şaşırılmış, dili tutulacak gibi olmuş ama yine de:

"Hayır, ben kulübemden bir yere gidemem." demiş. Fakat kuş ısrar etmiş.

"Benimle gelmezsen zengin olamazsın." demiş.

"Asla efendim ben zenginlik falan istemiyorum, hayatımdan memnunum, sen başkasını götür." demiş kız. Küçük kuş:

“Sen gelmezsen ben ölürüm, bunu bilmiş ol.” demiş. Sonra da uçmaya başlamış.

Kızın yüreği kuşun sözlerine dayanamamış o anda kararını değiştirmiş, kuş uçarken arkasından – Bekle küçük kuş ben de geliyorum, diye bağırması. O anda tuhaf bir şey olmuş, kendisi de kuşun arkasından uçmaya başlamış. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmişler; ırmak, göl geçmişler, bahçesi güllerle donanmış güzel mi güzel bir sarayın önüne konmuşlar.

Kuş kaybolmuş. Sarayın büyüklüğü bahçenin güzelliği kızın gözlerini kamaştırmış. Şaşkınlıktan kendini kaybedecek gibi olmuş. Bu güzelliklere bakmaya doyamamış. Nice sonra kendine gelmiş. Gönüllüce bahçeyi gezmiş sonra sarayın kapısına gelmiş. Gelmesiyle kapının kendiliğinden açılması bir olmuş, içeri girmiş.

Uzun uzun salonlardan geçmiş kapısı altın işlemeli bir odaya girmiş bir de bakmış ki altın bir karyolada adeta erkek güzeli bir delikanlı uyuyormuş. Karyolanın yanındaki altın sandalyelerden birine oturmuş delikanlıyı hayranlıkla izlemeye başlamış. Birkaç saat sonra delikanlı uyanmış bakmış ki başucunda güzel bir kız oturuyor, gülümsemiş. Çünkü tanımış onu. Sonra da:

“Hoş geldin güzel kız, hayatımı sen kurtardın.” demiş. Kız bu sözlere hem şaşırması hem çok duygulanmış. Utanarak ve sıkılarak “Hoş bulduk efendim ama ben ne yaptım ki?” diye sormuş. Delikanlı:

“Bak güzel kız, ben seni buraya getiren küçük kuşum, bu sarayda yıllardır yalnızdım, ailemi ve sarayda yaşayan herkesi düşmanlarımız öldürdü, ben saklandım beni bulamadılar.

Fakat içlerinden sır sahibi biri giderken,

-Bu sarayda bir tek kişi kaldıysa eğer saraydan dışarı çıkarken kuş olsun ancak onun sırrını saraya gelen onun başında saatlerce bekleyen genç bir kız bozsun, dedi. Ben o günden beri bu sarayda yalnız yaşıyorum. Saraydan her çıkışımda kuş olur uçarım.”

Kız şaşkın şaşkın onu dinledi. “Peki, efendim bugüne kadar sarayınıza neden bir genç kız getirmediğiniz?” diye sordu. Delikanlı bu soruya şu cevabı verdi:

“Ben bugüne kadar çok yerlerde uçtum, gönülümün sevebileceği bir kız bulamadım, seni gördüğümde çok beğendim, âşık oldum. Seninle evlenmeyi düşündüm. Anlayacağınız ilk defa bir kız sevdim, bu kız da sizsiniz, bana inanın lütfen.”

Genç kız bu sözler karşısında heyecanlanmış, duygulanmış, mutlu olmuş. Evlilik teklifini kabul etmiş ve derhâl düğün hazırlıkları başlamış. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar.

Yıldırım Biçer, Masalcı Dede

SİRA SİZDE

“Sihirli Kuş” masalını birkaç kez okuyup evde, aile büyüklerinize anlatınız. Aile büyüklerinizin verdiği tepkiyi ve konuya ilgilerini gözlemlerinizi anlatıcılık tecrübelerinizden yararlanarak sınıfta paylaşınız.

ÇOBAN KÖPEĞİ VE KURT

Dağlardaki koyun sürülerinden birine aç bir kurt dadanmış. Çoban ne yapsa ne etse bu kurtla başa çıkamayacağını anlayınca sonunda çareyi bir çoban köpeği edinmekte bulmuş. Çoban köpeği gerçekten de kurda karşı yaman direniyormuş. Ama koyunların sayısı çok olduğundan kurt, bir o yandan bir bu yandan sürüye yaklaşıyor ve çoban köpeğinin bütün dikkatine rağmen sürüden koyun çalmayı beceriyormuş. Köpeğin canına tak etmiş kurdun oyunları, uyuyamaz, dinlenemez olmuş. Sahibine karşı yüzünü kara çıkarmak da istemiyormuş.

Görsel 2.34: Koyun sürüsü

Sonunda köpek dayanamamış ve kurdu ininde bir gün ziyaret etmiş: “Kurt kardeş” demiş ve başlamış konuşmaya: “Tamam seni anlıyorum, senin de karnın acıkıyor ve sana yiyecek veren bir sahibin de olmadığından bir yerden yiyecek bir şeyler bulmak zorundasın. Ama sana bu yakışır mı?” Köpek konuşmaya devam etmiş: “Kocaman kurtsun kendinden küçüklerle uğraşıyorsun. Onları tuzağa düşürüyor yakaladığını çalıp götürüyorsun. Oysa senin gibi böyle güçlü kuvvetli bir hayvan hep kendi gibi büyüklerle boy ölçüşmeli! Aslanla, kaplanla savaşmalı! Masum koyunları ve körpe kuzuları değil yaban öküzlerini, zebra ları avlamalı.”

“Benim sevgili arkadaşım.” demiş kurt. “Biz senle uzaktan kuzen sayılırız. Ama dünyalarımız farklı. Sen kendinden güçlü birinin hizmetine girmiş ve bütün dünyayı onun gözünden görür olmuşsun. Ben ise bağımsız yaşarım. Hayatımı sürdürmek için önüme çıkan bütün fırsatları değerlendiririm. Avımı yakalarken de ayırım yapmam. Hangisi kolaysa onu avlarım. Ancak böyle yaşayabilirim. Benim dostum düşmanım bellidir. Koyunlar, benim can düşmanları olduğumu iyi bilirler ama senin sahibin ne yapıyor? Onların dostu gibi görünüyor.”

Kurt bilgece konuşmasını sürdürüyormuş: “Onları koruyor, hatta sen gibi akılsız kuzenlerimi de yanında çalıştırıyor. Ama ne için, sana sorarım? O koyunları canı istediğinde kesip yiyebilmek için! Ya da yemeleri için başkalarına satmak için! Gördün mü ya! Şimdi hangimiz daha dürüstüz? Ben aç kalınca, saklanmadan gizlemeden gider bir tane yakalarım. Senin sahibin ise binlerce koyunu kesip yer. O nedenle ben haklıyım. Bilinen düşman, dost görünen gizli düşmandan daha hayırlıdır!” Çoban köpeğinin akıllı karışmış bu sözleri duyunca gerçekten de kurt kendi açısından haklıymış.

Yıldırım Biçer, *Bremen Mızıkacıları*

SIRA SİZDE

“Çoban Köpeği ve Kurt” masalını hangi anlatım tekniğini kullanarak anlatmayı tercih edersiniz? Bu masalı anlatırken iyi bir masal ortamı oluşturmak için kullanılabilecek malzemeler neler olabilir?

Masalda geçen “Bilinen düşman, dost görünen gizli düşmandan daha hayırlıdır!” cümlesini arkadaşlarınızla tartışınız.

DAĞDAKİ EV

Uzun zaman önce yıllardır şehirde yaşayan bir adam bir hayal kurmuş. Uzun ve mis kokulu çam ağaçlarının gölgesinde, görkemli bir dağın yamacında bir dağ adamı gibi yaşayacaktı. İşinden ayrılmış bir arabaya atlamış, yollara düşmüş. Az gitmiş, uz gitmiş, en uzak köşelere kadar yol almış.

Görsel 2.35: Dağ evi

Bir dağ eteğinde mola vermiş ve işte o an arabadan iner inmez gördüğü manzara karşısında hayranlıktan donakalmış. Tam da hayalini kurduğu yerdeymiş. Dağın eteğinde çam ağaçların arasında uzanan bu arazi onun yaşayacağı yer olacaktı. Eline bir tahta parçası almış üzerine bıçakla

“benim hayal yuvam” yazmış. Görünür bir yere koymuş. Artık onun yeni yuvası burasıymış.

En yakın yerleşim yerini aramaya çıkmış. O yer arabayla yarım saat gittikten sonra ulaştığı bir köymüş. Burada birkaç kişiyle konuşup dağın yamacına ev yapmak istediğini anlatmış. Köylüler yaşamak için yanlış yer seçtiğini ona anlatmaya çalışmış. Ama adamımız o kadar heyecanlı ve büyülenmiş bir hâldeymiş ki söylenenleri hiç dikkate almamış. Evi yapma konusunda çok ısrar etmiş. Köylüler ona yardım etmiş. Kısa zamanda adam hayallerindeki eve de kavuşmuş.

Evin tamamlandığı gün adam dünyada kendinden daha mutlu ve daha şanslı kimsenin olamayacağını düşünüyormuş. Çünkü evinin manzarası onu her baktığında ilk anki gibi büyülüyormuş.

Günler günleri kovalamış aradan birkaç hafta geçmiş ve yağmurlar başlamış. Dağdan aşağıya akan yağmur sularının yolundaymış adamın evi. Bir gün çok yağmur yağmış ve yağmur suları “Geliyoruz!” diye bağırarak dağdan aşağı inmeye başlamış. Adam duyduğu seslerin ne olduğunu anlamak için evden çıktığında dağdan aşağıya gelen sel sularını görüp hızlıca evden uzaklaşmış. Sular akıp gittikten sonra adam eşyalarını dışarı çıkarıp kurutmaya çalışmış ve bu durum tek seferde bitmemiş. Adam bu durumu birkaç kez daha yaşamış. Yağmurlar onun moralini biraz bozmuş. Günler geçtikçe havalar iyice soğumuş, kar yağmış. Adam her gün evden çıkabilmek için evinin kapısının önündeki karları küremek zorundaymış. Bu iş onun birkaç saatini alıyormuş. Manzarayı seyretmek için çok yorulması gerekiyormuş. Kış ayları böyle mücadelelerle geçmiş. Adam gelecek güneşli günlerin hayaliyle bu zorluklara da direnmiş ve sonunda kış bitmiş. Karlar erimeye başlamış. Bir gün eriyen karların suları ve derken yumuşayan kar yığınları dağdan aşağıya “Geliyoruz!” diye bağırarak adamın evinin üzerine doğru hızla inmiş. Adam etrafta dolaşmaya çıktığı için kar altında kalmaktan kurtulmuş. Adamın büyük hayallerle başlayan yeni hayatı, yeni evi kar altında kalmış. Adam evini kurtarmak için saatlerce karları kazmış. Ama ev artık oturulacak hâlde değilmiş. Adam yanlış bir hayalin peşinden koştuğunu düşünmüş o an. O sırada oradan geçen bir köylü adamı görmüş. Yorgun ve üzgün bir hâlde evinin yıkıntısına bakan adama yaklaşmış ve bir teklifte bulunmuş: “Senin evini bizim köye yapalım, ne zaman istersen buraya gel, istediğin kadar otur, izle bu manzarayı. Görünen o ki çektiğin zahmet yaşadığın keyfi çoktan geçmiş.”

Hayallerinin peşine düşen adam artık köydeki evinde yaşıyormuş, hayran olduğu manzarayı görmek için her gün eski evinin olduğu yerlere gidiyor, doya doya saatlerce manzarayı izliyor, hayatın tadını çıkarıyormuş. Hem de hiçbir tehlikeyle karşılaşmadan evini basan sel suları, karlar olmadan. Böyle yaşamak çok güzelmiş. Zaten hayalleri gerçekleştirmenin tek bir yolu da yokmuş.

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

SİRA SİZDE
Yukarıda verilen “Dağdaki Ev” adlı masalın mesajını belirleyiniz. Hayalleri gerçekleştirmek için neler yapılması gerektiğini arkadaşlarınızla tartışınız.

14. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Masal Oluşturma ve Anlatma
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sınıfta arkadaşlarınıza *Ezop Masalları*'ndan olan "Keçi ile Eşek" masalını geleneksel Türk masalı gibi oluşturup anlatınız. Masalınızı oluşturken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ "Keçi ile Eşek" masalını dikkatli okuyunuz.
- ↪ Masal için bir tekerleme seçiniz.
- ↪ Tekerlemeden asıl olaya geçişte dikkat ediniz.
- ↪ Masalın yapı unsurlarını koruyunuz.
- ↪ Olay örgüsünü bozmayınız.
- ↪ Masalınızda iyilerin ödüllendirilmesine, kötülerin cezalandırılmasına dikkat ediniz.
- ↪ Masalınıza uygun olacak dilek bölümünü ekleyiniz.
- ↪ Masalınızı anlatınız.

KEÇİ İLE EŞEK

Bir adamın ahırında bir keçisi ve bir de eşeği varmış.

Keçi,

– Onu benden daha çok seviyorlar, benden daha iyi besliyorlar, diye eşeği kıskanmış.

Bir kurnazlık düşünmüş ve eşeğe:

– Eşek kardeş, sana çok üzülüyorum, demiş.

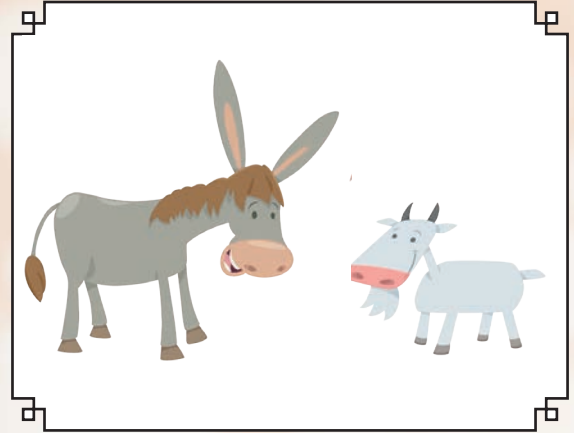
Eşek merakla sormuş:

– Nedenmiş o?

Keçi:

– Neden olacak, bir değirmen taşına koşarlar onu çevirirsin, bir sırtına yük vururlar onu taşırsın. Senin hiç rahat etmeye hakkın yok mu? Ben senin yerinde olsam ne yapardım biliyor musun? Bir hendeğin yanından geçerken başım dönmüş gibi yapar hendeğin içine yuvarlanırım. Belki o zaman birkaç gün dinlenirim.

Keçinin sözlerine kanan eşek, hâlinin içler acısı olduğunu düşünmüş. Bir gün hendeğin yanından geçerken kendini hendekten aşağı atıvermiş. Atıvermiş ama her tarafı yara bere içinde kalmış. Sahibi onun bu kötü hâline acımış ve hemen bir veteriner getirmiş. Veteriner, eşeği iyice muayene ettikten sonra şöyle demiş:

Görsel 2.36: Eşek ve keçi

– Bu hayvan öyle ilaçla iyileşecek gibi değil. Ancak sana dediklerimi yaparsan eşeğini kurtarabilirsin.

Eşek sahibi, veterinere yalvarmış:

– Aman efendim, o benim her şeyim. Onsuz ben işlerimi nasıl yaparım? Onu kurtarmak için ne yapmam gerektiğini siz söyleyin yeter.

Veteriner,

– Bir keçi ciğeri bulup kaynatacak ve suyunu bu hayvana içireceksin, demiş.

Adamcağız, yeter ki eşeğim iyileşsin, diye keçiyi gözden çıkarmış ve onu kesivermiş.

<https://madenlerilkokulumeb.k12.tr>

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masala tekerleme ile başladı.		
2. Masal unsurlarını doğru şekilde kullandı.		
3. Masalı mutlu sonla bitirdi.		
4. Anlatımını akıcı dil ve doğru ses tonu ile yaptı.		
5. Beden dilini kullandı.		
6. Etkinliği verilen süre içerisinde tamamladı.		

ARAŞTIRINIZ
Dünya masallarını araştırınız. Seçtiğiniz masalları kitleye (okul öncesi, çocuk, yetişkin) uygun olarak sınıflandırıp listeleyerek defterinize yazınız. Çalışmanızı sınıfta paylaşarak arkadaşlarınızın listeleriyle karşılaştırınız.

HAZIR MISINIZ?

1. Herhangi bir gruba masal veya hikâye anlatacak olsaydınız hangi yaş grubuyla çalışmayı tercih ederdiniz? Açıklayınız.
2. Bir konaklama işletmesinde misafirlere masal veya hikâye anlatacak olsaydınız aşağıdaki mekânlardan hangilerini tercih ederdiniz? Nedenleriyle belirtiniz.
 - Otel lobisi
 - Havuz başı
 - Mini kulüp odası
 - Animasyon show/sahne alanı
 - Tesisin yeşil açık alanı/bahçesi
 - Tesisin plajı/ateş başı

2.2.2. Konaklama İşletmelerinde Hikâye ve Masal Anlatımı

Hikâye ve masallar; konaklama ve seyahat alanında, animasyon programlarında çok sık kullanılmakta ve bu sektöre hizmet eden animatörlerden de hikâye ve masal anlatıcılığına yönelik çalışmalar beklenmektedir. Animatörler çalıştıkları işletmelerde, kültür sanat ve spor organizasyonlarında ve özel organizasyonlarda çocuklardan yetişkinlere kadar geniş bir yaş grubuna hitap eden faaliyetler göstermektedir.

Konaklama işletmelerinde düzenlenen gündüz ve akşam programlarında, tesisin iç ve dış mekânlarında masal ve hikâye anlatıcılığına yer verilmektedir (Görsel 2.37). Bu faaliyetler mini kulüp alanlarındaki çocuk eğlencelerinde sadece çocuk gruplarıyla yapıldığı gibi farklı alanlarda çocuk ve yetişkinlerin birlikte olduğu karışık gruplarda da yapılmaktadır.

Görsel 2.37: Tesis bahçesinde çocuklarla masal etkinliği

İşletmelerde Hikâye ve Masal Anlatılırken Dikkat Edilmesi Gereken Özellikler

Konaklama işletmelerinde anlatım yapmak için misafirlerin yaş grubuna ve ilgi alanlarına göre hikâye ve masal seçilir. Misafirlerin kültürlerine yakın olan hikâye ve masallar tercih edilerek masalları rahat kavranmasını sağlar. Bazı misafirler, farklı kültürlere ait hikâye ve masalları da merak edebilir.

Bu nedenle her milletten hikâye ve masal seçimi yapılabilir. Türk masalından örnekler sergilenbilir. Ayrıca her masal ve hikâye o milletin kültürünün tanınmasına da yardımcı olur.

Hikâye ve masal anlatımında, çocuklarla çalışırken bazı kriterler göz önünde bulundurulmalıdır (Görsel 2.38). Çocuklara masal ve hikâye anlatımında onların hayal gücü harekete geçirilmeli, dikkat süresinin uzaması sağlanmalı, anlatıma ses ve ritim ekleyerek çocuklarda merak duygusu uyandırılmalıdır.

Anlatımın etkili olabilmesi için küçük yaş gruplarıyla çalışırken anlatıcı, hikâye veya masalı içselleştirip hissedebilmelidir. Ayrıca çocuk, anlatıma mümkün olduğunca dâhil edilmeli ve anlatım sırasında anlatıcı ve dinleyici iletişim hâlinde olmalıdır. Anlatıcı gerek yetişkinlerle gerek çocuklarla göz teması kurmalıdır.

Dinlemeye alışkın olmayan kişiler ve çocuklar için hikâye veya masalı sevdirmek önemlidir. Çocuklar anlatım sırasında sıkıldığından veya dikkati dağıldığından anlatıcının konuşmasını bölebilir. Bu nedenle anlatım sırasında dinleyicilerin davranışları gözlemlenmelidir.

Görsel 2.38: Çocuk kulübünde masal anlatan animatör

Animatör, anlatımı sırasında dinleyiciye sorular sorabilir. Dinleyiciye sorulacak soruların önceden planlanması anlatımın dışına çıkılmasını engeller. Çocukların konuşkan olması ve konuyu dağıtabileceği unutulmamalıdır. Bu sebeple dinleyicilere hikâye ve masala ilgi duymalarını sağlayacak ve onlarda merak uyandıracak, onların anlatıcıya kısa ve net cevaplar verebilecekleri sorular yöneltilmelidir.

Küçük yaş gruplarının ellerine oyun hamuru verilip onlardan anlatım boyunca duygularını bu hamura yansıtmaları istenebilir onların yerine çocukların sakinleşmeleri sağlanır. Böylelikle çocukların dikkati artırılarak onları yaratıcı olmaya teşvik eder. Sadece çocuklarla değil, yetişkinlerle de anlatım sırasında çeşitli etkinlikler yapılabilir (Görsel 2.39).

Görsel 2.39: Yetişkinlerle yapılan anlatım etkinliği

Anlatım boyunca hikâye veya masaldaki karakterlere uygun ses tonlamaları yapmak dinleyicilerin ilgisini artırır. Özellikle hayvan sesleri küçük yaş gruplarını eğlendirerek onların etkinliğe dâhil olmalarını sağlar. Anlatıcı, çıkarttığı bu sesleri dinleyicilerden taklit etmelerini isteyebilir. Üstelik “Ben kedi dediğimde miyavlayın, köpek dediğimde havlayın.” şeklinde yönlendirmelerle çocukların hikâye ve masala eşlik etmelerini de sağlayabilir. Çocuklara masalda veya hikâyede geçen hayvanların hangi sesleri çıkardığı sorulabilir.

Duyuları harekete geçirecek şekilde yapılan el çırpma, parmak şaklatma gibi vücut hareketleri anlatıma eğlence ve birliktelik katar (Görsel 2.40). Ritmik ikilemeler, saatin “tik-takı” gibi, masal anlatımını zenginleştirir ve geliştirir. “Ben ne zaman ‘tik’ dersem siz de ‘tak’ deyin.” gibi ifadelerle çocuklara sorumluluk verilebilir. Dinleyicinin anlatım boyunca aktif olacağını bilmesi onu motive eder ve konuyu onun takip etmesini sağlar.

Animatör, hikâye ve masal etkinlikleriyle çalıştıkları işletmelerde yaptıkları aktiviteleri renklendirebilir. Örneğin çocukları aynı müzikle çocuk diskosuna davet ettiği gibi anlatım yapılacak alana da müzik eşliğinde yönlendirebilir. Gün içinde pek çok iç ve dış mekânda düzenlenen gündüz ve gece faaliyetlerinde haftalık aktivite programına masal ve hikâye anlatıcılığı eklenebilir. Çocuklarla dans ederek, bir şarkıya eşlik ederek, bir elma yiyerek anlatıma başlangıç yapılabilir. Hikâye ve masalların hayal gücünün en güzel ifadesi olduğu unutulmadan bu aktiviteler hayal gücü kullanılarak etkili ve eğlenceli hâle getirilebilir.

Görsel 2.40: Duyuları kullanarak anlatım yapan animatör

Hikâye ve Masal Anlatımında Sorulabilecek Sorular

Etkinlikte anlatımdan önce hikâye ve masal hakkında bilgi vermek, ilgiyi çekmek, anlatım sırasında merak uyandırmak, dikkati toplamak ve anlatım sonunda dinleyicinin duygu ve düşüncelerini ifade etmesine imkân tanımak için çeşitli açık uçlu sorular sorulur. Anlatımlarda sorulan sorular genellikle şunlardır:

Anlatım Öncesi:

- Hangi tür kitapları seversiniz?
- En sevdiğiniz hikâye veya masal kahramanı kim?
- En sevdiğiniz ders hangisidir?
- En yakın arkadaşın kim?
- Evcil hayvanın var mı?

Örneğin anlatılacak hikâye ve masal bir çiftlikte geçiyorsa “Daha önce hiçbir çiftliğe gittiniz mi?” diye sorularak dinleyiciler anlatıma hazırlanabilir.

Anlatım Sırasında:

Küçük yaş gruplarına, hikâye veya masaldaki nesne ve hayvanların sesleri taklit edilip sorular sorulabilir. Tüm yaş gruplarında anlatımı hareketlendirmek ve dinleyici ile etkileşim için tahmin soruları da tercih edilebilir. Mesela, “... elinde bir kutuyla gelmiş. Sizce bu kutu ne renkmış? İçinde ne varmış?” gibi nesne ve objelerin renk ve içerikleri sorularak veya “Bu, hayatında yediği en güzel pastaymış. Pasta ne çeşit olabilir?” tarzında merak uyandıracak tahmin sorularıyla anlatım canlı tutulabilir.

Anlatımın Sonunda:

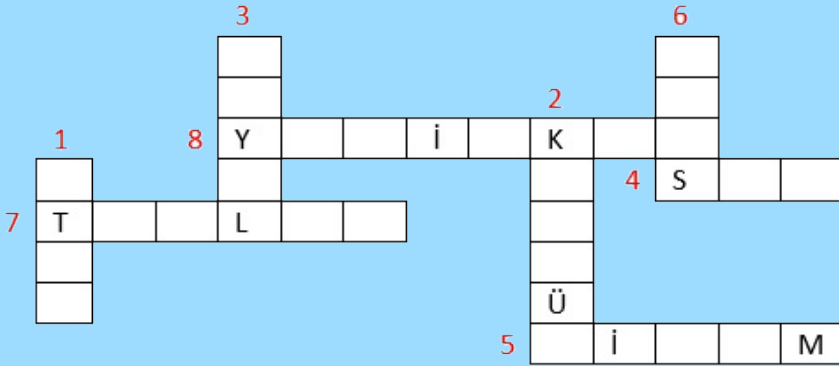
- Hikâyenin sonu nasıl bitmiş olabilir?
- Sen olsan ne yapardın?
- Sen olsan ne hissederdin?

SİRA SİZDE

Aşağıdaki cümlelerde boşluklara gelecek uygun kelimelerle bulmacayı tamamlayınız.

1. Animasyon aktivitesi olarak akşam yemeği sonrası otel misafir çocuklarına, çocuk diskosu bitiminde _____ lobisinde masal veya hikâye anlatabilirsiniz.
2. Kendi kültürünüzden masal ve hikâyeleri tercih ederken misafirlerin _____ farkı yaşamayacağı örnekler tercih ediniz.
3. Çocukların _____ gücünü aktif etmek ve odaklanma sürelerini uzatmak için masal veya hikâye anlatırken anlatımınıza ritim, ses, soru-cevaplar katınız.
4. Anlatımınızda hikâye veya masalınızdaki karakterlere uygun _____ tonlamaları yaparak dinleyicilerinizin ilgisini artırınız.
5. Çocukların _____ eşliğinde hikâye veya masalınıza eşlik etmelerini sağlayarak anlatımınızı canlı tutunuz.
6. Çocuklara masal veya hikâye anlatmaya başlamadan önce _____ ve şarkılarla giriş yapabilirsiniz.
7. Küçük yaş gruplarıyla çalışırken hikâye veya masalınızdaki nesne ve hayvanların seslerini _____ ediniz.
8. İşletmelerde gerek gündüz gerek akşam animasyon programlarında _____ ve çocuklara hikâye veya masal anlatabilirsiniz.

15. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Konaklama İşletmesinde Masal Anlatıcılığı Canlandırması
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak verilen masalı tamamlayınız. Masalınızı canlandırma yaparak arkadaşlarınıza anlatınız. Etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- Aşağıdaki yarım bırakılmış “Yoldaki Kelebekler” masalını okuyunuz ve hayal gücünüzü kullanarak masalı tamamlayınız.

YOLDAKİ KELEBEKLER

Görsel 2.41: Yoldaki kelebekler

Bir varmış bir yokmuş. İnsanların günlük hayatın telaşında kaybolduğu ve zamanın çok hızlı aktığı bir kasabada, zamanı kontrol edebilen bir çocuk dünyaya gelmiş. Bu özelliğinin farkında olmadan yıllarca yaşayan bu çocuk, arkadaşlarından oldukça farklıymış. Yaşlıları vakitlerinin çoğunu bilgisayar başında, sanal bir dünyada yaşayarak geçirirken o, teknolojiyi ihtiyaç duymadıkça kullanmaz ve vaktinin çoğunu doğada geçirirmiş. Ne zaman yağmur yağacak ne zaman deprem olacak hep hisseder ama bu hislerinden kimseye bahsetmezmiş. Bu özel yetenekleri onu korkusuz ve kendine güvenli bir çocuk yapmış ve tüm bunlar onu ürkütmek yerine ona cesaret vermiş.

Günlerden bir gün güzel bir bahar sabahı neşeyle uyanmış. O gün okul yokmuş ve yatağında keyifle gerinip gülümseyerek doğrulmuş. Bütün bir hafta yoğun çalıştığı için bu gününü ormanda, nehir kenarında, yolda karşısına çıkacak hayvan dostlarıyla geçirmeye karar vermiş. Annesinin hazırladığı enfes kahvaltıyı aceleyle ama büyük bir keyif ve iştahla yapıp neşeyle kendisini bahçeye atmış. Ormana doğru ilerlerken yol boyu karşısına değişik renkte çiçekler, farklı böcek ve kuşlar çıkıyor, hepsiyle selamlaşıp, onlarla konuşa konuşa keyifle kırlarda geziniyormuş. Hava ılık ve bahar kokuyormuş. Ağaçların yeni açan çiçekleri ve canlanan doğanın mis gibi çimen ve toprak kokusu etrafa büyümlü bir huzur yayıyormuş. Zamanı kontrol edebilen çocuk, nehir kenarında biraz soluklanmak için bir ağaca yaslanmış; çimlere yayılmış ve bir anda uykuya dalarak rüya görmeye başlamış.

(...)

Komasyon tarafından oluşturulmuştur.

- ↪ Aşağıda verilmiş mekânlardan birini masal anlatımı ve canlandırma için seçiniz.
- Otel lobisi
 - Havuz başı
 - Mini kulüp odası
 - Tesis bahçesi
- ↪ Canlandırma öncesi, misafirleri karşılayıp yerlerine yerleştiriniz ve kendinizi onlara kısaca tanıtırınız.
- ↪ Masala başlamadan önce dinleyicilere onların dikkatini çekecek sorular sorunuz.
- ↪ Sırasıyla animatör, anlatıcı ve dinleyici rolünü alarak masalı tamamlayınız.
- ↪ Anlatım sırasında ses tonu ve vurguya dikkat ediniz.
- ↪ Masalın sonunda sorular sorunuz.
- ↪ Anlatım sonrası en çok beğenilen masalı belirleyiniz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masalı verilen süre içerisinde tamamladı.		
2. Anlatım sırasında ses tonu ve vurguya dikkat etti.		
3. Anlatım sırasında uygun sorular sordu.		
4. Anlatım sırasında dinleyicinin ilgisini canlı tuttu.		
5. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
6. Etkinliği verilen süre içerisinde tamamladı.		

SIRA SİZDE

Aşağıda verilen “Yalnız Sinek” adlı masalın giriş paragrafını sıra arkadaşınıza beden dilinizi kullanarak ve duygularınızı da ekleyerek yüksek sesle okuyunuz. Okuma sonrası kendinizi nasıl hissettiğinizi ve arkadaşınız üzerinde sizin nasıl bir etki bıraktığınızı değerlendiriniz.

YALNIZ SİNEK

Görsel 2.42: Yalnız Sinek

Bir varmış, bir yokmuş... Yağmurun yağmadığı, papatyaların solmadığı, arıların bal yapmadığı, denizin hep sıcak olup her sabah meltem rüzgârlarının ılık çaldığı bir kasabada ölümsüzlüğün sırrını bulmuş bir bilge yaşamış. Bilge, bu sırrını, yıllarını vererek büyük emek sonucu ortaya çıkan bu sihirli iksirini öyle gizli tutarmış ki bir gün birinin eline bu sihir geçerse diye çok korkarmış. Tüm bunları kimseyle paylaşmak istememesinin sebebi de kendi gibi bilgeceymiş. Zaten doğanın düzeninin bozulduğunu düşünür, yağmuru özler, bal yemek ister ve karın yağdığı bir güne uyanmayı hayal edermiş. Bir de insanları ölümsüz yaparsa her şeyin daha da içinden çıkılmaz bir hâl alacağına inanırmış. Esasen yıllarca bozulan bu dengeyi nasıl düzeltirim diye düşünüp çalışmalar yaparken keşfetmiş bu iksiri de. Amacı ölümsüzlüğü bulmak değil; aksine, her şeyi eski döngüsüne geri getirmekmiş.

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

2.2.2.1. Kültür Sanat ve Spor Organizasyonlarında Hikâye ve Masal Anlatımı

Animatör, sadece konaklama işletmelerinde değil; aynı zamanda çeşitli kültür, sanat ve spor organizasyonlarında, müzelerde, eğitim kurumları ile yetişkin, çocuk ya da karışık gruplarda hikâye ve masal anlatıcılığı yapabilir. Örneğin Engelliler Haftası'nda görme ve işitme engelli çocuklarla veya yaşlılarla ilgili bir organizasyonda, bakımevinde etkinlik düzenlenebilir, hikâye ve masal anlatıcılığı yapılabilir. Bu tür organizasyonlarda amaca ve dinleyiciye uygun eser belirlenmeli, ihtiyaç olan malzeme doğru tespit edilmeli ve ortama göre hazır olmalıdır. Zaman planlamasının da programın akışı için önemli olduğu unutulmamalıdır.

16. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Yaratıcı Masal Anlatımı
SÜRE : 1 ders saati

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda okul öncesi yaş grubuna sayfa 109'da ilk paragrafı verilen "Yalnız Sinek" masalını anlatmak için görev aldığınızı düşününüz ve aşağıdaki etkinlik adımlarını izleyerek bu masalı sunmak için hazırlayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz. Verilen giriş paragrafını tekrar okuyunuz.
- ↪ Masalın giriş paragrafından yola çıkarak duyuları harekete geçirecek sorular hazırlayınız.
- ↪ Masalın devamını grup arkadaşlarınızla tamamlayınız ve masalın sonunu açık bırakınız.
- ↪ Anlatımınıza duyularınızı katarak bir canlandırma hazırlayınız.
- ↪ Masalın sonuç bölümünü söylemeden dinleyicilerin masalı resmetmesini isteyiniz.
- ↪ Hazırladığınız etkinliği sınıf arkadaşlarınıza sununuz.
- ↪ Etkinliğinizi kontrol listesindeki ölçütlere göre öğretmeninizle değerlendiriniz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Duyuları harekete geçirecek sorular sordu.		
2. Duyularını masala yansıttı.		
3. Masalın gelişme bölümünü yaratıcı bir şekilde canlandırdı.		
4. Canlandırma sırasında vücut dili, jest ve mimikleri etkili kullandı.		
5. Hazırladığı etkinliği başarıyla yönetti.		
6. Anlatım boyunca zamanı verimli kullandı.		

Organizasyonlarda Engelli Gruplarla Çalışma

Engelli bir grupla çalışılan organizasyonlarda anlatıcı, anlatımına duyularını daha fazla yansıtmalıdır (Görsel 2.43). Masal ve hikâyelerde betimlemelere sıkça yer verilebilir ve duyu organlarını barındıran betimlemeler kullanılabilir. Katılımcıların beş duyu organından bir ya da birkaçında engeli varsa diğer duygulara yönelik anlatım teknikleri kullanılmalıdır. Duyu organlarının etkinliğini artıracak materyallerle anlatım zenginleştirilebilir. Örneğin görme engelli çocuklara masal anlatımı yapıldığında masala uygun koklama, dokunma, tatma ve işitme duyularına ağırlık verilebilir. Engelli çocukların aktif duyuları daha gelişmiş olduğundan onlarla etkileşimli vakit geçirmek mümkündür. Ayrıca duyularla beraber duygu dilini de iyi kullanmak önemlidir.

Görsel 2.43: Gruba anlatım yapan animatör

Anlatıma Duyuları Katmanın Önemi

Masal ve hikâye anlatıcılığına duyuları katmak anlatımı canlı tutar (Görsel 2.44). Örneğin dinleyicinin gözleri bağlanarak onlara anlatımı destekleyecek objeler tattırılabilir veya koklatılabilir. Dinleyiciler, çizim ve resim yapabilir. Drama tekniklerini kullanarak dinleyiciler hikâyeye veya masalın belirli bölümlerini canlandırabilir veya yeniden uyarlama yapabilir.

Görsel 2.44: Yaşlı bakımevinde masal dinleyen topluluk

17. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Görme Engelli Yetişkinlere Masal Anlatıcılığı
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarına göre “Yeşil Elma Ağacı” masalını duyu ve duygularınızı da katarak görme engelli yetişkinlere anlatır gibi arkadaşınızla birbirinize anlatınız. Anlatım sırasında etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız. Masal aşağıda verilmiştir. Masalın İngilizcesini de karekodu tarayarak dinleyebilirsiniz.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Anlatımınıza duyu ve duygularınızı katınız.
- ↪ Zaman zaman, anlattığınız masalı bölerek sorular sorunuz.
- ↪ Etkileşimli bir anlatım yapmaya gayret ediniz.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Anlatımına duyuları kattı.		
2. Duyularını masala yansıttı.		
3. Anlatım sırasında ilgi uyandıran sorular sordu.		
4. Dinleyici ile iletişim içindeydi.		
5. Zamanı etkili kullandı.		
6. Verilen süreyi etkili kullandı.		

YEŞİL ELMA AĞACI

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde küçük bir ülkenin elma bahçeleriyle ünlü küçük bir kasabası varmış. Kan kırmızısı, sulu ve bal gibi elmaları ile ünlü bu kasabanın adı bile bu elmalardan gelir; tüm ülkeye elmalar bu şirin kasabadan gidermiş. Elmaköy diye bilinen bu kasabanın insanları geçimini de doğal olarak elma ticaretinden sağlar ve aynı elmaları gibi al yanaklı ve sağlıklı yaşamış.

Bu kadar elma ağacının bir arada yetiştiği bu köyün çıkışındaki okulun arka bahçesinde ise yalnız ve tek başına sessizce büyüyen bir elma ağacı daha varmış. Bu ağaç, diğerlerinden daha iri ve ihtişamlıymış. Ne tipi ne de elmaları ötekilerinkine benzer, kimselerin dikkatini çekmeden okul bahçesinin arka duvarının dibinde öylece durur, bahar geldi mi çiçek açar, vakti geldi mi de kocaman yemyeşil elmalar verirmiş.

Hiç mi hiç dikkat çekmeyen bu ağacın elmaları da aynı kendisi gibi ilgi görmez, kimse gelip ko-parmaz ve meyveler olgunlaştığında yerlerde çürürmüş. Yeşil elmalarını görenler, kızaracaklarını zannedip onlara dokunmaz, köydeki diğer elmalar gibi olması gerektiğine inanır; kimsenin aklına da “Şu yeşil elma nasıldır?” deyip elmanın tadına bakmak gelmezmiş.

Günlerden bir gün kasabaya bir sirk gelmiş. Köy köy gezen bu sirk her sene aynı mevsim Elmaköy'e de uğrar ve kasaba halkına eğlenceli günler yaşatırmış. Sirk sahibi seksen yaşlarında, güler yüzlü, gözleri ışıltılı parlayan, tombik bir adammış. Sadece kasaba halkının değil, yöredeki çocukların da sevgilisiymiş. Gün boyu onlara değişik oyunlar oynatır ve çeşit çeşit hediyeler dağıtırmış.

Bir gün sirk sahibi ve dostları kasabanın okuluna gidip öğrencilere bir sürpriz yapmaya karar vermişler. Bu habersiz ziyaret herkesi çok sevindirmiş. Ekibin gelişiyile birlikte derslere ara verilmiş ve çocuklar okul bahçesinde neşeyle koşturmaya, beraber mutlu mesut oyunlar oynamaya koyulmuşlar. Keyiflerine gerçekten de diyecek yokmuş, kahkahaları tüm kasabada çınliyormuş.

Yarışmalar ve oyunlar bitmiş, sıra uçurtma uçurmaya gelmiş. Sirk sahibi yaşlı adam, çocuklara rengârenk uçurtmalar hediye ediyor; okulun bahçesinden yayılan coşku ve kahkaha sesleri yan köylere kadar ulaşıyormuş. Okul binasının üzerinde süzülen uçurtmalar, uzaktan bakıldığında göklerde açan ve rüzgârda savrulan çiçekleri andırıyormuş.

Görsel 2.45: Uçurtma uçuran çocuklar

Tam herkes keyifle uçurtmasını uçururken iplerinden birininin uçurtmasının ipi kopuvermiş. Gökyüzünde özgür kalan uçurtma bir müddet öylece süzöldükten sonra, ağır ağır dönerek okulun çatısına doğru düşmeye başlamış. Lakin rüzgâr uçurtmayı biraz sürüklemiş ve iplerinden kurtulan bu gökkuşağı renkleriyle bezeli uçurtma, binanın arka tarafındaki yeşil elma ağacının dallarına takılıvermiş.

Bir anda tüm gözler yeşil elma ağacına çevrilmiş. Yıllar yılı kimsenin dikkatini çekmeyen ve herhangi bir ilgiye alışık olmayan elma ağacı şaşkınlığını gizleyememiş ve öyle heyecanlanmış ki sevinçten bir anda titremiş. Onun bu titremesiyle dalında takılı kalan uçurtmayla beraber irili ufaklı bütün yeşil elmalar da tutundukları yerden kurtulup yere düşüvermiş.

Bu yaşananları ağacın heyecanına değil de rüzgâra bağlayan okul ahali merakla ağaca doğru koşturup ağacın etrafını sarmış. Elma ağacı o kadar heyecanlıymış ki hayatında ilk defa bu kadar insanı bir arada görüyormuş. İçten içe sulu ekşi elmalarının ne kadar da lezzetli olduğunu biliyor ve kimsenin bir tanesinin tadına bile bakmamış olması onu çok üzüyormuş. Yine de ümidini yitirmeden her mevsim meyve veriyor ve bir gün onu da fark edip, rengini yargılamayıp diğer kırmızı elmalara benzememesini umursamayan birinin çıkmasını diliyormuş ve işte o gün bugünmiş...

Uçurtmanın sahibi çocuk telaşla eğilip yerden uçurtmasını alıp koşturarak oradan uzaklaşmış. Tam diğer çocuklar da peşinden gidecekmiş ki sirk sahibi yaşlı adam eğilip yerlere saçılmış yeşil elmalardan birini alıp, ona şöyle bir bakıp, gömleğine sürterek parlatıp, kocaman bir ısırik atınca herkes olduğu yerde durup şaşkınlıkla onu izlemeye koyulmuş.

Yaşlı adam önce bir yüzünü ekşitmiş, onunla birlikte herkesin yüzü ekşimış; herkes neden böyle bir şey yaptı diye birbirlerinin suratına bakarken adam ağzını şöyle bir şapırdatıp: "Hım... Ne de lezzetli bir elma, daha evvel hiç böylesini yemedim." demiş ve elinde tuttuğu yeşil elmadan kocaman bir ısırik daha almış. Onun bu hareketi diğerlerine de cesaret vermiş ve onlarda büyük bir merak uyandırmış. Herkes eğilip yerden yeşil bir elma alıyor, ona şöyle bir bakıp elmayı parlatıyor; ondan koca bir ısırik alıp, yüzünü buruşturup bir ısırik daha atıyor elmaya ve gülüşmeleri tüm kasabayı sarıyormuş.

Görsel 2.46: Yeşil elma toplayan yaşlı adam

O günden sonra kasaba halkı elmaların illa kırmızı olması gerekmediğini, farklı renk ve lezzette başka elmalar da olabileceğini keşfetmiş. Okul bahçesindeki bu, yalnız ve tek başına duran elma ağacı gördüğü ilgi ve sevgi sayesinde daha da büyümüş ve yeşermiş. Yıllarca yerlerde çürüyen meyveleri de bu sevgiden beslenip yüzlerce filiz vermiş, bu yüzlerce filiz de yüzlerce yeşil elma ağacına dönüşmüş, büyümüş, serpilmiş ve bundan böyle dünyanın her yerinde afiyetle bir ısırik atılan her bir yeşil elma da işte bu sevginin meyvesiymiş.

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

2.2.2.2. Özel Organizasyonlarda Hikâye ve Masal Anlatımı

Doğum günü, iş yeri açılışı; sünnet, nişan ve düğün töreni, yılbaşı kutlaması gibi özel organizasyonlarda çocukları eğlendirmek, yetişkinlerin de kendi grupları içinde rahat edebilmesini sağlamak için animatörler hikâye ve masal anlatırken dinleyicilere etkinlik yaptırabilir (Görsel 2.47).

Günümüzde masal ve hikâye anlatımı yetişkinler tarafından da ilgi görmektedir. Bu nedenle organizasyonlarda yetişkinlerle de hikâye ve masal etkinlikleri yapılmakta ve pek çok animatör bu etkinliklerde görev almaktadır.

Animatörler, etkinlik öncesi organizasyonun içeriğine uygun malzeme ve aksesuarlar için hazırlık yapmalı, masal anlatım yerini planlamalıdır. Bu tür hazırlıklar düzenlenen etkinliği daha profesyonel ve başarılı kılar.

Özel bir organizasyona anlatım yapmak için anlatımı canlı tutacak kart, afiş veya poster, anlatımı destekleyecek ses, video gibi görsel ve materyaller hazır bulundurulmalıdır.

Görsel 2.47: Yılbaşı organizasyonunda hikâye etkinliği yapan çocuklar

*"Dünya güzel bir kitaptır
ama okumayana faydası
azdır."*

Carlo Goldoni

6. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Hikaye İçin Poster Hazırlama ve Sunma

SÜRE : 1 hafta

AMAÇ : Hikâye anlatımını desteklemek ve dinleyicinin ilgisini yüksek tutmak

ARAÇ GEREÇ : Renkli kâğıt ve kalemler, bilgisayar, müzik çalar, yazıcı, yapıştırıcı, çeşitli dergi ve gazeteler, fon kartonu, karton, mukavva vb.

Sayfa 116’da verilen “Palyaço Teyze” adlı hikâyeyi okuyunuz. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak gerekli ön hazırlığınızı yapınız ve hazırladığınız poster yardımıyla beraber hikâyeyi sınıfta anlatınız.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. 3-4 kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Grup arkadaşlarınız ile görev paylaşımı yaparak çalışma sürecinizi planlayınız. Görev paylaşımınızı her grup üyesinin sunumda görev almasını sağlayacak şekilde yapmaya dikkat ediniz.
3. İnternet ortamı ya da basılı yayın organlarından hikâyenize uygun görseller ve örnek bularak bunların çıktısını alınız.
4. Bulduğunuz görselleri fon kartonuna yapıştırınız.
5. Renkli kâğıt ve kalemleri kullanarak hikâyenizle ilgili vurgulamak istediğiniz şekil, resim, kelime veya ifadeleri yazınız ve görselleri yapıştırdığınız fon kartonunun uygun yerlere ekleyiniz.
6. Anlatıma geçmeden önce uygun ortamı hazırlayıp sınıftaki oturma düzenini ayarlayınız.
7. Misafirlere etkinlik öncesi başlama zamanı ve kurallar ile ilgili kısa bilgiler veriniz.
8. Anlatım öncesi size eşlik edecek müzik yayınını başlatınız ve dinleyicileri karşılayıp yerlerine yönlendiriniz.
9. Hazırladığınız poster yardımıyla beraber hikâyenizi sınıfta anlatarak arkadaşlarınıza sununuz.

DEĞERLENDİRME: Uygulama çalışmanız aşağıda verilen derecelendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ				
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Çalışmaya uygun poster oluşturdu.				
Konu ile ilgili gerekli materyalleri postere yansıttı.				
Poster oluştururken yazı, görsel, şekil gibi farklı materyaller kullandı.				
Hazırlanan materyalleri postere dikkat çekici ve uyumlu şekilde yerleştirdi.				
Grup çalışmasına katılarak arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.				
Sunum sırasında dinleyiciler ile etkileşimi gerçekleştirdi.				
Anlatım yaparken Türkçeyi doğru kullandı, ses tonuna ve vurguya dikkat etti.				
Sunum sırasında beden dilini, jest ve mimiklerini etkili kullandı.				
Çalışmayı verilen zamanında içinde tamamladı.				

PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 36, en düşük puan 9’dur.
PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100’lük sisteme dönüştürülür.
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçülerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

PALYAÇO TEYZE

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde küçük bir köy, köyün de 60 yaşlarında yalnız yaşayan ve kimsesi olmayan bir palyaçosu varmış. Köydeki herkes bu palyaçoyu tanıır ve çocuklar peşini bırakmazmış. Palyaço Teyze, köy okulunun yanındaki küçük bir kulübede sessiz ve sade bir hayat yaşar; okul çıkışları ve tatil günleri dışarı çıkıp balonlarını satar ama onun haricinde ortalıkta pek gözükmezmiş. Her ne kadar palyaço olsa da yüzü pek gülmez; balonlarının ve kıyafetlerinin rengârenk olmasının aksine, hayatı karanlık ve renksizmiş.

Köy halkı Palyaço Teyze'nin suratsız hâlini umursamazmış. Onun bu somurtkan hâllerini yadırgamaz, huysuz tavırlarını hoş görür, tüm bunları onun yalnızlığına verir, üstüne gitmez ve onu olduğu gibi kabul edermiş. Çocuklar ise sık sık azar işitir ama yine de Palyaço Teyze'nin ve balonlarının peşinden ayrılmazmış.

Aslında kadıncağız yalnızlığı hiç sevmeyiz, kalabalık bir ailesinin ve pek çok çocuğunun olduğunu hayal edip durur ve sonra da hemen böyle hayaller kurduğu için kendine kızar, içini bir öfke kaplar, bir anda çocuklardan, çocuklu ailelerden ve çocuğu olan kadınlardan nefret edermiş. Hasretini, öfkesini ve yalnızlığını bastırmak için de akşamları evinde rengârenk balonlar hazırlar, sonra bir müddet o balonlarla bir çocuk gibi oynar ve uykuya dalarmış. Gündüzleri balonlarını satmak için okul çıkışlarına gittiğinde ise neşeyle koşturan çocukları ve ailelerini gördükçe iyice mutsuzlaşır, etrafında dolaşan çocukları ve insanları tersler dururmuş.

Görsel 2.48: Hüzünlü palyaço teyze

Palyaço Teyze'nin kimi kimsesi yokmuş gibi dursa da aslında o da çok çocuklu ve kalabalık bir aileden geliyormüş. Dört kardeşin içinde en büyüğü oymuş. Her ne kadar kalabalık bir ailede doğup büyüdüyse de kendisini oldum olası hep yalnız ve mutsuz hissetmiş. Kardeşlerini hep kıskanmış ve en sonunda ailesinden ve doğduğu yerden ayrılıp genç kızlık yıllarında büyük şehirde yaşamaya başlamış. Şehir hayatı ve yalnızlık bir müddet hoşuna gitmiş ama kıskanç mizacı yüzünden bu yaşantı da onu mutlu edememiş ve yine insanları çekemeyip onlardan uzaklaşmış ve en sonunda da bu küçük köye gelip yerleşmiş. Bir gün öylece çıkıp gelmiş ve kimselere hikâyesini ve nereden geldiğini söylememiş. Köy halkı ilk başta onu yadırgasa da çabuk kabullenmiş ve üstüne gitmemiş. Böylece yıllar yıllar geçmiş...

Yine bir gün okul çıkışı balonlarını satarken dikkatini asık suratlı bir kız çocuğu çekmiş. Annelerinin elinden tutmuş, neşeyle balonlarını uçuran çocuklara bir köşeden çatik kaşlarıyla somurtarak bakıyor ve kimseyle konuşmuyormuş. Palyaço Teyze bu çocuğa karşı bir anda enteresan bir şekilde daha önce hiç hissetmediği bir duygu beslemeye başlamış. Onu kendisine yakın hissetmiş.

Tarif edemediği bu duygu ona çok uzak olan sevgiymiş. Bu çocuğu bir anda sevmiş. Bu hissettirdikleri onu çok şaşırtmış. Daha evvel hiç böyle bir duygu yaşamamış. İçini bir anda sıcaklık kaplamış, yüzüne bir tebessüm oturmuş ve karanlık dünyası bir anda balonları gibi rengârenk olmuş. Bu tarif edilemeyecek kadar tuhaf ama bir o kadar da hoş bir duyguymuş.

Tam bu duygularla şaşkın şaşkın tanışıp ne yapacağını bilemeden asık suratlı çocuğu incelerken köşede öylece oturan çocuk, bir anda oturduğu yerden fırlamış ve koşarak neşeyle balonunu uçuran çocuğun birinin elinden balonunu kapıp onu patlatıvermiş. Bir anda kıyamet kopmuş. Balonun sahibi çocuk ağlamaya, çocuğun annesi suratsız kız çocuğunu azarlamaya başlamış. Palyaço Teyze bir anda, oturduğu okul duvarından fırlamış ve kendisini olaya müdahale ederken bulmuş. Bu normalde hiç beklenmedik bir davranışmış. Ağlayan çocuğun başını okşamış. Ona bir balon uzatmış ve tebessüm etmiş. Çocuk, gülümseyerek ve gözyaşlarını silerek balonu hemen alıp yine neşeyle oradan uzaklaşmış. Suratsız çocuk ve Palyaço Teyze ise birbirlerine bakakalmış. Kızın yüzü iyice asılmış ve öylece duruyormuş. Palyaço Teyze'nin, ağzından çıkan şeylere kendisi de inanamayarak ona: "Hey, küçük kız, sen de balon ister misin? Bak rengârenk balonlarım var. İçlerinde en beğendiğin hangisiyse sana hediye etmek isterim." deyivermiş.

Bu sözleri ilk başta kulağına sanki bir yabancı'nın sesi gibi gelmiş ama içinde hâlâ sevginin sıcaklığı varmış. Bu yüzden, kendisini tutamadan bu suratsız kızla konuşmaya devam etmiş. Küçük kız, resmen bir ayna gibi, kadıncağıza kendisini yansıtıyormuş. Ona baktıkça kendi içindeki haseti ve karanlığı fark etmiş. Sevgisizliğin ne kadar yorucu ve yıpratıcı bir şey olduğunu, aslında mutsuzluğu ve yalnızlığı yaratanın da bu içinde yıllardır yaşattığı, onu kemiren karanlık duygular olduğunu, kızın aynalığı sayesinde görmeye başlamış. Aynı bu kız çocuğu gibi o da çocukluğundan beri sevgiden uzak durup herkesi kıskanmış ve yapayalnız kalmış. Bu da mutsuzluğunun yegâne sebebiymiş. İçinde bir anda çiçek gibi açan sevgi sayesinde şimdi daha net görüyor ve algıyormuş.

Görsel 2.49: Palyaço teyze ve arkadaşı

Bundan sonraki günlerde okul çıkışlarında artık bir değil, iki palyaço balon satmaya başlamış. Palyaço teyze ve suratsız kız beraber hem balonlarını satıyor hem çocukları neşelendirip eğlenendiriyor, okul bahçesinden köy meydanına yayılan bu mutluluk enerjisi ve sevgi de her zamanki gibi her şeyi dönüştürüp iyileştiriyormuş. Yılların hırçın ve kıskanç Palyaço Teyze'sini bile...

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

2.2.2.3. Hikâye ve Masal Yazma Etkinlikleri

Hikâye ve masal anlatıcılığı yapan animatörler için sadece etkili ve canlı bir anlatım yapmak yeterli değildir. Animatörler, aynı zamanda kendi masallarını da yazabilmelidir (Görsel 2.50). Kendi hikâye ve masallarını yazabildikleri gibi dinleyicileri de bu yönde motive ederek anlatımlarında zaman zaman yazma etkinliklerine de yer vermelidir. Kısacası hem yazıyor hem yazdırıyor olabilmek önemlidir.

Görsel 2.50: Hikâye yazma etkinliği yapan animatörler

Yazmanın Püf Noktaları

Animatör, yazım öncesi hikâye veya masalın iskeletini oluşturmalıdır. Hikâye veya masal için kahraman ve mekân seçimi yapmalı, konular günlük hayattan ve yaş grubuna göre seçilmelidir. Yazılacak eser için birden fazla kahraman seçilebilir. Kahramanın tanıtımıyla başlanan anlatıma merak ve heyecan katılabilir, yazıma diyaloglar eklenebilir. Bu kitapları okuyan çocuklar, hayal dünyasına dalar (Görsel 2.51).

Masal veya hikâye yazarken yaratıcı olunmalı ve masallara ritmik bir tekerlemeyle başlanmalıdır. Bu tekerleme ile dinleyicilerin hayal dünyasının kapıları aralanmış olur.

Hikâye ve masalı yazarken sadece sorun çözümlü bırakılmamalıdır. Örneğin kahraman, köyünden ayrılmak zorunda kaldıysa evine geri dönmeli ve bu dönüşüyle hikâye ve masalın verdiği mesaj doğrultusunda olaylar değişmiş olmalıdır. Bu sayede, verilmek istenen mesajın anlaşılması kolaylaşır.

Masalın renklendirilmesi ve çocukların hayal gücünün canlı tutulması için eşyalara ve hayvanlara değişik özellikler katılabilir. Örneğin kahramanın arabası konuşurabilir, kedi dans ettirebilir, sırtta takılan çanta ile uçabilir. Hayal gücünde sınır tanımayan bir anlatımla masal renklendirilebilir. Tekermeyeyle hayal dünyasına yönlendirilen dinleyici, bir tekerlemeyle gerçek dünyaya tekrar getirilir.

Görsel 2.51: Kitap okuyup hayal kuran çocuk

Hikâye veya masal yazarken psikolojik şiddet içeren ifadelerden kaçınılmalıdır. Hikâye veya masaldaki kötü kahramanları şiddetle cezalandırmak yerine onlara vicdan ve bilgiyle yol gösterilmeli, ışık tutulmalıdır. Anlatımlarda ötekileştiren veya küçük düşüren hiçbir ifadeye yer verilmemelidir.

18. ETKİNLİK

ETKİNLİK ADI : Masal Tamamlama
SÜRE : 1 ders saati

Aşağıdaki etkinlik adımlarını uygulayarak sınıf arkadaşlarınızla birlikte “Dans Eden Kedi” masalını tamamlayarak canlandırmasını yapınız. Çalışmanızı yaparken etkinlik sonunda verilen kontrol listesindeki ölçütleri de dikkate almayı unutmayınız.

ETKİNLİK ADIMLARI

- ↪ Sınıfta 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- ↪ Aşağıdaki yarım bırakılmış masalı okuyunuz ve hayal gücünüzü kullanarak tamamlayınız.
- ↪ Tamamladığınız masalı sınıfa anlatınız.
- ↪ Anlatılan masallar arasında en beğenileni seçiniz.
- ↪ Seçtiğiniz masalı arkadaşlarınızla canlandırınız.

KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Masalı tamamlamak için gerekli planlamayı yaptı.		
2. Noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat etti.		
3. Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.		
4. Masalı yaratıcı bir şekilde canlandırdı.		
5. Canlandırma esnasında vücut dilini, sesini ve mimiklerini etkili kullandı.		
6. Etkinliği verilen süre içerisinde tamamladı.		

DANS EDEN KEDİ

Dünyanın bir yerinde küçük bir balıkçı kasabası ve bu balıkçı kasabasının biraz ötesinde insanların sadece yazları gelip yaşadığı küçük bir köy varmış. Bu köyde pek çok hayvan ve insan bir arada yazları pek mutlu yaşar ama kış geldi mi bu hayvancıklar kendi başlarına yalnız kalmış. Yaz boyu köylerine tatile gelen insan dostlarıyla vakit geçiren bu kedi ve köpekler kışları açlık, hastalık, tehlike ve zor hava şartlarıyla mücadele etmek zorundaymış. Güneşin ısıttığı zamanlarda neşe, soğuk ve fırtınalı günlerde de hüzün rüzgârlarının estiği bu köyde, kendi hâlinde bir de üç renk kedi yaşarmış. Diğer hayvan arkadaşlarından farklı olarak o, yaşadığı sıkıntılardan kimseye bahsetmez; aç kaldığında, korktuğunda, hasta olduğunda; ne vakit çaresiz hissetse söylenmek yerine dans etmeye başlamış.

Onun bu davranışını gören hayvan ve insan dostları da onu hep mutlu sanıp sıkıntılarını fark etmezmiş. Dans eden kedi son derece nazik ve gururluymuş. Hassas ve düşünceli tavırları, aynı dansları gibi sürekli mızırdanıp şikâyet etmeye alışık dostları tarafından anlaşılmaz ve içinde yaşadığı duygular kimse tarafından umursanmazmış. Onun kimselerin göremediği kendine ait bir dünyası varmış. Dışarıdakiler bu dünyanın farkında bile değilmiş.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

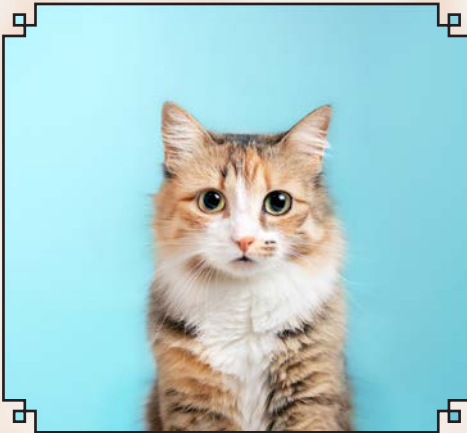
.....

.....

.....

Dans eden kedi duyduklarına inanamamış. Sonunda duaları duyulmuş, sabrı takdir edilmiş ve hayalleri gerçekleşmiş. Bu bir mucize diye düşünmüş içinden ve şükretmiş; mucizelere inandığı, inancını hiç yitirmediği, hayal kurmaktan ve mücadeleden vazgeçmediği için... Artık bunca yıl yaşadığı sıkıntıları son buluyor ve hayat onu ödüllendiriyormuş. Bahçe salıncağındaki mindere şükrettiği için sıcak bir evde kocaman bir yatağa, bir tas süte razı geldiği için de birbirinden lezzetli, çeşit çeşit mamalara ve en önemlisi de “Bir dost buldum.” diye sevinirken birbirinden iyi ve sevgi dolu bireyleri olan bir aileye, hayallerinin bile ötesinde bir hayata kavuşmuş ve o günden sonra korktuğu için değil sadece mutlu olduğu için dans etmiş.

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

Görsel 2.52: Kedi

Masalın tamamını okumak için karekodu tıklayınız.

<http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=42335>

7. UYGULAMA

- UYGULAMA ADI** : Hikâye veya Masal Yazım Ve Anlatımı
SÜRE : 1 hafta
AMAÇ : Tekniğine ve hedef kitleye uygun olarak hikâye veya masal yazıp anlatmak
ARAÇ GEREÇ : Video kayıt cihazı, telefon, bilgisayar ve USB bellek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak yazdığınız hikâye veya masalın anlatım videosunu hazırlayınız. Hazırladığınız videoyu sınıfta sununuz.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. Sınıf arkadaşlarınızla 4-5 kişilik gruplar oluşturarak yaşlı veya kimsesiz çocuk bakım evlerinden birine bir gezi düzenleyiniz.
2. Ziyaret edeceğiniz mekân ve hedef kitleyi belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz hedef kitleye uygun hikâye veya masal yazınız.
4. Yazım sırasında noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
5. Yazdığınız hikâye veya masala uygun anlatım tekniğini belirleyiniz.
6. Video çekimi yapacağınız mekândan almanız gereken izinler varsa gerekli izinleri alınız.
7. Anlatım ortamını hazırlamak için gerekli hazırlıkları yapınız.
8. Gerekli hazırlıkları tamamlayarak hikâye anlatımınızı videoya kaydediniz.
9. Hazırladığınız videoyu sınıfta sununuz.
10. Öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla videonuzun değerlendirmesini yapınız.
11. Sunum sonunda video çekiminizi öğretmeninize dijital ortamda teslim ediniz.

DEĞERLENDİRME: Uygulama çalışmanız aşağıda verilen derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ				
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)
Hedef kitleyi belirledi.				
Hikaye veya masalın anlatılacağı ortamı hazırladı.				
Hikâye veya masal yazımı için gerekli planlamayı yaptı.				
Noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat etti.				
Hedef kitleye uygun hikâye veya masal yazdı.				
Türkçeyi doğru kullandı, ses tonuna ve vurguya dikkat etti.				
Beden dilini etkili kullandı.				
Anlatımı dinleyiciyle etkileşimli bir şekilde gerçekleştirdi.				
Hikâye veya masal anlatımını tekniğine uygun şekilde yaptı.				
Grup arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalıştı.				
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.				

PUANLAMA: Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan 10'dur.
PUAN = [(Genel puan toplamı X 100) / Alınabilecek en yüksek toplam puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme dönüştürülür.
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçülerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

A) Aşağıda verilen cümlelerin başındaki boşluğa cümle doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

- (....) 1. Masallar, teknolojiden uzak dönemlerde daha çok anlatılmıştır.
- (....) 2. Anlatıcı, sıkılan dinleyicilere rağmen anlatımına devam eder.
- (....) 3. Anlatıcı, anlatım öncesi dış ortamda hazırlık yapar.
- (....) 4. *Dede Korkut Hikâyeleri*, Türk edebiyatında ilk hikâye örneğidir.
- (....) 5. Yetişkin gruplara genellikle kahramanlık, aşk konulu uzun hikâyeler anlatılır.
- (....) 6. Keloğlan, kıvrak zekâsı ve temiz kalbiyle karşısına çıkan zorlukları alt eder.
- (....) 7. Masallarda hayvan ve cansız varlıklara insana ait özellikler verilebilir.
- (....) 8. Anlatımda nesne ve hayvanların seslerini taklit etmek çocukların ilgisini dağıtır.

B) Aşağıda bırakılan boşluklara uygun kelimeleri yazarak cümleleri tamamlayınız.

9. Anlatımda en doğru nefes türü _____ nefesidir.
10. Ses, söz, vurgu, anlam ve heyecan duraklarının kurallarına uygun olarak söylenme biçimine _____ denir.
11. Yaşlı ve dul anasıyla birlikte yaşayan, fakir bir delikanlı olan _____ en tanınmış Türk masal kahramanıdır.
12. Anlatıcının ses, jest ve mimiklerini kullandığı tekniğe _____ anlatım tekniği denir.
13. Zincirlemeli masallar _____ yaş aralığında tercih edilmesi önerilen masallardır.
14. Çocukların _____ sürelerini uzatmak için hikâye ve masal anlatımına ritim, ses, soru ve cevap katılabilir.
15. El çırpma, parmak şaklatma gibi vücut hareketleri anlatıma _____ ve birliktelik katar.
16. Engelli dinleyiciler için yapılan _____ diğer duyu organlarının etkinliğini arttıracak materyallerle zenginleştirilebilir.

HİKÂYE VE MASAL METİNLERİ (İNGİLİZCE)

GREEN APPLE TREE

Once upon a time, there was a cute town in a small country famous with its apple orchards. Even the name of this town came from its bloody red and juicy fruits and these honey taste red apples were sent to all over the country from this cute town. The people of this town, known as Appletown, naturally made their living from trading these apples and were living happy and healthy.

In the backyard of the school of this village there was another apple tree growing alone quietly. This tree was different and more magnificent than the others. Neither its type nor apples were like those of the others. It was standing at the school garden without anybody's notice; blooming in spring and giving huge juicy green apples in summer.

The apples of this tree were not attracting any attention and nobody was coming to tear them, and when the fruits ripen, they were rotting in the ground. Those who see their green apples thought that they needed to blush so they never touched them. They believed that they should have been like the other red apples in the village. Nobody could think of it as a green apple tree and dared to taste.

One day, a circus came to town. This circus, which travelled from village to village were coming to Appletown every year in the same season and made the town people have fun during these fine days. The owner of the circus, in his early eighties, was a smiling, chubby man with bright blue eyes. He was a lover not only of the people in town but also of the children in the region. He was performing different activities and distributing various gifts to these kids all day long.

That day, the circus owner and his friends decided to go to the school of the town and make a surprise to the students. This unexpected visit made everyone very blissful. With the arrival of the team, the classes were suspended and the children started to run cheerfully in the school garden and played games happily together. Their laughter was spreading all over the town.

The competitions and games were over and it was time to fly kites. The old man who owned the circus gifted children dozens of colourful kites. The enthusiasm and laughter were spreading from the garden of the school to the neighbourhood. The kites gliding over the school building looked like flowers blooming in the sky and they were like dancing in the wind.

Just as everyone was flying their kite with pleasure, one of the ropes of the kites was suddenly broken. The kite, which was free in the sky, glided for a while and started to fall down towards to the roof of the school. However, the wind dragged the kite a little and it attached to the branches of the green apple tree at the backyard of the school building.

All of a sudden, all the eyes were turned into the green apple tree. The green apple tree, which did not attract anyone's attention for years and was not used to draw interest, could not hide its astonishment and was so excited that it trembled with big surprise. With its tremor, all the green apples, big and small, along with the kite, got rid of the branches and fell to the ground.

The school folk, who tied these events to the wind, not to the excitement of the tree, rushed towards the tree and surrounded it. The apple tree was so excited that it was the first time in its life it saw so many people together.

It knew how delicious its juicy sour apples were and it was upsetting that no one had tasted even one. Nevertheless, it gave many fruit every season without losing hope. Poor tree wished to be noticed one day; without being judged because of its green colour, and dreamed that someone would come and taste its fruit and that was the day.

The child, who owned the kite, took away his kite from the ground in a hurry and ran away from there quickly. Just as the other kids would follow him in the same manner; the old man bent down, took one of the green apples from the ground, looked at it for a while, rubbed it with his shirt and polished it, and then threw a huge bite. Everyone was shocked and gazing at him with surprise.

The old man grimaced first, everyone did the same; then, he smacked his mouth and said: "Hım... What a delicious apple, I've never eaten like this before." and took another big bite from the green apple he was holding. His behaviour encouraged others and aroused great curiosity. One by one everybody bent down and picked up a green apple, glanced at it, polished it, took a big bite, grimaced then bit again. Their laughter was hugging the whole town.

After that day, the people of the town discovered that apples did not necessarily have to be red and there could be other apples of different colours and flavours. From that day on the lonely green apple tree in the school garden grew up and flourished by the help of interest and love it received. The fruits rotting in the ground for years fed with this love and gave hundreds of sprouts and these hundreds of sprouts turned into hundreds of green apple trees. After all, every green apple all over the world was in away the fruit of this lonely green apple tree and the world discovered its taste with screw up faces and had chance to enjoy the different apple tastes.

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

JEALOUS CLOWN

Once upon a time, there was a small village, and in this small village lived a clown, desperate and alone. Everyone in the village knew this clown and the children never let her go. She was an old lady about her 70's and was living a quiet and simple life in a small hut next to the village school. She was selling her balloons after school and on holidays, otherwise she wasn't seen around. Although she was a clown, her face was always down and she wasn't even laughing. Unless her colourful clothes and balloons, her mind was pale and dark.

The villagers were not reacting to her desperate mood. Everybody was tolerating her grumpy attitudes and not going over her. They were accepting her as she was. The children, on the other hand, were always around her and her balloons.

In fact, this clown did not like loneliness at all. She was imagining that she had a large family and many children, and then immediately, she was feeling big anger and hate against herself, children, families who have children and women with children. In order to suppress her anger and loneliness, she was blowing up colourful balloons in the evenings, then playing with those balloons like a child for a while and then fell asleep. While she was selling her balloons, seeing the children and their families running around with joy, she was becoming even more unhappy. Deep in her heart, she was feeling extremely jealous.

Although this clown seemed to have nobody, she actually was coming from a large family with many children. She had four sisters and was the eldest children. However, apart from this crowd, she always felt lonely and unhappy. She was always jealous and eventually left her family and place of birth and started to live in the big city when she was young. She enjoyed the city life and loneliness for a while, but because of her envious character, this life also could not make her happy and she moved away from this city and the people soon. Finally, she came to this small village and settled down. One day, she all of a sudden came out and didn't tell anyone anything about her. Although the villagers found her odd at first, they accepted her quickly and did not go on her. Thus, the years passed...

One day, after-school, while she was selling her balloons again as usual, a sullen girl caught her attention. She was sitting alone quietly in a corner glaring at the children who were holding their mothers' hands and flying their balloons with joy. The clown suddenly began to feel something different towards this child that she had never felt before. She felt close to her. This strange feeling that she could not describe was actually 'love' which was too far away from her. She loved this odd girl at first sight. This feeling made her very surprised. She had never experienced such a thing before. Something warm covered her heart, a smile sat on her face, and her dark world suddenly became colourful like her balloons. It was an indescribably strange, yet a pleasant feeling.

While she was meeting these emotions in confusion and examining this kid without knowing what to do, this surly girl sitting in the corner, suddenly jumped from where she was and ran towards to a kid who was holding his mother's hand and flying his balloon gleefully. She all of a sudden wrested his balloon and burst it. There was a big cry out in a moment. The boy who owned the balloon started to weep and the mother of the child began to scold the glum girl. The clown immediately jumped off the school wall she was sitting on and found herself intervening in the incident. This was normally an unexpected behaviour for her. She caressed the head of the crying child. She handed him a balloon and smiled. Wiping his tears, the boy immediately picked up the balloon and walked away with joy again. The sulky girl and the clown were left alone and they began to stare at each other. The girl's face was down and she was standing still. The clown said, "Hey, little girl, you want a balloon too? I would like to give you one. Look, I have many colourful balloons. Choose the one you like the most."

Her words sounded like a stranger's voice at first to her. However, she was still feeling the warmth of love in her. So she kept talking to this strange girl unavoidably. This little girl, like a mirror, was reflecting the clown to herself. As she looked at this girl, she realized the envy and darkness within herself. She began to see how tiring and weary that lovelessness was, and noticed that, the dark feelings that gnawed her through for years created her unhappiness and loneliness. Just like this girl, she had stayed away from love and people since childhood, was jealous of everyone and so was all alone. Thanks to the love that suddenly blossomed within her, she could now perceive and see more clearly.

From then on, on the following days, not one, but two clowns began to sell balloons after school. The old lady and the little girl were both at the school garden with their rainbow coloured balloons, together cheering and entertaining the children. The warm energy, love and happiness, spreading from this small school garden to the village square, transformed and healed everything; even the grumpy and jealous clown lady.

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

KAYNAKÇA

- Abdulmecit CANATAK, *Ömer Seyfettin'den Seçmeler*, Ecem Basım Yayın, İstanbul, 2015.
- Prof. Dr. Ayhan AYDIN, *Umut*, Egem Akademi, Ankara, 2020.
- Ayşe Benek KAYA, *Sivas Masalları*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Cemil ÇINAR, *Hikâye Anlatıcılığı*, Yediveren Yayınları, İstanbul, 2021.
- Eflatun Cem GÜNEY, *Folklor ve Halk Edebiyatı*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.
- Eflatun Cem GÜNEY, *Masallar*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992.
- Hasan Avni YÜKSEL, *Ezop Masalları*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2017.
- Hasan Latif SARIYÜCE, *Anadolu Masalları*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2010.
- İlhan BAŞGÖZ, *Giriş, Sibiryadan Bir Masal Anası*, Mark Azadovski. Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1992.
- Metin EKİCİ, *Türk Sözlü Geleneğinde Anlatıcılar ve Anlatmalar Arasındaki İlişkiye Art Zamanlı (Diyakronik) ve Eş Zamanlı (Senkronik) Bir Bakış, Mitten Meddaha Türk Halk Anlatıları Uluslararası Sempozyum Bildirileri*, Ankara, Gazi Üniversitesi THBMER Yayınları, ss. 83-89.
- M. Öcal OĞUZ, Evrim ÖLÇER ÖZÜNEL, *Halk Masalları*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2017.
- M. Öcal OĞUZ, *Araştırmaların Tarihi*, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı, Grafiker Yayınları, Ankara, 2004.
- Mehmet KAPLAN, *Hikâye Tahlilleri*, (3.bs.), Dergâh Yayınları, 1986.
- Mehmet YARDIMCI, *Malatya Masalları*, Malatya Kitaplığı, İstanbul, 2012.
- Muhsine YAVUZ HELİMOĞLU, *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2009.
- Naki TEZEL, *Türk Masalları*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985.
- NTR TV, *Luna'nın Uçan Halısı*, Ankara, 2020.
- Doç. Dr. Oruç ŞAHİN, *Masal ve Hikâye Anlatıcılığı*, Buğrahan Yayınları, İstanbul, 2005.
- Pertev Naili BORATAV, *Zaman Zaman İçinde*, İmge Kitabevi, Ankara, 2009.
- Saim SAKAOĞLU, *Masal Araştırmaları*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.
- Saim SAKAOĞLU, *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002.
- Selami FEDAKÂR, *Özbek Sözlü Geleneğinde Masallar*, Egetan Yayınları, İzmir, 2011.
- Şükrü ELÇİN, *Halk Edebiyatına Giriş*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, *Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı Çerçeve Öğretim Programı*. Ankara, (2020).
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, *Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Protokol Kapsamındaki Okullar İçin Anadolu Meslek Programı Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı Çerçeve Öğretim Programı*. Ankara, (2020).
- Umay. GÜNAY, *Elazığ Masalları*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.
- Vera Kalamatiano de BLUMENTHAL, *Rus Masalları*, Karbon Kitaplar, İstanbul, 2020.
- Yıldırım BİÇER, *Bremen Mızıkacıları*, Berikan Yayınları, Ankara, 2011.
- Yıldırım BİÇER, *Dünya Masallarından Seçmeler*, Berikan Yayınları, Ankara, 2011.
- Yıldırım BİÇER, *Masalıcı Dede*, Berikan Yayınları, Ankara, 2011.
- Yıldırım BİÇER, *Keloğlan Masalları*, Berikan Yayınları, Ankara, 2011.
- Yıldırım BİÇER, *Sinbad*, Berikan Yayınları, Ankara, 2011.
- Will STORR, *Hikaye Anlatıcılığının Bilimi*, Kültür Bakanlığı Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- Ziya GÖKALP, *Halkiyat I. Masallar*, Makaleler VII. Kültür Bakanlığı Yayınları, 267-270, Ankara, 1982.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

- https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/9_vusale_guliyeva_ki_lic_populer_masallar_kullanım_alanları_kulkedisi_masali_ornegi.pdf
Erişim Tarihi: 15.08.2021, Erişim Saati: 14.00
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/324304> Erişim Tarihi: 17.08.2021, Erişim Saati: 14.00
- <https://www.kulturportali.gov.tr/images/logo.png> Erişim Tarihi: 23.08.2021, Erişim Saati: 16.00
- https://aregem.ktb.gov.tr/images/ktb_logo.png Erişim Tarihi: 25.08.2021, Erişim Saati: 10.15
- <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/omur-kurt/guzel-masal-uydurmanın-ve-anlatmanın-10-altın-kuralı-41662241>, Erişim Tarihi: 01.08.2021, Erişim Saati: 19.30
- https://giris.eba.gov.tr/EBA_GIRIS/teacher.jsp Erişim Tarihi: 01.07.2021, Erişim Saati: 12.00
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/987239> Erişim Tarihi: 24.06.2012, Erişim Saati: 12.09
- <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/18102017101900hikaye.pdf>
Erişim Tarihi: 24.06.2012, Erişim Saati: 12.09
- <https://www.edebiyatciyim.com/hikâye-oyku-nedir-hikâye-turleri-ve-ozellikleri/>
Erişim Tarihi: 24.06.2012, Erişim Saati: 12.09
- <https://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/bitstreamhandle/20.500.12415/5670/10185427.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Erişim Tarihi: 26.06.2021, Erişim Saati: 15.00
- <http://www.restoraturk.com/index.php/edebiyat/45-turk-ve-dunya-edebiyatında-hika-ye-turunun-tarihi-gelisimi-ve-onemli-temsalcileri> Erişim Tarihi: 05.07.2021, Erişim Saati: 12.00
- Yalçın-çelik, Türk Edebiyatında Kısa Hikâye Hakkında Yapılan Çalışmalar. Türkbilig, (3), 106-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkbilig/issue/52758/696266>
Erişim Tarihi: 05.07.2021, Erişim Saati: 13.30
- <https://www.milliyet.com.tr/egitim/hikâye-turleri-nelerdir-kaca-ayrilir-hikâyelerin-cesitlerine-gore-ozellikleri-ve-ornekler-6266954> Erişim Tarihi: 07.07.2021, Erişim Saati: 20.30
- <https://www.turkedebiyati.org/kucurek-minimal-hikâye/> Erişim Tarihi: 08.07.2021, Erişim Saati: 15.00
- Tuğçe Erdal, Sedat Veyis Örnek'in Öykülerinde "Mekân" Algısı . Folklor/Edebiyat , 377-392 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fe/issue/39533/466691>
Erişim Tarihi: 15.07.2021, Erişim Saati: 13.30
- <https://onedio.com/haber/6-kelime-hikâyeler-448382> Erişim Tarihi: 15.07.2021, Erişim Saati: 15.15
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Kuzey_Adas%C4%B1 Erişim Tarihi: 20.07.2021, Erişim Saati: 13.15
- <https://eng.mataurangamaori.tki.org.nz/Support-materials/Te-Reo-Maori/Maori-Myths-Legends-and-Contemporary-Stories/Maui-and-the-giant-fish>
Erişim Tarihi: 20.07.2021, Erişim Saati: 13.20
- http://madenlerilkokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/48/11/706374/dosyalar/2020_12/16130429_uzop_masallary.pdf Erişim Tarihi: 29.07.2021, Erişim Saati: 15.06
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1154345> Erişim Tarihi: 02.08.2021, Erişim Saati: 12.22
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Halk_hik%C3%A2yesi Erişim Tarihi: 08.08.2021, Erişim Saati: 20.04
- Halk Hikayeleri ve Özellikleri <https://www.turkedebiyati.org/halk-hikâyeleri.html>
Erişim Tarihi: 08.08.2021, Erişim Saati: 20.15
- İnsan Neden Hikayelere İhtiyaç Duyar? <https://www.bbc.com/turkce/vert-cul-44032979>
Erişim Tarihi: 11.08.2021, Erişim Saati: 17.00
- <http://edebice.net/2017/02/18/yusufcuk-kusunun-hazin-oykusu/>
Erişim Tarihi: 12.08.2021, Erişim Saati: 12.37
- Edebiyat/Hikayede Anlatıcı Bakış Açılıarı Nedir? <https://hikayede-anlatıcı-bakis-acilari.nedir.org/>
Erişim Tarihi: 13.08.2021, Erişim Saati: 23.17

- Zennure KÖSEMAN, Ernest Hemingway'in "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş" Adlı Kısa Öyküsünde Çok Anlamlılık, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (3), 105-116
- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2834/38586>
Erişim Tarihi: 26.08.2021, Erişim Saati: 09.44
- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2834/38586>
Erişim Tarihi: 26.08.2021, Erişim Saati: 09.44
- Te Ara, The Encyclopedia of New Zealand – <https://teara.govt.nz>
- <https://web.b.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&aut htpc=crawler&jrnl=13082140&AN=33018467&h=sme%2bfKdHx1pgGiREvqMw2bIYWS3jEuHoTaq- DkSIZVVOQBb8mZJTe%2f8xOyba9eqmW7wctH9Wi8UDfsyCkrPzdQA%3d%3d&ctrl=c&r sultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspx%3fdire ct%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authype%3dcrawler%26jrnl%3d13082140%26AN%3d33018467> Erişim Tarihi: 28.09.2021, Erişim Saati: 11.52
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/314207> Erişim Tarihi: 28.09.2021, Erişim Saati: 12.00
- Güncel Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/>
Erişim Tarihi: 24.08.2021, Erişim Saati: 18.35

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel kaynakça sayfasına ulaşmak için yukarıdaki kodu tarayın ya da aşağıdaki linke erişim sağlayın.

<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2896>

*Kaynakça, TDK kaynakça gösterme yöntemine göre yazılmıştır.

CEVAP ANAHTARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ

- A. Eşleştirme** : 1. E, 2. D, 3. Ç, 4. F, 5. A, 6. G
B. Çoktan Seçmeli : 7. D, 8. C, 9. A, 10. D, 11. D, 12. C

2. ÖĞRENME BİRİMİ

- A. Doğru Yanlış** : 1. D, 2. Y, 3. Y, 4. D, 5. D, 6. D, 7. D, 8. Y
B. Boşluk Doldurma : 9. diyafram, 10. diksiyon, 11. Keloğlan, 12. düz
13. 6-11, 14. odaklanma, 15. eğlence, 16. anlatım

SIRA SİZDE, BULMACA TAMAMLAMA: 1. otel 2. kültür 3. hayal 4. ses
5. ritim 6. dans 7. taklit 8. yetişkin

Notlar

A series of horizontal dotted lines for writing notes, spanning the width of the page.

Notlar

A series of horizontal dotted lines for writing notes, filling the majority of the page.